

*Doamne, Isuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu,
miluiește-mă pe mine, păcătosul.*

Despre viața de după naștere!

Doi gemeni vorbesc în pântecele mamei lor:

- Tu crezi în viața de după naștere?
- Desigur! Trebuie neapărat să fie ceva după naștere. Poate că noi suntem aici exact pentru aceasta: ne pregătim pentru viața de după naștere.
- Asta-i absurd. Nu există viață după naștere. Cum ar putea să arate această viață?
- Nu-ți pot spune exact, dar sunt sigur că va fi ceva cu mai multă lumină, că vom putea să mergem și să mâncăm cu propria noastră gură.
- Asta-i prostie. Tu știi că e imposibil să mergi și să mânânci cu propria-ți gură. Doar de aceea există cordonul ombilical și, după cum vezi, este tare scurt. Ascultă-mă ce-ți spun: nu există viață după naștere.
- Sunt convins că trebuie să existe ceva după naștere. Ceva total diferit de ceea ce trăim noi acum.
- Bine, dar nimeni nu s-a întors de acolo. Viața se sfârșește la naștere. În afară de viața de aici, nu există decât viața de aici, în întuneric și strâmtorare.
- Nu. Noi nu știm cu precizie cum arată viața de după naștere. Ceea ce este sigur însă este faptul că vom întâlni-o pe mama.
- Mama? Tu crezi în mama? Si unde ar putea fi mama, după zisele tale?
- Aici, undeva aproape, firește. Numai datorită ei putem noi fi vii.
- Nu te cred. În viața mea nu am văzut o mamă. Cu siguranță, ea nu există.

- Da, se poate. Dar uneori, când suntem total în liniște, o putem auzi cum cântă și cum mângâie cu mâna lumea noastră în care trăim. Știi? De aceea sunt absolut convins că viața începe abia după naștere. (*Buletinul parohiei Sfânta Cruce, Alexandria, Nr. 11, noiembrie 2005*)

*Poruncă nouă vă dau vouă:
să vă iubiți unul pe altul* (In. 13, 34)

CUPRINS

Porunca Iubirii apare cu binecuvântarea **Arhiepiscopiei Sibiului**

C A L E A	Din ce moarte ne-a izbăvit Hristos?	
	<i>– Părintele Rafael Noica . . .</i>	4
	Dimensiunea duhovnicească a misiunii	
	<i>– Pr. Grigore Dinu Moș</i>	25
	Astrologia lui Dumnezeu și astrologia omului	
	<i>- Pr. Dan Bădulescu</i>	52
	TWIN PEAKS – Pisc dublu (frică și iubire)	
	<i>- Ioan Cișmileanu</i>	78
	Ce ne oferă Europa?	82
	<i>- ÎPS Mitropolit Bartolomeu Anania</i>	
A D E V Ă R U L	Nume din cartea vieții: IOV – Corneliu C.	85
	Poezii	89
	Minunea din Siria	88
	Pomelnice la Sfântul Munte Athos	95
	Editura Agaton	97
	Abonamente. Difuzare. Publicitate	98
	Cartea ortodoxă prin poștă	99
V I A T A		

**C
R
E
D
I
N
T
A**
**N
Ă
D
E
J
D
E
A**
**D
R
A
G
O
S
T
E
A**

Pace ție, cititorule!

DIN CE MOARTE NE-A IZBĂVIT HRISTOS?

(extrase din conferința din 15 decembrie 2005, Alba Iulia)

Părintele **Rafail Noica**

Înainte de a începe aș vrea să vă spun că am primit sute de scrisori dintre care multe cu un strigăt mare de deznădejde, dar n-am răspuns. Îmi cer iertare de la toți cei la care n-am răspuns, dar aș cere și să mă înțelegeți; nu știu, nu pot să fac lucrul acesta, nu pot să răspund, nu fiindcă durerile fraților și surorilor mele cad pe urechi moarte, dar nu pot; cred că nu e nici chemarea mea de la Dumnezeu. Încă un lucru aș fi vrut să vi-l împărtășesc: de ceva vreme a apărut o rugăciune cu numele meu. Rugăciunea nu este a mea, am adus-o cu mine din Franța, am împărtășit-o cu unul sau două suflete de încredere; rugăciunea are niște lucruri vrednice tocmai pe linia bubei noastre post-moderne: deznădejdea. Pentru aceea am adus-o din Franța cu gândul eventual să o traduc (dar nu eu am tradus-o). Există însă un motiv pentru care am zăbovit să o dau public pentru că am hotărât să nu o dau așa cum este. Pot spune despre ea că, deși are multe lucruri vrednice, respiră - așa cum zice Sfântul Ignatie Briancianinov despre cartea „Urmarea lui Hristos” -, respiră un subțirel aer de rătăcire. Unde e exact rătăcirea n-am dibuit și de aceea am zăbovit să o împărtășii. M-am mâhnit foarte mult că a fost dată de altcineva și dată în numele meu fără să mă întrebe. Vă rog foarte mult să nu mai faceți lucrul acesta fiindcă nu e bine nici pentru voi, nici pentru mine. Să avem mai multă încredere unii în alții, dar să fim și vrednici de încrederea aproapelui. Cine o fi făcut-o, dacă mă aude, nu are nevoie să-mi ceară iertare, căci iertarea e deja dată, dar să nu mai facem lucruri din astea. Repet, rugăciunea are multe lucruri vrednice și asta știu că-i ajută pe cei care ajung în ultimul prag al deznădejdii, însă nu știu pe unde și în ce fel (să fim cu luare aminte) - repet cuvântul Sfântului Ignatie - respiră un subțirel aer de rătăcire. Rog pe Domnul ca acea rătăcire să nu afecteze pe nimeni.

*

Subiectul de astăzi este o întrebare pe care am socotit-o minunată în ultima cuvântare pe care am ținut-o aici, care era: *Din ce moarte ne-a izbăvit Hristos?* Eu am simțit că n-am răspuns cum se cuvenea, sau, cum se zice mai popular, n-am fost pe fază. Aș răspunde așa: *din moartea necunoașterii de Dumnezeu care ne-a survenit tocmai din gustarea pomului cunoașterii.* Așa cum m-a izbit întrebarea, ca fiind minunată, tot așa îmi vine să zic că m-a trăsnet și răspunsul: Moartea necunoașterii de Dumnezeu survenită tocmai prin *gustarea pomului cunoașterii*, dar mă iertați, de acum încolo aș vrea să zic „*lemnul cunoașterii*” (acesta era traducerea mai veche). În vechime traducătorii nu-și permiteau să parafrazeze atâtea ca în modernitate și mai bine făceau, în general. De ce „*lemnul cunoașterii*”? Nimeni nu vorbește de *pomul Crucii*, dar în greacă, în slavonă, există ecoul acesta pe care-l are lemnul Crucii, și lemnul vieții, și lemnul cunoașterii și toate lemnele raiului (zice un tropar de-al nostru cântat în Marele Post: „...s-a înfipt lemnul Crucii pe Golgota și iadul a strigat: vai, cine a împlântat o așchie de lemn în inima mea?!”). Limba noastră, care a cunoscut duhul dreptei slăviri, și-a însușit anumite formule și anumite expresii și un anumit vocabular, însă nu deplin, și cu năvala modernității, le pierdem. E foarte important să nu pierdem cuvântul și sensul cuvântului. E important ca Scriptura și tot ce este liturgic să fie o traducere și nu o trădare. Se tot citează, cel puțin în Occident, expresia italiană „Traduttore – traditore” („Traducător, trădător”). Să nu trădăm, ci să traducem, fiindcă, mai ales în cele bisericesti, cuvântul are o importanță deosebită. Cuvântul nu este doar un purtător de informație, cuvântul are energie; energia asta este mântuitoare și dacă nu, riscă să fie ucigașă. Cuvântul este unul din numele lui Hristos – Cuvântul lui Dumnezeu.

...Părintele Sofronie spunea că, socotea că blestemul cel mai mare este a nu-L cunoaște pe Dumnezeu. Bănuiesc că mulți din contemporanii noștri sunt „bine mersi” fără Dumnezeu. Ne e un pic dor de El, poate mai avem și greutateți și ne amintim că mai este și Dumnezeu și poate că ne ajută El când alții nu pot, însă nu ne dăm seama că a murit ceva în sufletul nostru și nu ne dăm

seama tocmai fiindcă suntem morți, iar moarte înseamnă faptul de a nu cunoaște pe Dumnezeu. E sigur că, deși a fost față către față cu Dumnezeu, Adam nu a ajuns să cunoască pe Dumnezeu destul de deplin. Dacă ar fi cunoscut Adam pe Dumnezeu destul de deplin ar fi fost cu neputință mincinosului șarpe să-l înșele pe Adam, respectiv pe Eva...

...Dumnezeu, tocmai fiindcă este atotputernic se manifestă cu o gingășie de nedescris. Gingășia, calitatea asta a iubirii dumnezeiești, este ceea ce vădește pe Dumnezeu și dumnezeirea adevărată. Nu are o putere din aceea care poate interzice. De aceea Dumnezeu nici nu interzice pomul. Dacă ar fi interzis pomul, așa-zis oprit, nu s-ar fi putut apropia de el nimeni. Dacă ar interzice Dumnezeu păcatul, lumea n-ar putea fi așa cum este acum. Însă gândul lui Dumnezeu nu este gândul omului, așa cum gândim noi. Gândul lui Dumnezeu este să ne facă dumnezei cu adevărat, și aici, de cea mai mare importanță, mai presus de toate, este libertatea omului. Dumnezeu vrea să ne învețe să întrebuițăm acea libertate, sabie - să zicem, cu care să ucidem vrăjmași, nu cu care să ne sinucidem. Iar noi avem să ne luptăm cu un vrăjmaș, unul singur, și acel vrăjmaș se numește moartea.

Ce numim noi **moarte**? Ne îngrozește și ne întristează dincolo de orice măsură chipul morții. Un trup care până odinioară fiind în viață avea cât de cât o înfățișare, să zicem o frumusețe, chiar și un om rău, un om îmbătrânit, urâțit poate de ani și de cine știe prin ce trecuse viața lui, dar, în comparația cu trupul lui mort, avea o frumusețe, în el stătea viața. Trupul neînsuflețit are un chip care îngrozește pe om nu numai în sensul de frică, de groază, îngrozește și în sensul de urâciune, ceva de nerăbdat, ceva ce omul nu poate să suporte. Și nu va putea niciodată, fiindcă Dumnezeu nu a vrut ca omul să se împace cu moartea. Dumnezeu nu vrea să ne împăcăm cu moartea, căci ea este vrăjmașul, singurul vrăjmaș. Și dacă harul lui Dumnezeu îl putem numi sabie pentru a lovi pe vrăjmași, e sabie pentru moarte și numai pentru moarte. Deci, pentru noi, chipul morții este trupul neînsuflețit, dezbinarea între trup și suflet.

Dar, iubiți frați și surori, pe de altă parte, moartea, ca proces din viața noastră, dacă am trăi noi creștinește, este o minune.

Sub aspectul acela tragic, Dumnezeu omoară moartea, adică, cum zice Sfântul Pavel, tot ce este **păcat** se sfârșește cu moartea. Moartea nu este altceva decât energia morții care lucrează în noi. Ar trebui multe definiții date, dar nădăjduiesc la experiența vieții voastre. Domnul și harul lui Dumnezeu să vă explice și experiența vieții și cărțile citite, că n-avem timp să explicăm fiecare cuvânt. Să nu ne oprim la definiții morale, e prea puțin morala, trebuie să o depășim cât mai curând, nu în imoralitate (asta e a cădea dincoace de morală), trebuie să trecem dincolo de morală, în ființialitate, în ontologie, dacă vreți.

Deci, păcatul trebuie înțeles ca lucrarea morții în noi, care înmulțește moartea, ne umple de moarte. Moartea este sfârșitul acestei lucrări. Dumnezeu a zis „...ca răutatea să nu fie fără de moarte, acum să îndepărtăm pe Adam din rai” și a pus moartea despărțirea între trup și suflet, cum zice rugăciunea de iertare a arhierelui la înmormântare: sufletul să se întoarcă de unde ființa și-a luat, iar trupul să se dea în cele din care a fost alcătuit. Păcatul este chipul morții, al morții văzute ca despărțirea sufletului de Dumnezeu, Făcătorul lui. Asta este moartea, asta este păcatul. Tot ceea ce desparte sufletul omului de Făcătorul lui, de Dumnezeu, e moarte. Lucrarea aceluia lucru, acelei energii, a aceluia gând, a acelei fapte este păcat, este lucrarea morții. Iar tot ceea ce aduce pe om către Dumnezeu este viața și este stingerea lucrării morții. Viața și libertatea ne sunt date pentru ceea ce numește Biserica: pocăință.

Pocăința începe printr-o luptă împotriva păcatului, o lepădare a greșelilor, a păcatelor noastre, a rătăcirilor noastre, o îndreptare spre altceva. Dar acesta este un moment primitiv al înțelesului cuvântului pocăință. Dacă vreți, în limbajul nostru mai omenesc, pocăința este dinamica către cele veșnice, dinamica spre a depăși biologia noastră plicticoasă de toate zilele (uitați-vă la New Age-ul acesta care nu e o mișcare religioasă, e epoca în care trăim. Nu se mai numește epoca modernă, ci post-modernă sau New Age, însă se caracterizează printr-o sumedenie de mișcări religioase, între altele. Toți, în mișcările astea ale New Age-ului, ale noului veac, caută să se depășească, caută să-și împlinescă potențialul pe care-l au: telepatie, să zboare, să

ghicească, etc.). E omul plictisit de biologia asta a cărui capăt este bietul mormânt. Dintr-asta vrea să ne izbăvească Dumnezeu. Viața noastră trupească (biologică) de la zămislire și până la mormânt (așa cum este după căderea lui Adam), Dumnezeu o gândește ca un răstimp în care omul să poată conștientiza niște lucruri, să poată să-și depășească mortalitatea și să ajungă în nemurire.

O altă expresie a pocăinței o furăm de la filosofi, care, nu știu dacă, conștient sau inconștient, n-au furat-o tocmai de la Biserică. Deci, o altă expresie a pocăinței este *devenirea întru ființă*... Chipul lui Dumnezeu face ca acest animal, omul, spre diferență de toate celelalte animale, are un potențial de îndumnezeire. Chipul lui Dumnezeu, asemănarea, este ceea ce trebuie să dobândim în devenirea noastră. Deci, existența noastră, începând cu zămislirea, cu venirea din neființa noastră în această experiență primitivă a lui „a fi”, nu asta este viața noastră, ci existența noastră este o devenire. Trebuie să înțelegem că totul (aici, pe pământ) este vremelnic, să nu ne agățăm de nimic. Să întrebuițăm cu înțelepciune tot ce ne dă Dumnezeu, dar faptul că părăsim cândva pământul, mâine, poimâine sau într-o sută de ani (și o mie de ani să fie), vremelnic este dacă se termină cu mormântul! Uitați-vă că dintre toate animalele numai omul poate gândi vremea și veșnicia, numai în om este tângirea spre a nu muri. Animalul nu se gândește la asta și vine moartea ca ceva firesc și s-a dus. Dar pentru om este tragedie, și numai pentru om. Și acesta este un semn că moartea nu este firească, semn că nu Dumnezeu a pus moartea ca parte a vieții omului. Dacă nu asta este viața, suntem chemați la altceva, iar existența noastră, devenirea noastră să o facem o *devenire întru ființă*.

Poruncile lui Dumnezeu să nu le înțelegem cazon, adică în stil de armată, când generalul spune că să faci asta și dacă nu, apoi e vai de tine! Mulți ani m-am zbatut să înțeleg ce înseamnă poruncă. Un Dumnezeu așa de iubitor, cum începeam să înțeleg că este Dumnezeul adevărat, cum de poruncește? Și mi-am dat seama că trăim greșit cuvântul poruncă. Încep prin a spune că porunca lui Dumnezeu este o descoperire, dacă vreți, despre acum să ne

trăim libertatea. O descoperire a ce este vrednic ca omul, chipul lui Dumnezeu, să dorească, pentru ce să tânjească. Este o descoperire a ceea ce trebuie să lucreze omul, nu numai ca să se scape de păcat. Dinamica pe care am numit-o a fi pocăință este dincolo și de păcat. Și Adam trebuia să facă o călătorie care poate nu s-ar fi numit pocăință. Pocăința are și un sens de întoarcere, te căiești, te răzgândești și faci altceva. Această călătorie a făcut-o al doilea Adam, Iisus, Întropându-se, a preluat călătoria căderii lui Adam; păcat n-a săvârșit, dar a luat toată calea căderii pe care ne-am agonisit-o prin păcat, moartea cu chinurile ei, pogorârea în iad, dar înviind din iad, fiindcă, cum spunea ucenicilor Lui, stăpânitorul lumii ăsteia vine și nu are nimic în Mine, adică iadul nu avea de ce să se aghețe de El. Scaiul, când îl arunci, cel mai bine se prinde de un pulover de lână, mai puțin de o pelerină de fâș și de un bob de gheață deloc. Cam așa și iadul, n-a avut de ce să se aghețe de Hristos, de Hristos ca om, că era și om și Dumnezeu, neamestecat, dar nedespărțit. Același Hristos este! Îl putem vedea și ca Dumnezeu și ca Om. Ca Om, că Dumnezeu nu moare, a murit ca Om, s-a pogorât în iad. Iată, singurul Om care a putut străbate iadul și ieși din el, învia a treia zi. Răzbind prin asta, a făurit o cale prin fundul iadului, așa cum odinioară despărțise Marea Roșie pentru poporul lui Israel pe care vroia să-l mântuiască de la robia Egiptului. Poporul lui Dumnezeu a trecut prin fundul Mării Roșii ca pe uscat, dar prigonitorii egipteni n-au putut.

Așa-i și cu cea care ne prigonește pe noi, **moartea**. Cei ce se asociază cu această prigoană nu pot trece marea roșie a morții sau pragul morții. Iar cei care trăiesc după cuvântul lui Dumnezeu, prin harul și puterea lui Dumnezeu, vor trece, și cer Domnului să facă lucrul acesta cu noi cu toți! Fiindcă Hristos a făurit cale prin chin, prin moarte, prin iad și a sfințit toată calea asta, așa cum, botezându-se de la Ioan, nu El s-a curățit de către apele Iordanului, ci El a sfințit apele Iordanului. Aceași sfințire o chemăm astăzi când sfințim apa sfințită, agheasma, și cerem binecuvântarea Iordanului peste aceste ape. Așa a făcut Hristos cu toate; nu El S-a împărțit de o viață născându-se în viața asta, ci El a sfințit toate clipele vieții omului, inclusiv sărăcia, durerea, neputința,

chinul, moartea, iadul. El a fost primul Adam care, înviind din morți a putut, nu știu după ce legi, a 40-a zi să se ridice la ceruri și să șadă de-a dreapta Tatălui. Ieșirea nedureroasă din lumea asta, până la șederea de-a dreapta Tatălui era menirea lui Adam în rai (dacă el ar fi crezut lui Dumnezeu mai mult decât înșelătorului), nu prin moarte, ci așa cum avem un chip în Enoh, care n-a murit ci s-a mutat la Dumnezeu, e cu Dumnezeu undeva. Proorocul Ilie la fel, a venit un car de foc și l-a luat și n-a murit. Avem două experiențe, unele treceri din viață la nemurire fără durerea morții în acești doi, și bănuiesc că așa trebuia să fie trecerea în cele veșnice. Fiindcă moartea, ca sfârșitul, (sau dacă vreți – săvârșitul) existenței noastre pe pământ, săvârșitul devenirii noastre pe pământ, nu este moarte, ci prin puterea lui Dumnezeu (de la Învierea lui Hristos) *nu mai este moarte, ci este naștere.*

Prin neascultarea lui Adam a venit în lume moartea, moartea asta fiind *despărțire de Dumnezeu*. Sufletul nu i s-a despărțit de trup, a mai trăit nu știu câte sute de ani și până la urmă a murit trupește. Moartea asta a fost *despărțirea între trup și suflet* în viața omului, în viața Adamului.

Dar de ce a suferit Eva blestemul acesta al nașterii în dureri? Pentru că nașterea omului în lumea asta îngână omului *nașterea* omului la sfârșitul vieții ăsteia. Așa cum ne-am făcut gestația în pântecul maicii pentru a veni în viața asta, tot așa ne facem devenirea asta între naștere și mormânt, a doua gestație, pentru a ne naște într-o viață veșnică. În dureri și poate cu plângere se face nașterea omului în lumea asta. Pruncul se naște plângând și în plânsoare însoțim trupul neînsuflețit la mormânt și cu plângere îl înmormântăm. Plângerea însă, trebuie să fie numai pentru viața asta și face parte din dinamica pocăinței, cu atâta părere de rău pentru relele făcute. Noi gândim obiectiv. Faptul că am făcut o greșală și-mi pare rău pentru ea, nu asta este încă pocăința, dar este un început. Adică, o părere de rău că vedem că am scrântit-o, asta e normal. Dar lacrimile adevărate sunt când sufletul începe să trăiască faptul că *despărțirea de Dumnezeu* este un blestem și că acel blestem este *moarte*. Că el, sufletul, despărțit de Dumnezeu (sufletul nostru fiind persoana; nu iau analitic doar sufletul, ci

cu trupul și cu tot ce alcătuiește persoana omului), dacă își dă seama că e despărțit de Dumnezeu, înseamnă că *cunoaște cât de puțin pe Dumnezeu*, măcar atât cât să își dea seama că e despărțit de El. Când cunoaște sufletul pe Dumnezeu? Atunci când începe sufletul să-și pună întrebarea „De ce Dumnezeu ne-am despărțit noi?”, „De care dragoste ne lipsim noi?”. Lacrimile vin din dragoste, nu din părere de rău obiectivă (că am făcut – obiectiv - ceva tâmpit, să zicem), ci că prin acea prostie, prin acea răutate când s-a rănit dragostea lui Dumnezeu, începem să ne despărțim de dragostea asta.

Îndrăznesc să mai spun un lucru: dragostea - și când vorbim de dragoste vorbim de Dumnezeu -, dragostea divină este atotputernică, însă nimic nu este – paradoxal - mai vulnerabil decât dragostea. Dacă Dumnezeu n-ar iubi, dragostea n-ar putea fi rănită și Dumnezeu n-ar putea fi rănit. Paradoxal, dragostea adevărată, dumnezeiască este așa de intensă, este „foc mistuitor” care mistuiește nemistuind; dar oare cum? De ce nu mistuie? Pentru că Dumnezeu este nemuritor și totuși, în același timp, este, cum zicem noi, cu limbajul nostru de la psihologie: vulnerabil. În ce sens vulnerabil? Subțire, mereu se mărginește! Și în ce sens se mărginește? Nu se ofensează zicând: asta-i erezie! Dumnezeu nu cunoaște mânie, ofensă; nu-L poți ofensa pe Dumnezeu. Numai proștii ne ofensăm, că dacă cineva mi-a zis că sunt un porc, mă și ofensez și mă supăr pe el... da' uită-te-n oglindă, poate nu e foarte agasant ce vezi acolo, dar porc nu e! Degeaba m-am ofensat! Avem slăbiciune, avem moarte. Dumnezeu nu are slăbiciune, nici moarte și nu se supără, ci mă iubește pe mine, deși, păcătuind, eu mă lipsesc de dragostea Lui și tot ce vrea să reverse în mine... Dumnezeu vrea să devin un dumnezeu, dar nu pe calea asta amatoristă, ci pe calea, hai să-i zicem profesionistă. Dumnezeu profesional ne învață cum să ajungem la El și dacă ar putea să ne dea mai mult decât ce este El, ne-ar da mai mult! Asta-i dragostea dumnezeiască! De ce îndrăznesc să zic eu că ne-ar da mai mult? Fiindcă Hristos în experiența Lui de om ne spune că „cei care cred în Mine cele ce le fac Eu și ei le vor face și mai mari decât acestea pentru că Eu mă rog către Tatăl”. Pofim, care este

iubirea lui Dumnezeu! Ce șoptea (mințea) șarpele că vrea Dumnezeu? Ca nu cumva să ajungem ca Dumnezeu! ... Sfinți, de-a lungul istoriei, au înviat din morminte oameni morți de nu știu când. Hristos a făgăduit „nu numai că veți face ce fac Eu, ci și mai mari decât acestea”. Poftim, ce invidie are Dumnezeu? Nici una! Dragostea se dăruiește total și dacă ar putea da mai mult decât totul, ar da mai mult, și când a putut să dea mai mult a dat mai mult măcar în condițiile astea limitate, pământești.

Omul, de la sine, n-are nimic. Dar viața lui, devenirea lui, nimicnicia lui, poate lua calea *devenirii întru ființă*. Ce este ființa? Ființa este ce a zis Dumnezeu lui Moise, când Moise a întrebat „Cine să spun fraților mei că m-a trimis ca să-i scot din Egipt?”. Dumnezeu a zis: „Eu sunt Cel ce sunt”. Spune-le că Eu sunt Cel ce te-a trimis. Eu sunt, Eu sunt ființa, Eu sunt „a fi”. Întru acel „a fi” noi trebuie să devenim. Ori, pocăința este avântul, dinamica tocmai către acel „a fi”. Pocăința în sensul ei adânc, în sensul ei mai adevărat, mai deplin, este mișcarea care începe cu păreri de rău și alte lucruri mai primitive să zicem, este o călătorie deci, a acestui avânt până acolo unde omul devine ca Dumnezeu, chip și asemănare. Asemănare până unde? Părintele Sofronie ne spunea - și o să găsiți în Maxim Mărturisitorul, fie în Sfântul Simeon Noul Teolog și în alți sfinți ai Bisericii - până la identitate totală...

Îmi sare gândul acum la un alt lucru: cum ne curățăm de păcat Dumnezeu? Cu cinstit Sângele Lui. Dacă și-a asumat trupul nostru, trup și sânge, carne și sânge, atunci și-a asumat toate suferințele noastre. Suferințele sunt canonul nostru pentru păcatul strămoșului și ale noastre, pe care le continuăm noi. Noi nu suferim pentru păcatul lui Adam, prin el însă am moștenit o slăbiciune și înainte să conștientizăm poate primim [ispita] fără să vrem și iar ne trezim în ale morții. Singurul suflet care n-a păcătuit vreodată este Maica Domnului. Noi toți păcătuim. De păcatul nostru nu numai că nu e ofensat Dumnezeu, cum zice Iezechiel, ci împreună pătimește cu noi. Un mare păcat este a se îndreptăți omul înaintea lui Dumnezeu. Ce a făcut Adam? S-a îndreptățit, s-a justificat. De ce-i păcat? Lasă-L pe Dumnezeu să te îndreptățească ca să vezi dragostea Lui. Tu ostenește-te și ai să vezi că Cel care te

îndreptățește este dragostea lui Dumnezeu. Dumnezeu e departe de a se mânia pe om că păcătuiește, așa cum noi ne mâniem pe omul care nu face așa cum îi zicem noi. Sângele Lui ne spală de propriile noastre păcate, cum zice proorocia din Evanghelia lui Matei: „Vei da numele Lui, Iisus, care înseamnă Mântuitor, pentru că Acesta va mântui pe poporul Său din păcatele sale”...

Hristos a propovăduit dragostea toată viața Lui. Ne-a arătat dragostea nemeritată. Oamenii I-au arătat ura și moartea. Știa că oamenii sunt așa. Zice în Evanghelia Sfântului Ioan (pe la începutul Evangheliei) că Hristos nu se încredința omului că știa ce era în om și nu era nevoie ca cineva să-i spună ce este în om. Nu s-a încredințat omului, însă când a venit vremea, mai ales după Schimbarea la Față, în istorie au rămas trei martori că Acesta nu a fost doar un prooroc, că era Însuși Dumnezeu întrupat. L-au văzut în lumina lui cea dumnezeiască, pe Tabor, schimbat la față. 40 de zile mai târziu călătorind către Ierusalim s-a încredințat omului și în mai puțin de 24 de ore omul L-a pus pe Cruce. Cum zice o zicală românească: Fă binele și așteaptă răul! E o zicală care se zice cu amar, cu întristare. De multe ori, noi, dacă facem un bine și primim răul, ne ofensăm, ne scârbim, ne întoarcem... Știți ce este? Dragostea noastră este biruită de rău. Hristos nicăieri, sub nici o formă, din nici un fel de aspect al urii și al ucigașiei noastre sau al dracilor, nu a fost niciodată biruit. Într-una din scrierile sale, părintele Sofronie spune că Hristos și în pustie, cu ispititorul, a fost nobil, dumnezeiește nobil. Îi răspunde, așa zice, nu politicos, căci politețea noastră L-ar înjosi pe Hristos, dar cinstitor, îl cinstește pe diavol când îi răspunde: a, dar este și așa... a, dar este și așa. Nu se supără nici pe el, nu se supără nici pe oamenii care-L prigoneau, nu se supără nici când Îl înțelegeau greșit că vroiau să-L facă împărat sau mai știu eu ce. Nu este supărat nici pe Cruce, Îl ridică pe Cruce și ce zice: „Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac!”. Noi cu înverșunare băteam cuie în trupul Celui singur, prietenul nostru care ne iubește până la moarte, moarte pe care noi i-o dăm și pe care o moștenește, ca să zic așa, de la noi însușindu-și trupul cu care a primit acestea. Și când Îi batem cuiele prin ură, El zice: Iartă-i, că nu știu ce fac. Ce înseamnă că nu știu ce fac?

Înseamnă că împreună pătimește cu ignoranța noastră. Știe că nu înțelegem nimic și pentru noi se căiește și pentru noi Îl doare. Și dacă s-a ivit și cineva care să se îndurezeze pentru suferințele Lui, femeile mironosițe care urmau Crucii și plângeau, se oprește și se întoarce către ele și zice: „Nu pentru Mine să plângeți”. Zice El, acum, însângeratul, cu o cunună de spini, cu o Cruce în spinare: „Nu pentru Mine să plângeți. Plângeți pentru voi și pentru fiii voștri!”. Ce înseamnă voi și fiii voștri? Cu câteva minute înainte, când Pilat se ciorovăia cu fariseii și mai-marii Bisericii, le-a spus: „Să-L răstignesc pe Împăratul vostru?” și ei izbucnesc: „Fie sângele Lui peste noi și peste fiii noștri!”. Ce zice Hristos? Pentru voi să plângeți și pentru fiii voștri! Cuvântul acesta ne arată însă și cum să scăpăm din blestemul aruncat asupra noastră. E ca și cum ar zice: Sângele Meu, pe care îl vărs, este spre mântuirea voastră. Dragostea lui Dumnezeu este de nebiruit.

Crucea nu este suferință. Crucea, și de aceea o numește Biserica de viață făcătoare, este dragoste. Dar Crucea, în lumea asta sălbatică, nu poate decât să fie suferință. Dragostea dumnezeiască în lumea asta nu poate să fie decât suferință și asta este Crucea. Crucea trebuie să o înțelegem ca dragostea jertfelnică a lui Dumnezeu care, cum zice Sfântul Ioan Evanghelistul: dacă i-a iubit pe ai Săi, până în sfârșit i-a iubit. Care sfârșit? Însăși moartea prin chin, prin rușine, rușinea că L-au făcut de două parale, cică și-a pierdut tot ce propovăduise, tot ce fusese a fost făcut acum de două parale. Nici astfel nu l-a biruit dragostea! Dragostea e jertfelnică până la capăt...

Dacă vă uitați pe de o parte în cele 4 Evanghelii, și pe de altă parte citiți din Triod slujba din Sfânta Joi, mă refer la primele antifoane care se cântă după prima Evanghelie de la Sfântul Ioan, antifoane care la fiecare tropar se sfârșesc cu cuvântul: „*Dar Iuda nelegiuitul nu a voit să înțeleagă*”. Ce să înțeleagă? Prin toate faptele lui Hristos, Iuda era îndemnat să se întoarcă, să se răzgândească de la fapta lui. Hristos, deși așa era scris în proorocie că așa avea să piară Mesia, a încercat să-l salveze pe Iuda de această năpastă. El n-avea nevoie de această împlinire a proorociei pentru a săvârși mântuirea. Dacă Hristos ar fi avut nevoie

de pierzarea lui Iuda ca să ne mântuiască, apoi nu el, ci mai mult Iuda ar fi fost jertfa ispășitoare, pentru că pe spinarea lui ne-am mântuit. Proorocia n-a fost un lucru care trebuia împlinit, așa cum nici proorocia împotriva Ninivei pe vremea lui Ioná proorocul. Dumnezeu a trimis pe proorocul Ioná să proorocească ninivitenilor că veți pieri dacă nu vă pocăiți. S-au pocăit ninivitenii, s-a răzgândit și Dumnezeu și n-au mai pierit. Așa ar fi vrut Hristos să facă să se zădărnicească proorocia pentru Iuda. Zicem de Hristos în post, troparul glasului al șaselea: rupe zapisul greșelilor noastre. Hristos este rupătorul zapiselor celor împotriva noastră, ale păcatelor noastre și vroia să rupă zapisul lui Iuda, dar nelegiuitul Iuda nu a voit să înțeleagă iarăși, pentru că pe Dumnezeu nu-L cunoștea și gândul lui Dumnezeu îi era străin. Conștiința Bisericii ne descoperă acest lucru când zice: Iuda nelegiuitul nu a voit să înțeleagă. Undeva în Iuda era și alegere, o învoire (evit cuvântul voință, care a luat alt înțeles în modernitate), a fost și o voire străină în Iuda.

Ce a făcut dragostea lui Dumnezeu, dacă în nici un fel nu a putut convinge pe **Iuda**? Domnul Hristos a zis: „*Amin. Amin grăiesc vouă, unul din voi Mă va vinde*”. Adică, îi arată lui Iuda că știe ce face, îi arată lui Iuda că știe cine este; ceilalți nu știau, toți aveau musca pe căciulă, toți au zis: Oare eu, Doamne? Oare eu, Doamne? Iuda nu s-a îmblânzit de dragostea acestui Hristos, nu s-a răzgândit, nu și-a schimbat orientarea. Și atunci a încercat Hristos să-l zgâlțâie și zice: „Cu adevărat Fiul omului va pieri așa cum este scris, dar vai celui prin care se va face aceasta. Mai bine i-ar fi fost lui să nu se fi născut acel suflet”. Dar Iuda nelegiuitul nu a voit să înțeleagă! Și a rămas împietrit în ale lui. Simțindu-l împietrit, Hristos, până la urmă, înmoaie bucata de pâine și i-o dă și îi zise: „Ceea ce faci, fă mai degrabă!” și-l dezleagă. Nu se poate numi o binecuvântare, binecuvântarea de a face asta, dar e o dezlegare. Hristos, fiind Cuvântul lui Dumnezeu, dacă nu El ar fi dezlegat, orice ar face făptura, inclusiv Iuda, inclusiv stăpânitorul lumii ăsteia, pricinuitorul răutăților, cel căzut, n-ar putea face nimic. Până când Cuvântul lui Dumnezeu n-a dezlegat pe Iuda (ce vrei să faci fă degrabă), până atunci Iuda n-ar fi putut face nimic și dacă n-ar fi vrut Hristos până astăzi n-ar fi putut face nimic. Noi nu ne dăm

seama, noi facem și dregem, uneori nu ne merg, dar de multe ori ne merg și nu ne dăm seama că dacă n-ar fi cu *binecuvântare* sau cu *dezlegare* de la Dumnezeu, aceste două lucruri, cele bune și cele rele (cele bune le binecuvântează Dumnezeu să le facem; cele rele, dacă suntem încăpățânați, până la urmă ne dezleagă Dumnezeu și le facem, doară-doară din boacăna noastră ne-a revenit mintea înapoi și vom înțelege, ca fiul risipitor care s-a întors înapoi la tatăl) nu le-am putea face.

Deci, dacă n-a putut Hristos nici cu bunătatea, nici cu îngrozirea să-l schimbe pe **Iuda**, până la urmă zice: „Ce ai de făcut, fă degrabă!”. Și-mi amintesc de un cuvânt care zice că la judecata de apoi vor fi cei care în viața lor vor fi spus cândva lui Dumnezeu: „Facă-se voia Ta” și vor fi și cei cărora Dumnezeu le-a spus „Facă-se voia ta” (aici este și Iuda). Pe aceștia din urmă Dumnezeu îi dezleagă (să facă ce vor ei, să facă rău...). De ce? Acesta-i paradoxul iubirii lui Dumnezeu care, ca să zic așa, nu îndrăznește să silnicească chipul dumnezeiesc pe care l-a pus în libertatea omului, precum îl pusese și în libertatea îngerului, că dacă nu în deplină libertate vom urma lui Hristos și ne vom îndumnezei până la identitate, atunci n-are rost. Dumnezeu nu este silit de nimic și de nimeni să fie ceea ce este, și, să înțelegem bine, dacă zic că Dumnezeu nu poate din dragostea Lui să nu ajute, să nu ne miluiască, nu fiindcă nu poate, bineînțeles atotputerea Lui ar putea. Acest „nu poate” este o imposibilitate care ține de alegerea liberă a lui Dumnezeu. Bineînțeles că ar putea să ne trăsnească și să facă orișice. Vrea însă ca și făptura lui să ajungă la puterea asta, ca alegerea noastră, în libertatea noastră deplină să fie aceeași cu a Lui și atunci vom avea părtășie cu El și în veci.

Moartea din care ne-a izbăvit Hristos (moartea necunoașterii lui Dumnezeu)? Izbăvirea din acea moarte a început să se arate în istorie cu Schimbarea la Față. Ceva asemănător s-a întâmplat în viața Sfântului Serafim de Sarov – o viață pe care ar trebui să o știți toți. Vorbind cu ucenicul lui, Motovilov, care vrea să știe care este sensul și țelul vieții creștine, Sfântul Serafim a vrut să-i arate că sensul vieții este dobândirea Duhului Sfânt. Sfântul Serafim s-a rugat și Dumnezeu i-a arătat pe viu, pe

pielea lui ce înseamnă dobândirea Duhului Sfânt. Și între altele, la un moment dat, Motovilov nu mai putea să se uite la Sfântul Serafim și Sfântul Serafim zice: De ce nu te uiți la mine? Părinte, te văd ca un soare și în mijlocul soarelui fața ta și nu mă pot uita. Zice: Îndrăznește că acum și tu ești ca mine că altfel nu m-ai vedea. A vedea pe Hristos schimbat la Față pe Tabor nu e faptul unor spectatori care se uită la o priveliște. Deși apostolii au fost răzbiți de măreția asta de au căzut jos, de nu au putut răbda măreția frumuseții ăsteia, dar totuși ei erau în aceeași slavă și aceeași lumină că altfel nu L-ar fi văzut. A fi ca Dumnezeu nu este faptul unui spectator care se uită și se zgâiește, ca să zic așa, la priveliște. Este faptul de a deveni asemenea Lui și devenind asemenea Îl vezi precum este.

Ați observat poate toți și există destule zicale în toate popoarele, zicale care ne învață că dacă judeci pe cineva înseamnă că și tu ești ca acela. Așa că, păzea, că dacă tu vezi că acesta e un hoț înseamnă că și tu ești hoț. Dacă crezi că-i mincinos înseamnă că tu ești mincinos. Trec mai mulți și văd pe cineva care stă pe stradă și unul zice: „Acesta așteaptă să se ducă cu o curvă”; altul zice: „Acesta așteaptă pe cineva să meargă la biserică”; și cred că mai este și o a treia versiune pe care ne-o dă Sfântul Dorotei. Și el ne arată că fiecare judecă după conținutul vieții lui. Dusă mai departe, starea asta ne duce la faptul că a fi ca Dumnezeu este a putea vedea pe Dumnezeu așa cum este în slava Lui. A fi altcumva, în acel întuneric, vedem altcumva decât realitatea dumnezeiască, fie pe Dumnezeu fie pe aproapele. Pe linia asta putem înțelege ceva din „mecanica” mântuirii. Noi, undeva, am vrea, totuși, să cunoaștem pe Dumnezeu. Eu zic: am vrea, totuși, în sensul că nu conștientizăm destul ce moarte este a nu cunoaște pe Dumnezeu, dar undeva vrem să-L cunoaștem!

Dumnezeu ne dă ceea ce numim porunci. Dar ce sunt de fapt poruncile? Prin porunci Dumnezeu, vrea să ne învețe ce este vrednic a dori, vrea să ne învețe cum să ne întrebuițăm libertatea, în ce direcție să o luăm, și ne și arată. Când zice Dumnezeu, de exemplu, porunca „nu judecați, ca să nu fiți judecați”, înseamnă că Dumnezeu, Care este ultimul nostru judecător cu adevărat,

nu ne judecă. Într-adevăr, Hristos zice că Eu n-am venit să judec lumea, ci ca lumea prin Mine să se mântuiască! În ce măsură este cugetul acesta este în noi, în acea măsură devenim asemănători lui Dumnezeu. Tot ce este poruncă dumnezeiască este ceva din ce este Dumnezeu. Și mă duc la cele două porunci mai importante: a-L iubi pe Dumnezeu prin tot ce avem și tot ce suntem; a iubi pe aproapele ca pe mine însumi. Prin aceste porunci Dumnezeu ne spune ce este El: Dumnezeu este dragoste. Când ne spune Hristos: fericiți cei săraci cu duhul..., fericiți cei ce plâng... ne arată trepte către ceva, către asemănarea cu El...

Ce face omul? Se smerește că-i păcătos! Smerindu-se, devine ca Dumnezeu și se trezește în alt plan, în alt domeniu, se trezește în Împărăția Cerurilor. La fel și cu toate celelalte Fericiri și toate celelalte porunci. Până la urmă poruncile lui Dumnezeu ce sunt? Că dacă Dumnezeu se arată ca ceea ce este ca să ne dea nouă, omului, un program pentru mântuire ca să știm după ce chip să ne asemănăm noi ca să știm ce călătorie, ce direcție să urmăm, *poruncile lui Dumnezeu nu sunt decât spovedania lui Dumnezeu*. Se spovedește Dumnezeu omului, adică se mărturisește. Poate Dumnezeu să mărturisească păcat? Ar fi un Dumnezeu mincinos! Hristos o spune: dacă aș zice că am păcat aș fi un mincinos. El nu putea decât să mărturisească nevinovăția și dreptatea; și n-o făcea decât dacă era nevoie, pentru ca omul să știe. Dar în poruncile Lui, Dumnezeu pe Sine se spovedește și ne pune un chip înaintea și acest chip este, dacă vreți, programul mântuirii noastre, dinamica pocăinței ce ne duce la asemănarea cu Însuși Dumnezeu. În măsura în care ne asemănăm cu ce era Hristos în lumea asta prin cuvintele Lui și prin pilda vieții Lui, părintele Sofronie și nu numai el spunea că în aceeași măsură vom fi asemănători cu Dumnezeu în veșnicie.

Hristos ne spune în Evanghelia Sfântului Ioan că „cei ce cred în Mine nu vor cunoaște judecata ci vor trece de la moarte la viață”. Părintele Sofronie spunea că dacă credem cuvântului lui Hristos ne vom lăsa judecați de acel cuvânt și toată viața omului va fi fost o judecată între el și Dumnezeu, iar la moarte nu mai este ce să judece. Judecata de apoi oarecum s-a făcut acum și omul trece de la moarte la viață, viața asta fiind socotită ca o moarte

și trecere la Viață. Asta să o luăm ca pildă a vieții sfinților. Te rogi lui Dumnezeu și poate să-ți răspundă făcând minuni trăznitoare. Te rogi la unul din sfinți și face, ca și Dumnezeu, minuni trăznitoare, ba și mai multe pentru că Dumnezeu vrea să-i proslăvească pe sfinți, și așa ne înștiințează. Sfântul Nectarie de abia murise și s-a făcut prima minune a Sfântului Nectarie în vechime. Era în spital și ca să-l îmbrace de înmormântare cu hainele arhieresti a luat hainele de pe el și le-a pus pe patul de alături și bolnavul de acolo care avea o boală gravă s-a ridicat însănătoșit. Părintele Sofronie spunea că sfinții cei noi, ei de multe ori lucrează parcă mai mult decât sfinții din vechime fiindcă Dumnezeu se grăbește să-i proslăvească pentru mângâierea noastră și tămăduirea noastră, ca noi să știm că s-au sfințit. Nu mai e judecată pentru ei, ci trec de la moarte la viață. Dar sfințenia nu-i o prerogativă a Sfântului Nectarie și a câtorva. Toți suntem chemați la asta. Și de acum atenție cum ne întrebuițăm libertatea.

Aș face o paranteză să vorbesc despre Biserică. Biserica este acolo unde se întâlnește Dumnezeu cu făptura Lui. Biserica este acolo unde glasul chemării lui Dumnezeu întâmpină vreun „amin” al omului sau un „iată, eu” al omului. Adame, unde ești? Dacă Adam ar fi zis: Iată eu, cum zice altcineva în Scriptură, acolo ar fi fost Biserică. El s-a îndreptățit: m-am ascuns fiindcă așa și pe dincolo. Aș vrea să vă atrag atenția la o carte: s-a publicat aici, la Alba Iulia, la Editura Reîntregirea, cartea: „Biserica este una” a unui, îndrăznesc să zic mare sfânt rus, Alexie Homiakov, care nu-i proslăvit între sfinți, dar avem câteva crâmpie din viața lui în introducerea cărții. A fost un om al nobilimii Rusiei, căsătorit, un om care știa să trăiască în petrecerile nobililor, care putea să judece, să se desfete, dar nopțile lui erau pline de rugăciune în toată viața lui și transpare rugăciunea lui și sfințenia lui în tot ce scrie și în toate înțeleșurile lui. Îmi pare rău că numai atât a apărut căci are multe scrieri și a fost un om de mare cultură, știa multe limbi, cunoștea foarte bine istoria și tot felul de lucruri; era, deci, un om al culturii. Toată orientarea lui a fost cu adevărat creștină. Și eu

socotesc că el ne dă chipul cel mai bun al Bisericii în articolul acesta „Biserica este una”. Nu cred că pe baza acestui articol s-ar putea face în mod direct, să zicem, știu eu, doctorate sau așa ceva, pentru că n-are un sistem și spre mâhnirea mea adâncă aud că mulți nu înțeleg cartea asta. Dacă nu o înțelegeți nu-i nimic, citiți-o o dată, poate după câțiva ani o mai citiți o dată, nu-i mare. În orice caz este o viziune sfântă și este adevărată. Bine ar fi să se înmulțească în România nu numai cartea asta a lui Homiakov, dar de s-ar găsi și să se traducă toată... nu zic toată opera lui, dar măcar ce am citit eu, articolele lui, cum ar fi: „Răspuns la o polemică împotriva Ortodoxiei” către niște fețe bisericești din Apus care bârfeau. Și răspunde frumos, aproape că nu-i poți zice polemică fiindcă el răspunde nobil, nobil duhovnicește ca Hristos în pustie cu satana, nu în batjocură, nu cu ieftinătăți și cu argumente doar pentru argument. Este de altfel, dacă vreți, dialogul lui Dumnezeu cu omul...

Hristos zice că „cel care crede în Mine nu va mai trece prin judecată, ci va trece de la moarte la viață”. Am putea lua cuvântul Sfântului Ioan din Apocalipsă unde vorbește despre două morți. Undeva zice: fericit de cel ce va avea parte de prima Înviere că acela nu va mai fi nedreptățit de a doua moarte. Așa cum omul este o alcătuire de trup și suflet, așa sunt și două morți: moartea sufletului și moartea trupului. Adam avea să moară trupește după câteva sute de ani, dar asta a fost urmarea primei morți, a sufletului. Moartea sufletului a fost când a lepădat sfatul lui Dumnezeu, porunca lui Dumnezeu, și a luat un sfat greșit. Adam face boacăna și Dumnezeu, către seară, vine și se plimbă prin grădina raiului. De ce către seară? Hristos, la 5000 de ani după povestea asta, vine și ne spune: să nu apună soarele peste mânia voastră! Și El a dat primul pilda: înainte de apusul soarelui vine să se împace cu Adam. Zice: Adame, unde ești? Nu știa Dumnezeu unde era Adam? Nu vrea să-l sperie pe Adam și umblă cu gingășie. Face zgomote prin rai să audă Adam că vine Dumnezeu. Țuști Adam după tufișuri! Da, Eu atotștiutor, nu te văd, nu știu. Adame, unde ești? Și nu zice:

iată eu! Ci zice: mi-era rușine că eram gol. Și Dumnezeu începe să-l îmbie pe Adam să-și facă spovedania, și-l ajută, i-o face El. Interesant, și este greșit tradus în multe limbi; în greacă este: „Cine ți-a vestit că erai gol? Au doară cumva ai mâncat din lemnul din care singur am zis să nu mănânci?”. Cine ți-a vestit că erai gol; de neînțeles pentru gândirea modernă. Era o veste de altundeva. L-a dibuit Dumnezeu, dar se arată – ca și cu Iuda mai târziu – nesupărăcios. Dacă ar fi zis Adam: „Am mâncat din rodul lemnului din care mi-ai zis să nu mănânc. Mi s-au deschis ochii și în loc să văd taine dumnezeiești cum credeam, cum nădăjduiam, m-am văzut gol și m-am rușinat și de femeia mea și de Tine”. Dacă ar fi zis așa în loc să răspundă obraznic: „Femeia pe care Tu mi-ai dat-o...”, adică femeia-i de vină și Tu, bineînțeles, pentru că Tu mi-ai dat poruncă... Și noi avem tendința să-l învinuim pe mai marele nostru dacă facem ceva și nu ne iese la socoteală și știm că o să ne certe mai marele (ușor, dacă tui ai zis așa și pe dincolo am făcut cum ai zis tu și uite mi-a ieșit greșit). Noi suntem același Adam ca și acum 7000 de ani. Dacă ar fi zis: „Din pricina mea și femeia pe care Tu mi-ai dat-o a păcătuit. Eu trebuia să fac ceva ca ea să nu facă păcatul acesta”. Și dacă și-ar fi asumat păcatul și-ar fi făcut spovedania. Dumnezeu a încercat să i-o facă; Adam a refuzat! Și rezultatul a fost ceea ce se numește blestem și moarte. Prima moarte a fost dezbinarea între voia lui Adam și voia lui Dumnezeu. N-a fost cum a fost căderea îngerilor din proprie voie. Adam a fost ispitit de altul, de cel care primul a căzut din propria sa voie. Pentru Adam era cu puțință și pocăința.

Moartea adevărată este moartea cea dintâi, a sufletului. Înviearea cea dintâi care este? Sunt multe momentele din Sfintele Scripturi, dar vedeți ce zice Sfântul Pavel galatenilor și altora: oare prin faptele legii v-ați mântuit? Oare făcând tot ceea ce trebuie ați ajuns la viziunea lui Dumnezeu, la dobândirea harului, îmi vine să zic? Când ți-a venit har pentru vreo dreptate de-a ta? Primul har pe care-l primește omul nici nu știe de ce? Și nici nu știe să-l poarte, ci-l pierde! Și *harul a venit prin auzul cuvântului* și ca voi să auziți cuvântul, noi, apostolii, trebuie să-l propovăduim. Și credința și auzul cuvântului v- au adus la harul de a-L cunoaște

pe Hristos pe care nu L-ați văzut. Vedeți că parcă dintr-o dată te trezești într-o altă lume, altă înțelegere, o lumină, ca să zic așa. Aici este ceva din prima Înviere, e sufletul care începe să învie, cuvântul care acum e perceput ca viu și e nu doar informație moartă, asta e energia cuvântului. După aceea încep să devină vii și cuvintele Scripturii și să te insufle. Acesta e sufletul care începe să învie. Și când, contrar acestora, citești niște lucruri, minciuni de-astea ale omului, care se bălăcește în minciuni și te simți așa împovărat și parcă e o otravă ceea ce vezi acolo; nu știi dacă e adevărat sau nu, dar te simți, așa, împovărat – energia mortală a cuvântului: minciuna și moartea sunt aceleași lucruri. Minciuna nu este doar a zice un neadevăr (îți zic că plouă, dar e soare afară), minciuna în esența ei este ceva mult mai adânc, este tot ce nu este dumnezeiesc. Poți să spui lucruri foarte bune, dar dacă nu sunt în duhul lui Dumnezeu sunt minciună. Rezultatul lor este acea otravă, acea moarte a sufletului, unde tâmpește sufletul, trece iar în deznădejde, trece iar în îndoielnicie, în necredință, frică și toate lucrurile astea care sunt ale întunericului. Cel care are duhul deosebirii, deosebește efectul cuvântului pe care-l are în sufletul tău. Dacă dintr-o dată ți se învie sufletul și parcă în ciuda tuturor lucrurilor simți că e pace, că Dumnezeu e bun, că e atotputernic, poate că asta este ceva din acea primă înviere...

Și cei care au parte de această înviere nu se vor mai nedreptăți de a doua moarte. A doua moarte, până la urmă, nu este moartea trupului, ci despărțirea finală a sufletului de Dumnezeu (ferească Dumnezeu de lucrul acesta pe tot sufletul viu). A doua moarte este ce va fi după judecata lui Hristos, când este o ultimă încercare, când se separă, cum zice și Hristos, oile de capre și începe cu ceea ce iubește Dumnezeu: se întoarce către cei din dreapta și zice veniți binecuvântații Tatălui Meu... pentru asta a lucrat Dumnezeu ca să-i spună „veniți, moșteniți Împărăția gătită vouă de la întemeierea lumii”. Adică pentru asta am întemeiat Eu, Dumnezeu, lumea că ați făcut asta și asta și asta. Și-i încearcă. Și zic: „Doamne, când Te-am văzut și am făcut noi ceva bine? Eu văd limpede că sunt un păcătos, niciodată n-am făcut ceva bine”. Nu se îndreptătesc, ca Adam. Cine îi îndreptățește? Judecătorul, Care

zice: „Atunci când ați făcut unuia din cei mai mici, Mie mi-ați făcut-o”. Judecătorul îndreptățește pe păcătos pe care în judecata vieții ăsteia același Judecător ne-a învățat să ne judecăm ca păcătoși... Celor de-a stânga se întoarce Împăratul și zice: „Depărtați-vă de la Mine, blestemaților, în focul gătit diavolului și îngerilor lui, că asta și asta și voi nu ați făcut. Am fost gol și nu M-ați îmbrăcat, flămând și nu M-ați săturat”. Ei zic, aparent, ca și ceilalți: „Dar când Te-am văzut și n-am făcut nimic sau n-am făcut ceva bun?”. Ei n-au conștiința păcatului: „Ce obrăznicie e asta să ne spui nouă că Te-am văzut și nu Ți-am făcut vreun bine”. „Când unuia mai mic nu ați făcut, Mie nu Mi-ați făcut”.

Vreau să vedeți și diferența între cele două cuvinte ale lui Hristos: „Veniți *binecuvântații* Tatălui Meu” și „Depărtați-vă de la Mine, *blestemaților*...” nu ai Tatălui Meu, Tatăl nu blestemă! De unde-i blestemul? Acelora le zice: „*Moșteniți* Împărăția gătită vouă de la întemeierea lumii” iar ăstora le zice: „*Depărtați-vă* în focul gătit diavolului și îngerilor lui”. Dumnezeu a întemeiat lumea, n-a întemeiat un foc veșnic. Cine a gătit acel foc veșnic? Diavolul și îngerii lui, și noi, păcătuind. *Pocăința* este conștientizarea și ieșirea din acel foc și întoarcerea către Dumnezeu și ale lui Dumnezeu. *Moartea a doua* este despărțirea finală de Dumnezeu, la judecată. Adevărata moarte nu este despărțirea între suflet și trup care, iarăși zic, este chipul morții. A lăsat Dumnezeu urâciunea morții, groaza morții pentru ca noi să conștientizăm ce este moartea și, ulterior, să ne îndepărtăm de ea. Și, eventual, urând-o cu ură dreaptă, să se trezească în noi dragostea de Dumnezeu, dragostea de viață și să tânjim către ea și încet începe dinamica pocăinței. Pocăința, zicea părintele Sofronie și Sfântul Maxim Mărturisitorul, nu se termină cu viața asta. În viața asta putem să înfăptuim o oarecare desăvârșire, dar limitată. Zice că pocăința, ca dobândirea deplină a identității cu Dumnezeu, nu se poate desăvârși decât dincolo pentru că aici suntem încă strămtorați de materie și vremelnicie.

Iarăși chip [exemplu] avem în gestație și naștere. Pruncul cel mai bine este dacă stă în pânțele maicii 9 luni, până s-a copt bine și este desăvârșit și desăvârșit fiind se poate naște

și trăi în mediul acesta. Dar ca prunc nu e desăvârșit [ca om], ci se desăvârșește aici, crescând, maturizându-se, devenind om în toată firea. Cred că ceva asemănător este și cu *pocăința* înțeleasă adevărat: este o lucrare care se termină dincolo. Vedem din pilda talanților că unul are 5 talanți și aduce 10, altul ia 2 talanți și aduce 4, dar amândoi au primit un cuvânt identic: „Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost pusă peste multe te voi pune”. El nu se uită la faptul că una a avut 5 și alta a avut 2, ci se uită la faptul că amândoi au dublat darul pe care l-au primit. Deci, omul desăvârșește gândul lui Dumnezeu în viața lui, pe de o parte cât este cu puțință *în vremelnicia asta*, pe de altă parte cât este cu puțință *în funcție de cât a primit* (că unul a primit 5, altul 2, și de la cel cu 1 a așteptat să primească măcar acel unu cu dobândă). Desăvârșind lucrul acesta, omul este împăcat cu Dumnezeu prin dumnezeiasca lucrare; avem mărturia asta de la toți sfinții (și mă gândesc iar la părintele Sofronie prin care am învățat toate lucrurile astea), are conștiința că moartea nu există, că omul nu poate muri. Ne-o spunea părintele Sofronie în cuvântările lui în fiecare săptămână în ultimii patru ani ai vieții lui; în ultimii 2 ani ajunsese așa încât era cărat de doi dintre noi, slab, gârbov, dar avea o privire limpede ca de copil mic. Aș zice doar că și el, iertați-mi cuvântul, hodorog fiind acum, neputincios (vorbea câteodată ca un om beat căci bolborosea cuvântul și nu ajungea să-l pronunțe drept, de slab și de obosit ce era după nopți întregi nedormite de slăbiciunea bătrâneților), avea și cancer, asta la 95-96 de ani, spunea: „Moarte nu există; omul nu poate muri, că așa l-a făcut Dumnezeu”. Dacă voi credeți ceea ce spuneți în Crez (aștept învierea morților și viața veacului ce va să fie), prin credință, aceste cuvinte vor fi vouă! Nouă să ne dea Dumnezeu să zicem cu înțelegere și cu adevărată credință: aștept învierea morților și viața veacului ce va să fie!

Ortodoxie si Ortopraxie

DIMENSIUNEA DUHOVNICEASCĂ A MISIUNII

Pr. Grigore Dinu Moș

(comunicare științifică în cadrul Simpozionului internațional
„**Misiunea Bisericii în Sfânta Scriptură și în istorie**”, 16-17 octombrie
2004, Cluj-Napoca, din volumul cu același titlu, în curs de apariție)

„Luminătorul trupului este ochiul;

de va fi ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminat.

Iar de va fi ochiul tău rău, tot trupul tău va fi întunecat.

*Deci, dacă lumina care e în tine este întuneric, dar întunericul
cu cât mai mult”*

(Matei 26, 22-23)

Introducere

Tema este actuală întrucât consider că asistăm în zilele noastre la o criză profundă a misiunii creștine, la toate nivelele ei [1]: pastoral, învățământ teologic, social, cultural etc, criză determinată tocmai de *absența dimensiunii duhovnicești a misiunii*. În diluarea și denaturarea mesajului creștin în lume – situație acuzată pe bună dreptate de numeroși teologi și părinți duhovnicești, și, de altfel, vizibilă de pe poziția oricărui observator neutru al vieții curente – au jucat și joacă un rol determinant, în opinia mea: *pietismul, naționalismul, raționalismul teologic* și o anumită înțelegere și practică a *ecumenismului* (vădind lipsă de conștiință dogmatică și de vigoare duhovnicească). În prima parte voi prezenta pe scurt aspectele corelative care circumscriu subiectul acestei comunicări, fără a detalia însă acele idei care sunt deja foarte prezente și mult dezvoltate în lucrările teologice de specialitate sau în scrierile părinților duhovnicești. Mă voi limita doar la a pune anumite

accente – pe teme patristice, urmând ca în partea a doua să încerc să aduc unele contribuții îndeosebi la problematica raționalismului teologic, pe care îl consider principalul obstacol în calea realizării unei misiuni „în Duh și adevăr”.

I. Circumscrierea temei – Implicații și corelații.

Dimensiunea duhovnicească a misiunii este indisolubil legată de dimensiunea ei liturgică [2], de mărturia prin sfințenia vieții [3], de transmiterea credinței celei adevărate [4] prin predicarea Evangheliei [5] și prin Tradiția vie a Bisericii [6]. De asemenea, ea realizează legătura dintre cele 3 momente ale ciclului credinței: mărturisire, celebrare, practicare. [7] Aspectul duhovnicesc al vieții și gândirii creștine este o exigență fundamentală a misiunii, fără de care aceasta nu e decât vorbărie goală, fățarnicie și luarea numelui Domnului în deșert.

1. Liturgia și misiunea

După împărtășirea cu Sfintele Taine, fiecare credincios – aflându-se în realitatea efectivă a Tainei – ar trebui să poată rosti nemincinos: „*Am văzut Lumina cea adevărată, am primit Duhul cel ceresc, am aflat credința cea adevărată, nedespărțitei Sfintei Treimi închinându-ne, că aceasta ne-a mântuit pe noi*”. Acestea nu sunt metafore, nici simboluri, ci realități imediate, nemijlocite și organic legate una de alta; cel credincios vede cu adevărat *Lumina necreată* și primește pe *Duhul Sfânt*, care – cum spunea Sfântul Siluan Athonitul – „*mărturisește în sufletul omului mântuirea lui*”. Acum creștinul, *ieșind cu pace și având credința cea adevărată* devine *prin Duhul* mărturisitor al lui Dumnezeu și al lucrării Lui mântuitoare și îndumnezeitoare; și face misiune în chip firesc, simplu, aducând credința și pacea lui Hristos în inimile oamenilor.

2. Misiunea și rugăciunea

Misiunea începe cu rugăciunea. Rugăciunea personală și comunitară este izvorul și inspirația, este viața și puterea oricărei cugetări adevărate, oricărui cuvânt folositor, oricărei bune

făptuiri. Misiunea se însoțește și se sfârșește tot cu rugăciunea, cu treapta ei cea mai înaltă: rugăciunea pentru vrăjmași, rugăciunea ipostatică pentru întreaga lume, după asemănarea pătimirii Domnului din Ghetsimani [8], când cel care se roagă îi poartă în sine și cu sine pe toți, iar rugăciunea sa se unește cu „*suspinele negrăite*” ale Duhului Sfânt.

3. Mărturia prin sfințenia vieții

Misiunea fiecărui creștin începe cu sine însuși, prin asumarea personală a lucrării de mântuire, prin sfințirea propriei vieți. Cum spunea Sfântul Isaac Sirul, mai de folos este omului să se curețe de patimi, decât să întoarcă popoare întregi la credință, ele însele rămânând muncite de patimi. Sfântul Simeon Noul Teolog are un cuvânt ce pare scandalos, necruțător prin adevărul său: „Vai de cel care vorbește despre Dumnezeu fără să-L fi văzut!”. Sau un alt cuvânt al Părinților de o extremă gravitate: teologia fără viață este teologia dracilor. O astfel de teologie lasă în suflete indiferență, dacă nu constrângere și revoltă, precum și înțeleșuri greșite, „eretice” în spatele cuvintelor formal corecte. Dimpotrivă, „*cel ce din proprie experiență grăiește despre virtute, îl face pe cel ce ascultă, părtaș al virtuții lui, ca și cum i-ar împărtăși câștigul negustoriei lui*”, învață Isaac Sirul. [9] Așadar, misiune adevărată fac sfinții și cei care sunt în comuniune vie cu ei, în descendența lor duhovnicească. Același mare părinte Isaac Sirul îndeamnă: „*Apropie-te de cei dreapți și, prin ei, de Dumnezeu te vei apropia. Caută să trăiești împreună cu oamenii smeriți, ca să te deprinzi să te porți ca ei*”, fiindu-ne de folos nu numai cuvântul, ci și vederea lor. [10] Dimpotrivă, cine n-a dobândit pe Duhul Sfânt printr-o viață și o cugetare sfântă, nu pe Hristos Îl predică, ci pe sine însuși și starea sa pătimașă, chiar dacă cuvintele lui ar fi în acord formal-intelectual cu Revelația.

4. Misiunea și Taina Spovedaniei

Sfântul Grigorie Teologul pare a fi mai îngăduitor în delimitările sale decât Sfântul Simeon Noul Teolog: *despre*

Dumnezeu pot filosofa doar cei curățiți în suflet și trup sau cei ce se curățesc într-o anumită măsură [11]. Între cei din urmă care se curățesc într-o anumită măsură suntem chemați toți în primul rând prin Taina Spovedaniei. Spovedania e întâiul mod în care îl putem mărturisi pe Hristos. Începem să-l mărturisim pe Hristos prin faptul că ne mărturisim păcatele. Conștiința și mărturisirea păcătoșeniei e primul pas prin care suntem în adevăr și prin care primim Duhul Adevărului. Cum spunea Părintele Sofronie Saharov, începutul vederii lui Dumnezeu e vederea propriului păcat. [12] Taina Spovedaniei sau a Pocăinței ar trebui să ducă la adâncirea și permanentizarea stării de pocăință, nu la ușurarea ei prin descărcare psihologică. Ea duce totodată la adâncirea stării de descoperire de sine în fața lui Dumnezeu, până la dobândirea transparenței, a neascunderii, a nevinovăției, a stării de miel junghiat sau gata de tăiere. Altfel spus, trebuie mai întâi să devenim oi ca să putem merge în mijlocul lupilor. Ca să putem împărtăși altora cunoașterea lui Dumnezeu, trebuie să o dobândim noi înșine mai întâi: pe măsură ce ne descoperim și ne mărturisim lui Dumnezeu ca păcătoși, se descoperă și se mărturisește și El nouă ca Bun, ca Iubitor, ca Cel care iartă și vindecă rănilor păcatului.

5. Caracterul implicit, tainic al misiunii

Numeroși Sfinți Părinți au arătat că adeseori singura misiune eficientă este cea tainică, implicită, prin iradierea unei vieți sfinte și a rugăciunii. Este celebru în acest sens cuvântul Sfântului Serafim de Sarov: „*Găsește-ți pacea sufletului și în jurul tău se vor mântui mii de oameni*”. Îndemnurile frecvente ale Părintelui Porfirie [13] – unul din marii duhovnici ai sfârșitului de mileniu II – la o viață tainică, la refuzul propovăduirii premature sau silnice a cuvântului, arată o mare delicatețe și smerenie, o conștiință adecvată a propriei vârste spirituale, precum și un respect necondiționat față de libertatea aproapelui.

6. Transmiterea credinței celei adevărate

Adevărul se transmite și se primește numai în Duhul

Adevărului: de la oameni care sunt prin viața lor purtători de Duh la oameni care sunt capabili să-L recunoască în cuvintele și faptele celor dintâi, și deopotrivă în Sfânta Scriptură și în Tradiția vie a Bisericii. După cum arată Sfântul Isaac Sirul „*Fiecare obișnuiește să alerge spre rudele sale. Și sufletul având părtășie cu Duhul, dacă aude vreun cuvânt, care are ascunsă în el putere duhovnicească, trece cu tot focul de partea Duhului. Nu însă pe tot omul îl trezește la umilire un lucru spus duhovnicește și care are ascunsă într-însul putere mare. Cuvântul despre virtute are nevoie de o inimă, care să fie goală de pământ și de orice vorbă pământescă*”. [14] La fel învață și Sfântul Siluan Athonitul: „*Inimile noastre s-au învățat cu totul și nu înțelegem ce e smerenia sau iubirea lui Hristos. E adevărat că această smerenie și această iubire nu se cunosc decât prin harul Duhului Sfânt, dar uităm că e cu puțință să atragem harul la noi. Pentru aceasta, însă, trebuie să-l dorim din tot sufletul nostru. Dar cum pot să doresc ceea ce nu am cunoscut? Noi toți avem puțin din această cunoștință și Duhul Sfânt mișcă fiecare suflet să caute pe Dumnezeu. O, cum trebuie cerut Domnului ca El să dea sufletului smerit pe Duhul Sfânt!*” [15]

Un lucru e sigur și e un adevăr veșnic, pe care, de altfel, Judecata de Apoi îl va pecetlui: Nici un om nu se poate întâlni cu adevărat cu un alt om (fie el tată, mamă, frate, soț, prieten), nici o comuniune nu rămâne, decât în Hristos prin Duhul Sfânt. El e „traducătorul” universal nu numai al cuvintelor, ci mai ales al înțelesurilor și al trăirilor tainice. Numai prin El putem evita marea babilonie a sensurilor, marea răstălmăcire în care lumea post-modernă a intrat deja.

Când Duhul Sfânt s-a coborât peste Apostoli și ei au vorbit în limbi, nu s-a tradus atât învelișul sonor al cuvintelor sau forma lor lingvistică într-o limbă sau alta, ci s-a transmis înțelesul adevărat, înțelesul de taină al cuvintelor, conținutul lor de semnificații vii, puterea lor dăătoare de viață, de hrană și de lumină, sau altfel spus, s-au împărtășit primei comunități

creștine nu atât cuvinte, cât realitatea însăși semnificată de cuvinte, realitatea Duhului în deplinătatea ei nesfârșită, dincolo de ce s-a rostit. Cuvintele în sine nu înseamnă nimic, ele rămân profane și impure dacă nu poartă energiile Duhului Sfânt. La limită am putea spune că cuvintele, fie și corecte formal, rămân mincinoase dacă ele nu sunt adevărate de prezența Duhului Adevărului în sufletul celui ce le rostește și al celui ce le primește.

Sfântul Siluan Athonitul învață că: *„Fără Duhul Sfânt nimeni nu poate cunoaște pe Dumnezeu, nici ști cum El ne iubește.”* [16] *„Este o deosebire uriașă între omul cel mai simplu care a cunoscut pe Domnul prin Duhul Sfânt și omul, chiar foarte mare, care n-a cunoscut harul Sfântului Duh. E o mare deosebire între faptul de a crede că Dumnezeu există printr-o cunoștință naturală sau din Scripturi și acela de a cunoaște pe Domnul prin Duhul Sfânt”.* [17]

„Cine poate înțelege iubirea Ta și gusta dulceața ei, dacă nu o înveți Tu Însuși prin Duhul Sfânt?” [18] *„Este cu neputință de tâlcuit felul cum ne iubește Domnul. Numai prin Duhul Sfânt poate fi cunoscută această iubire și atunci sufletul o simte în chip neînțeles. (...) Bunătatea Lui nu poate fi zugrăvită în cuvinte: fără nici un cuvânt sufletul simte această iubire și dorește să rămână pururi într-o pace atât de mare”.* [19]

Dacă scopul vieții creștine este dobândirea Duhului Sfânt, cum spunea Sfântul Serafim de Sarov, scopul misiunii creștine nu poate fi altul în această perspectivă decât transmiterea aceluiași Duh Sfânt – o dată cu credința adevărată, și creșterea „în Duh și adevăr”. Din păcate, cum arăta cu îndrăzneală Philoteos Pharos, *„Duhul lui Hristos lipsește aproape cu totul din lumea creștină contemporană, iar Biserica este aproape în întregime în afara lumii sau în întregime asimilată lumii. În realitate, Biserica este astăzi aproape în întregime invizibilă. Dacă Biserica este unitate, frățietate, iubire, comunitate, [și dacă toate acestea nu există] atunci Biserica pare inexistentă”.* [20] Căci ar trebui să vedem manifestarea în Biserică a harismelor Duhului Sfânt, și anume: dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, cinstea, bunătatea, credința, blândețea, cumpătarea.

II. Obstacole în calea misiunii

1. Pietismul

De diluarea misiunii creștine în lume se face responsabil pietismul, prin al său sentimentalism inconsistent, psihism, cu a sa precară conștiință dogmatică și patristică. Situându-se centrifug și marginal în raport cu Biserica și Tradiția vie a Sfinților Părinți, mișcările pietiste își pierd inspirația primă care e posibil să fi fost o reală căutare duhovnicească. Zelul lor misionar exagerat dezvăluie o lipsă de profunzime, o imaturitate și o strâmbă așezare spirituală. Există o învățătură filocalică, confirmată și de psihologia modernă a religiei, și anume: convertiții care vor cu precădere și în mod pătimaș-agresiv să convertească pe alții la religia sau confesiunea lor își arată prin aceasta mândria de care sunt purtați, precum și slăbiciunea și neadevărul propriei credințe.

2. Naționalismul religios

prin care este împiedicat accesul la universalitatea mesajului Evangheliei, precum și împărtășirea de bogăția tradiției creștine a altor popoare.

3. Ecumenismul

A accepta teoria protestantă a ramurilor sau teoria catolică a Bisericilor surori înseamnă a accepta că diviziunea s-a încuibat în sânul Bisericii universale și că deci Biserica lui Hristos a fost biruită de porțile iadului, contrar prorociei lui Hristos. *„Nu este cu puțință ca Biserici care nu mai sunt în comuniune sacramentală de peste o mie de ani, iar ceea ce una a decretat ca dogmă de credință cealaltă respinge ca fiind contrar credinței apostolice, să fie – laolaltă și pe aceleași temeuri – Biserica lui Hristos.”* [21]

Arhimanditul Gheorghios Capsanis, Egumenul Mănăstiri Grigoriu din Muntele Athos arată că *„Biserica Ortodoxă este ecumenică, dar nu ecumenistă. Si rămâne ecumenică, câtă vreme nu cade în ispita ecumenismului. Ecumenicitatea constituie expresia deplinătății Bisericii si se propune si celorlalți, fără să se împartă sau să se ajusteze după concepțiile omenești.*

Deoarece, aşadar, Biserica noastră Ortodoxă este ecumenică si deoarece întreaga lume are cu adevărat nevoie de ecumenicitatea ei, este necesar ca ea să se mențină ecumenică si să nu cadă în ecumenism. Iar aceasta nu numai pentru a-si păstra identitatea ei, ci si pentru a ajuta cu adevărat lumea.” [22]

Poziția călugărilor athoniți față de ecumenism este exemplară. [23] Placide Deseille redă astfel această poziție: Monahii de la Muntele Athos (și monahii în general, aş adăuga) *“nu pot fi de acord cu manifestări sau formule ce-ar implica o recunoaştere de facto a teoriei ramurilor. Unitatea creștinilor, pe care o prețuiesc nu mai puțin decât orice alt creștin, nu poate fi înfăptuită decât prin alăturarea ne-ortodocșilor la întregul Bisericii și la plinătatea credinței apostolice. Ea nu poate fi în nici un caz rezultatul unor compromisuri și eforturi născute doar dintr-o aspirație spre unitate de tip omenesc și natural, nutrită de niște oameni care, altminteri, n-au nici o considerație pentru învățătura încredințată Bisericii”*. [24] Trei observații aş adăuga aici: de-a lungul istoriei creștine în toate situațiile de criză bisericească și de dispute dogmatice păstrătorii și apărătorii Ortodoxiei au fost cu precădere monahii, de aceea cred că teologii ar trebui să asculte cu mai multă atenție vocea lor. Putem constata de asemenea o apropiere mai mare de Ortodoxie, și chiar însușirea multor elemente specifice Ortodoxiei de către monahii catolici din diverse ordine apusene. În al treilea rând, e de observat că ecumenismul actual are în spate și alte interese (și finanțări) decât cele ale Bisericii, ținând de stabilirea unei baze religioase comune pentru Europa unită, sau chiar pentru noua ordine mondială.

Ecumenismul este contraproductiv pentru misiunea Bisericii – „în Duh și adevăr” pentru că vlăguește și diluează conștiința dogmatică, relativizând-o atât în rândurile ortodocșilor, cât și ale celorlalți creștini. Lasă impresia falsă că diferitele confesiuni ar fi oarecum echidistante față de Revelație. Întrucât ecumenismul este și o consecință a unui anumit tip de gândire creștină raționalistă, voi reveni asupra lui în partea finală a acestei lucrări.

4. Raționalismul teologic

Este principala cauză a denaturării, a contrafacerii mesajului creștin în lume. Abordarea intelectualistă, raționalistă a credinței creștine a pătruns adânc în instituțiile teologice de învățământ, generând așa numita teologie de școală, de manual, precum și un limbaj teologic de lemn, regăsit de altfel și în majoritatea predicilor contemporane.

*„Atunci când sistematizarea, cu consecutivitatea ei logică este dusă până la limită, atunci adevăratul duh se înlocuiește cu o scolastică moartă. O astfel de teologie, din nefericire, mai curând abate mintea și inima celui ce învață de la viața în Dumnezeu, devenind o filozofie, o disciplină științifică, o echilibristică intelectuală, **desfigurând radical absolut tot ce a fost dat de Dumnezeu în limbi de foc, în nedescrisa arătare a Luminii, ducând la uimire, într-un sfânt cutremur, întreaga noastră ființă**”.* [25]

Sfântul Siluan Athonitul repetă de zeci de ori în însemnările sale spirituale că *„Fără Duhul Sfânt oamenii se pierd pe ei înșiși și, deși studiază fără încetare, nu pot să-l cunoască pe Dumnezeu și să-și găsească odihna în El. (...) Sufletul care nu e smerit, care nu se predă pe sine voii lui Dumnezeu nu poate cunoaște nimic, ci trece numai de la un gând la altul...”* [26] *„Nu prin știință, ci prin Duhul Sfânt se face cunoscut Domnul (...) Sufletelor smerite Domnul le arată lucrurile Sale care sunt de neînțeles pentru înțelegerea noastră dar care se descoperă prin Duhul Sfânt. Numai prin mintea lui, omul nu poate cunoaște decât cele pământești și pe acestea încă numai în parte, în vreme ce cunoașterea lui Dumnezeu și a celor cerești nu vine decât de la Duhul Sfânt”.* [27] *„În cer și pe pământ, Domnul nu poate fi cunoscut decât prin Duhul Sfânt și nu prin învățătură. (...) Iubirea Domnului nu poate fi cunoscută decât prin Duhul Sfânt. (...) În general, nu putem cugeta asupra lui Dumnezeu decât în măsura în care am cunoscut harul Duhului Sfânt; căci cum am putea gândi și reflecta asupra a ceva ce n-am văzut, n-am auzit și n-am cunoscut”.* [28]

Critica lui Philoteos

Pharos asupra raționalismului

teologic este devastatoare: „Scolasticizarea teologiei este o realitate incontestabilă a lumii noastre. Problema teologiei nu e în opiniile pe care le formulează, nici în terminologia sau frazeologia pe care o folosește, ci în faptul că nu este conectată vieții: „teologia noastră este astăzi amputată totalmente de viață”. „Nimic nu poate submina mesajul mântuitor al lui Hristos cum o face raționalizarea acestuia”. [29]

Creștinul raționalist contemporan “nu pare să suspecteze faptul că descrierea realității nu este însăși realitatea”. [30]

„Până și cei mai însemnați teologi ortodocși care de-a lungul ultimilor ani au o orientare patristică sunt scolastici”. Se referă neîncetat la Sfinții Părinți ai Bisericii (numai) ca la niște surse bibliografice, nu însă în spiritul patristicii. „Cuvântul lor teologic, oricât de grav și impozant ar fi, chiar dacă este rodul unui sârguincios studiu al operelor patristice nu pare să aibă o influență esențială asupra vieții noastre bisericești, care pare să fie determinată teologic de către clerici neavizați.” [31] Pharos acuză de **nestorianism** teologia contemporană. Teologia ar trebui să se întrupeze, să exprime unirea celor două firi ale lui Hristos, să facă vizibilă omului căzut lucrarea de asumare a firii umane, să arate concret cum „funcționează” perihoreza și coparticiparea; altfel, „în ciuda terminologiei ei ortodoxe, existențial rămâne nestoriană.” Din păcate, există un „climat în care pare să domnească concepția că teologia există pentru a fi teoretizată și că viața bisericească poate exista fără legătură cu teologia.” [32] Pharos avertizează: “Credința noastră nu este credința pe care o mărturisim verbal și într-un mod intelectualist, ci credința pe care o transformăm, fie și inconștient, într-un mod de a fi.” Astfel, în pofida discursurilor noastre făcute cu glas ridicat, existențial suntem mai mult protestanți decât ortodocși, întrucât avem un mod de viață și de gândire apusean, cu precădere protestant. [33] Pietismul însuși poate fi considerat o consecință compensatorie a raționalismului. [34]

Asupra diferențelor fundamentale dintre înțelegerea duhovnicească și cea raționalistă (între modul de

funcționare a minții sub har, respectiv în regimul unei raționalități căzute) voi insista în cele ce urmează, încercând să aduc aici unele contribuții personale.

Omul rațional caută mereu explicații, caută cauza unor lucruri, operează o reducere rațional-explicativă a evenimentelor vii, a întâlnirilor, a cuvintelor, a gesturilor oamenilor. Omul duhovnicesc caută nu explicații cauzale, ci caută scopul imediat, finalitatea nemijlocită, mesajul personal ascuns de Dumnezeu în evenimente, cuvinte, întâlniri, acțiuni ale persoanelor. El caută în toate comuniunea, întâlnirea cu Dumnezeu și cu aproapele, vede cu ochii credinței pe Dumnezeu manifestându-se prin toate, chiar și prin cele ce par potrivnice. Lumea e transparentă. Dumnezeu e mereu prezent. Și e Persoană vie și liberă adresându-se prin toate fiecăruia dintre noi, ca persoane vii și libere. Este nevoie să creștem pentru a înțelege că Duhul Sfânt e Duhul iubirii și al libertății.

Omul rațional vrea să se conducă după mintea proprie și în cele duhovnicești, pe când omul duhovnicesc ascultă și e nemijlocit și continuu în prezența lui Dumnezeu. Omul rațional caută legea, caută generalul, caută o fixitate pentru a-și odihni capul. Dar fiii lui Dumnezeu n-au unde își odihni capul, ei caută viața în concretul și particularitatea ei ipostatică și nemijlocită, caută Duhul, caută libertatea, caută Persoana vie, mereu nouă, surprinzătoare și absolut liberă a lui Dumnezeu. Când judecă o situație particulară omul rațional face cu mintea (de obicei în chip automat) o operație de generalizare, apoi judecă situația generală care i se înfățișează minții, și apoi concluzionează și asupra situației particulare. Dacă generalul respectiv i se înfățișează omului rațional ca fiind inacceptabil, atunci strâmbă din nas și cu privire la situația vie înfățișată. Întrucât are extrem de puține date despre această situație, și încă și mai puțină intuiție și simțire față de duhul care răzbate din realitatea însăși a celor petrecute, aproape că nu-i rămâne nimic de făcut pentru a umple golul decât să o subsumeze regulii generale. Și apoi cel mult, să o admită ca o excepție.

Acestea sunt operații materiale și impersonale ale minții, care sunt absolut necesare în raportarea logică a omului la lumea fizică și la lumea materială, dar ele sunt depășite treptat și tot mai

mult pe măsură ce omul înaintează în viața duhovnicească. Pentru că în realitățile spirituale nu ne întâlnim nici cu generalități, nici cu reguli, ci cu oameni vii, care sunt unici, și sunt într-o situație unică, rezultanta unui complex de determinații din care nu cunoaștem decât o mică parte. Nu e vorba aici de regulă și de excepții, ci de unicități (absolute) care sunt una (în mod absolut) în Hristos prin Duhul Sfânt.

Canoanele, îndrumările date de Părinți sunt formative, orientative și luminătoare pentru practica bisericească, au în primul rând scopul de a forma o conștiință dogmatică și duhovnicească înaltă, neștirbită și viguroasă, fără compromisuri atât pentru duhovnici, cât și pentru ucenici. De a forma conștiința reală a păcatului în toată gravitatea lui, conștiința reală a înălțimii țintei la care suntem chemați, conștiința voinței și puterii lui Dumnezeu de a-l mântui pe om, conștiința deplinătății și purității adevărului în ortodoxie. Conștiința că ni s-a dat totul de către Dumnezeu. Și raportat la acest tot și la această deplinătate a iubirii și a adevărului e și greșeala, păcatul, erezia, îndepărtarea, căderea, dar și chemarea, ridicarea, pocăința, creșterea în Duh până la îndumnezeire. Toate rânduielile, sfaturile, preceptele Părinților sunt pline de Duh, și pentru fiecare treaptă găsești un ajutor necesar din partea aceluia ce au pășit și ei pe acea treaptă, dar nu s-au oprit la ea. Ei o cunosc mai bine decât noi deoarece o văd și de la capătul drumului. Principiul acriviei și principiul economiei se îmbină în chip unic în fiecare situație unică. Și asta se face numai după insuflările Duhului, în duhovnicii care sunt prin viața lor purtători de Duh. Dacă nu sunt, să nu se amăgească că-și vor conduce turma pe calea mântuirii. Orb pe orb va conduce la pierzare. Cine crede că știe ceva, încă nu a aflat cum trebuie să știe, zice Apostolul. De vrea să se vindece de orbire, să asculte cel orb pe aceia care văd. Numai că orbirea e de multe ori atât de mare încât cel orb își nălucește că vede bine, e plin de mândrie și nu are conștiința orbirii lui, nu se lasă învățat de altul, nu vede că demult nu se mai află pe cale. Și dacă Dumnezeu mai lucrează prin el e din iubirea și răbdarea Lui infinită (până la absurd, ar zice omul rațional), pentru rugăciunile sfinților Bisericii și pentru folosul

păstoriților nevinovați.

Omul rațional nu înțelege afirmațiile antinomice ale lui Hristos, nu înțelege când se aplică una, și când alta, sau când amândouă deodată, și de regulă le aplică pe dos. Rațiunea umană vrea să cadă ea mereu în picioare, chiar dacă va da cu Hristos de pământ și va călca peste El cu dispreț.

Rațiunea căzută caută mereu adevărul ei, comoditatea ei, sprijinul ei în sine, pe care îl numește adevăr obiectiv. Dar nu există nici un adevăr dincolo de Persoana lui Hristos, nu există un adevăr obiectiv decât în chipuri mincinoase [35]. Hristos e Adevărul și întregul Adevăr și unicul Adevăr și veșnicul Adevăr. Duhul Sfânt e Duhul Adevărului. Adevărul se înțelege și se primește numai în Duh, el are întotdeauna o încărcătură personală indisolubilă, de comuniune, în sensul că în acel adevăr personal și unic pe care îl primești prin Duhul Sfânt ca persoană unică și irepetabilă e prezent întregul Adevăr, care e și al tuturor celorlalți creștini trăitori. Omul duhovnicesc nu se împărtășește niciodată de adevăruri generale, obiective sau subiective, ci de Duhul adevărului prezent în acea înțelegere adevărată și particulară a unui lucru, eveniment, manifestare umană în unicitatea ei. Adevărul e întotdeauna și Cale și Viață, pentru că El e Hristos. Tendința minții (din păcate devenită automată, căci așa am fost educați noi modernii) de a căuta un adevăr obiectiv e în realitate tendința de a se îndumnezei pe sine, și de a deveni criteriu al realității. E tendința ei de a se sui mai sus de Hristos, care în smerenia Lui vine în realitatea noastră concretă pentru a ne împărtăși în fiecare moment și situație particulară adevărul care ne folosește și ne luminează în acea situație. Ea nu își dă seama că de fapt în acel moment ea se leapădă de Hristos și respinge Duhul Adevărului. Ea nu își dă seama că obiectivitatea pe care o caută nu există, că e o virtualitate întunecată. [36] Altfel spus: adevărul lucrurilor e cum privește Dumnezeu lucrurile, iar Dumnezeu Cel absolut liber privește ființele și lucrurile lumii în relație liberă și personală cu oamenii liberi. [37] Neclintit, pururi Același și atotprezent este numai Dumnezeu în Treime, care voiește să-și facă locaș la noi.

Omul rațional nu poate înțelege și nu poate primi nici unitatea și unicitatea în Duh, nici diversitatea și libertatea în același Duh. Conceptele de unu-multiplu, de identitate și alteritate de care se folosește gândirea în mod necesar și curent (și de cei mai mulți inconștient) sunt prea slabe, neputincioase și grosiere, pentru a prinde subțirimea mișcărilor Duhului. Rațiunea nu vede și nu poate accepta cât este de infinită și de atotputernică unitatea și unicitatea în Duh (exemplu: că este o singură și deplină cale – ei acuză de viziune îngustă pe cei care spun până la urmă că e îngustă calea care duce la mântuire, că este o singură și deplină Biserică adevărată, cea Ortodoxă, că este o singură și deplină Tradiție adevărată punctată de sfinți, că într-o anumită situație dată nu se poate decât într-un anumit mod și nu altfel etc.), și nici diversitatea și libertatea Duhului (că orice regulă poate și trebuie depășită, că legea e un blestem, că uneori, spre exemplu, pentru un păcat preotul trebuie să lege până la moarte, iar alteori pentru același păcat să dea imediat împărtășania, că în general trebuie să fie într-o continuă cheneză și lepădare de propria părere și știință tocmai pentru ca Duhul să-și arate voia prin el, în moduri ce pot părea inacceptabil de contradictorii pentru rațiune).

Omul rațional nu poate înțelege libertatea lui Dumnezeu și nici propria libertate, reducându-le la o formă sau alta de determinism, unele extrem de ingenioase și complicate. Omul duhovnicesc înțelege că Duhul Sfânt este Duhul libertății.

Rațiunea căzută nu poate să nu judece, nu se poate opri din mișcarea ei, iar în judecățile sale generale, cu pretenții de obiectivitate, nu face decât să absolutizeze slăbiciunea și limitele determinațiilor sale particulare. Dimpotrivă, cugetarea duhovnicească operează transcendental și absolut în toate (ne)judecățile sale particulare și personale, smerite și simple. Cea dintâi se înalță cu trufie, cea de-a doua se smerește și Dumnezeu îi descoperă adevărul – în firescul și liniștea întâiului gând. Cugetarea raționalistă nu înțelege simplitatea adevărului.

Creștinul raționalist este de obicei umanist, și se vrea adeseori foarte generos în

umanismul lui, pe când omul

duhovnicesc mărturisește prin viața și cugetarea lui divino-umanismul.

Creștinul raționalist nu poate înțelege Ortodoxia. Nu poate primi unicitatea și deplinătatea adevărului. Altfel spus, el nu poate fi cu adevărat ortodox. Chiar ortodox fiind prin botez – ca urmare a apartenenței sale istorice la un spațiu etnic majoritar ortodox – el nu poate vedea că are probleme mari cu ortodoxia sa, că ea e ciuntită, parțială, că tăișul duhului său care desparte răul de bine, adevărul de minciună e tocit, că are la nivelul înțelegerii și al vieții (nu la cel al declarațiilor intelectuale teoretice) premise eretice mai mult sau mai puțin nebăgate în seamă. [38]

Pentru omul duhovnicesc **ortopraxia și ortodoxia** sunt unite indisolubil, iar unitatea lor este principiu de căpătâi al Teologiei. Nu există cunoaștere adevărată a lui Dumnezeu fără o fundamentare liturgică, sacramentală, duhovnicească, ascetică. Tot astfel, nu poate exista spiritualitate adevărată și trăire neînșelată în afara dreptei credințe, în afara adevărului integral primit și mărturisit. Creștinul ortodox care are o înțelegere duhovnicească consideră că deplinătatea adevărului se află în Biserica ortodoxă, iar în celelalte confesiuni există doar părți și desfigurări ale adevărului. Mai degrabă decât teoria ramurilor ar putea accepta că Adevărul se află altundeva decât în Biserica ortodoxă, numai să fie în întregime și neștirbit acolo unde se află, iar nu împărțit între confesiuni. Căci ori e undeva deplin, ori nu e deloc. *Numai Duhul Sfânt are libertatea de a sufla unde voiește, și desigur El poate sufla și peste credincioșii altor confesiuni și religii, și poate inspira și mântui pe cine voiește.* Dar omul duhovnicesc, spre deosebire de cel rațional, nu poate trăi și gândi în *posibil*, ci numai în realitate. El nu se poate substitui nici gândirii lui Dumnezeu, nici libertății Sale. Principal, nu-și poate permite să-și înalțe mintea într-atât încât să încerce să cunoască din unghiul de vedere *ultim* al lui Dumnezeu, ci rămâne la dogmele Bisericii, ca între niște granițe și turnuri ale adevărului, cum spunea Sfântul Maxim Mărturisitorul. Există o cale reală pe care ne-au lăsat-o Sfinții Părinți, această cale este păstrată vie până în zilele noastre prin jertfa

milioanelor de martiri: ai sângelui, ai lacrimilor și ai ascezei, ai rugăciunii pentru întreaga lume. Această cale este un dar al dragostei lui Dumnezeu și al iubirii sfinților. Este mărgăritarul cel de preț. Este Hristos însuși, Adevărul Viu și atotcuprinzător care ne însoțește până la sfârșitul veacurilor, prin Duhul cel Sfânt. Un om întrutotul dăruit lui Dumnezeu nu poate lăsa această cale împărătească a nemijlocirii, a deplinătății, a simplității infinite și a iubirii numai pentru că s-ar putea, prin excepție, să existe și alte căi ascunse ori marginale și/sau întortocheate, prin care/sau în ciuda cărora Duhul Sfânt își face totuși dreapta Sa lucrare mântuitoare. În același timp, el dorește și se roagă din toată inima ca Duhul lui Dumnezeu să lucreze, să sufle, și să inspire pe cât mai mulți oameni din orice religie, din orice cultură, și cu orice orientare spirituală și existențială, tocmai pentru ca Domnul să mântuiască pe mulți.

Omul duhovnicesc se păzește de idolatria conceptului, ca și de psihologismul trăirii. Se ferește de demonizarea creațiilor culturale omenești, dar și de venerarea lor nemăsurată. Pentru el, sensul major al vieții și pariul ei ultim nu poate fi decât unul singur: a fi sau a nu fi veșnic cu El. El nu poate miza pe ceea ce nu a fost revelat, și nu a fost lămurit teologic, și nici nu este preocupat de problemele artificiale create de rațiunea omenească.

Dimpotrivă, mintea unor oameni înzestrați cu o inteliecție superioară fiind adeseori îndrăgostită și înrobită de propria ei viziune nu voiește nicidecum să se smerească și nu primește întru El „*pacea care covârșește toată mintea*” (Ap. Pavel). Nici păcatul nu și-l vede, nici perversitatea, nici orbirea, nici îngrozitoarea lingușire. Se împotrivesc răstignirii, împreună cu tot ce e trupesc și psihic în om, și refuză cu îndârjire să moară. Refuză să coboare cu Hristos în mormânt și să rămână nemișcat în El în Sâmbăta odihnei și, în consecință, nu poate gusta Duminica Învierii (Sf. Maxim Mărturisitorul), nici nu poate deveni din minte trupească [39] minte duhovnicească [40], pentru că nu a dobândit în râul luminos al lacrimilor duhovnicești „simțirea văzătoare” a dragostei și a luminii lui Hristos. Prin operațiile ei „virtualizează” și „impersonalizează” neîncetat, slăbește la maximum principiul ipostatic din ființa

umană, se chinuiește mereu fără de stare și bâjbâie fără de lumină. Iscodind, se întunecă în abstracții vide, în fixația conceptualizării și în „concepte-idoli” (Sf. Grigorie de Nyssa) – mincinoasă și nestatornică odihnă, dar singura care i-a mai rămas! – în propria ei proiectivitate, redundantă la infinit, în voința ei de a „prinde” și stăpâni întreaga realitate, prinsă fiind ea însăși în „lanțul cel greu al gândurilor” (Sf. Andrei Criteanul).

Omul duhovnicesc refuză să intre în planul infinit al virtualului rațional / al raționalității virtuale. Se leapădă mereu de auto-idolatria *rațiunii umane, care se gândește pe ea însăși și nu pe Hristos Adevărul*, se leapădă de auto-idolatria vieții care se trăiește pe ea însăși și nu pe Hristos - Viața cea adevărată. Nu dorește să slujească Dumnezeului filosofilor, care, dacă există, este un Dumnezeu străin. Nu poate accepta perpetua auto-justificare a rațiunii umane, care desfrânează cu duhul lumii și cu ea însăși, săvârșind ceea ce Petre Țuțea considera a fi o „masturbare intelectuală”. Nu poate accepta determinismul înrobitor al rațiunii, creator de false vocații auto-justificatoare ale unor nemăsurate orgolii, sau dimpotrivă negând chemarea evidentă a celor botezați la o viață duhovnicească. De ce? Pentru că e o persoană liberă. E liber întru Adevăr, în primul rând în adevărul că e păcătos și va muri, apoi în adevărul că Dumnezeu îl va învia prin dragostea Lui. Nu are nevoie de nici o minciună ca să existe. Nu are nevoie de nici o virtualitate ca să fie liber. E liber în tot ce e adevărat, iar în relația lui față către Față cu Cel absolut liber se poate autodetermina. Harul sporește libertatea și capacitatea de auto-determinare a persoanei umane. Nu se supune necesității nici unui determinism, și nici pe Dumnezeu nu-L poate gândi supus necesității rațiunii și nici chiar propriei Sale necesități sau supradeterminări.

De asemenea, omul duhovnicesc nu poate accepta schizoidia spiritului, ruptura minții de inimă. Nu-și poate lăsa inima și trupul în bațjocora vrăjmașilor.... pentru că mintea sa nu este „acasă”, ci petrece în speculații înalte, ea însăși stăpânită fiind de orbire și întuneric, de părerea mincinoasă că știe ceva. Încercarea spiritului uman de a intra cu forța în sâmurile Ființei divine și de

a-i răpi tainele este o nebunie. Nebunie și orbire desăvârșită este pretenția minții de a-L stăpâni pe Dumnezeu ca pe un obiect al cunoașterii. Iar această nebunie spirituală duce uneori la pustiirea sufletului și la amăgiri demonice iremediabile. Căci niciodată rațiunea, odată căzută, nu își va vedea și nu își va denunța singură auto-închinarea idolatră. Și acesta este un avertisment grav.

Dumnezeu nu poate fi cunoscut decât în lumină, pentru că *El este lumină și nici un întuneric nu este în El* (I Ioan 1, 5). La El nu se poate intra pe ușa din dos, ci numai față către Față în Lumină, în stare de jertfă, de smerită iubire, cu o minte oprită din mișcarea ei, răstignită și înviată, care nu încearcă să-L cuprindă, ci se lasă cuprinsă de El. Pe Dumnezeu nu-L pot cunoaște decât cei care au dobândit mintea lui Hristos și trăiesc viața veșnică, încă de aici.

Omul duhovnicesc nu poate accepta să vorbească altora despre Dumnezeu sau să teoretizeze academic despre Sfânta Treime, despre Cel Atotsfânt, stăpânit fiind încă de patimi. Nu poate accepta să filosofeze despre Dumnezeu fără Dumnezeu, căci ziceau Părinții, nu este o sărăcie mai mare a spiritului uman ca aceasta. Ca să-l cunoști pe Cel Unul, trebuie să fii tu însuși unul, unificat în mintea, inima și trupul tău. Pentru aceasta sunt date poruncile, iar poruncile Lui sunt date pentru toți. El este ascuns în poruncile Sale, și se descoperă pe măsura împlinirii lor; așa învață Părinții. Poruncile Lui sunt cea dintâi arătare a Luminii în cel care le împlinește. Nimeni nu este exceptat de la împlinirea poruncilor, chiar dacă ar fi un geniu academic, un erudit, un orator desăvârșit, un misionar plin de râvnă. Ba dimpotrivă, cui i s-a dat mai mult, i se cere mai mult. O altă cale de cunoaștere nemincinoasă și mântuitoare nu este. Acest principiu al unității vieții și cunoașterii în Hristos, care este Calea, Adevărul și Viața, este în afară de orice discuție în Revelația nou-testamentară, în învățătura patristică, în Ortodoxie. Cine încearcă să spună altceva, minte. Să se citească toții Sfinții Părinți ai Bisericii, și să se constate că ei, în unanimitate, în toate scrierile lor nu admit nici o excepție de la acest principiu.

Hristos a venit în trup, și cine nu mărturisește că Fiul

lui Dumnezeu a venit în trup, acela e duhul lui antihrist, zice Ioan Teologul, cu glas de tunet (I Ioan, 4, 1-3; II Ioan, 1, 7). Și tot ce El a asumat, a și mântuit, învață Grigorie Teologul, făcând întreaga ființă umană, purtătoare a energiilor necreate. Atunci, ce duh se împotrivesc asumării integrale de către noi atât a sufletului, cât și a trupului pentru a le oferi sfințirii harului Său mântuitor? Dacă mărturisim acest adevăr cu gura și cu mintea, dar în realitate trăim ca și cum Fiul lui Dumnezeu n-ar fi venit în trup, atunci suntem niște mincinoși, niște „suciți” în sine și avem mărturia antihristului. Adică nu credem iubirii Lui față de noi, și Îl facem pe El mincinos, „Care pentru noi și a noastră mântuire” a venit și s-a jertfit. Nu cumva suntem atunci niște neo-gnostici? Nu cumva am făcut rațiunea idol? Nu cumva prin viața noastră mărturisim un dualism păgân, și ne arătăm mincinoși când afirmăm că credem în Înviere și în energiile necreate? - mincinoși, de asemenea, și deopotrivă amăgiți și amăgitori, când spunem că El e dragoste infinită?

Deznădejdea omului de astăzi nu va putea decât să crească în fața imaginii strivitoare a unui Dumnezeu esențializat, conceptualizat, obiectivat, supralogicizat, redus la capacitatea de a raționa a minții umane. Imaginea scolastică, intelectualistă a lui Dumnezeu are toate șansele să stingă „feștila fumegândă” a multor suflete deznădăjduite și nemângâiate.

În Împărăția lui Dumnezeu nici nu va putea exista o altfel de cunoaștere decât prin iubire, față către Față, în Lumina necreată. Prin urmare, această cunoaștere *dinlăuntru* și *pe măsura* unirii cu Dumnezeu ne e dată și aici anticipat, ca arvună, și la aceasta suntem chemați prin credința în Revelație în întregul ei, printr-o conștiință dogmatică totală și neclintită, prin conștiința vie, nemijlocită și continuă a Ipostaticității lui Dumnezeu și a propriei ipostaticități, prin rugăciune și împlinirea nemișorată a poruncilor. Cunoașterea speculativ-abstractă nu e necesară mântuirii, ba chiar devine un obstacol de netrecut, dacă e separată de vederea duhovnicească și nu se înscrie înlăuntru unei relații directe cu Dumnezeu ca Ipostas viu. Este scris: cunoștința îngâmă, iar dragostea zidește. Iar Sfântul Grigorie Teologul avertizează: *cele tainice se rostesc în chip*

tainic, iar cele sfinte în chip sfânt [41]. Altfel, luăm numele Domnului în deșert și riscăm să cădem în blasfemie. Ba mai mult, riscăm ca prin formule dogmatice corecte în sine să contemplăm orice altceva, numai pe Dumnezeu nu. [42]

Dogmele se supun principiului realismului absolut, atât în ce privește geneza lor, cât și în ce privește scopul lor. În momentele ei esențiale, dogmatizarea s-a născut din nevoile reale ale Bisericii amenințate de erezii, și nu din gratuitatea speculativă a unor creștini. Realismul dogmatizării înseși e dat de prezenta Duhului Sfânt în Sinoadele ecumenice, iar alteori peste anumiți Sfinți Părinți aleși de Pronia divină. Și nu în ultimul rând, dogma e dată tocmai pentru a ține mintea în făgașul contemplației și vederii adevărate, pentru a face posibilă unirea cu Dumnezeu. Ea nu *reduce* la concept, ci *indică* dincolo de concept pe Cel ce se arată în Lumină. Dogmele sunt absolut transparente. Și atotevidența Adevărului luminează și cerul, și pământul și iadul. Nu e suficientă adeziunea intelectuală la dogmele Bisericii, ci trebuie să le înțelegem precum le-au înțeles Sfinții Părinți, trebuie să existăm, să gândim și să ne mișcăm dogmatic în Duhul care i-a insuflat pe Părinți și care până la sfârșitul istoriei și în vecii vecilor e Același, fără umbră de schimbare.

În plus, chiar dogma cea mai înaltă, dogma Sfintei Treimi, se adresează omului întreg, și din acest punct de vedere, ea are nu numai o dimensiune conceptuală, ci și una *relațional-arhetipală*. Niciodată Sfinții Părinți nu au acceptat reducția abstract-conceptuală a numirilor revelate ale Tatălui, Fiului, Duhului Sfânt, sau ale nașterii și purcederii, chiar dacă pentru o mai bună înțelegere au oferit și anumite referințe conceptuale.

Așadar, o altă diferență fundamentală care se observă între cele două tipologii umane (rațională, respectiv duhovnicească) este aceea că omul rațional alunecă foarte ușor în virtual, în ceea ce este posibil (și convenabil) din punct de vedere rațional, pe când omul duhovnicesc trăiește în real. Iar realismul e prima treaptă în dobândirea smereniei, acea floare rară despre care Sfântul Ioan Scărarul afirma că ea nu poate fi găsită decât printre cei dreptcredincioși. [43]

III. Precizări finale

Cred că sunt necesare niște precizări finale pentru a preîntâmpina înțelegerea greșită, unilaterală a tezelor principale din această lucrare. Afirmățiile radicale de mai sus trebuie înțelese antinomic. Ele nu reprezintă o pledoarie pentru iraționalism și nici pentru exclusivism fanatic în relațiile cu membrii altor confesiuni. Consider că toate uneltele rațiunii umane: logice, metodologice, lingvistice, științifice, de cercetare etc. sunt necesare teologiei și misiunii, dar ele trebuie puse în slujba dreptei înțelegeri a adevărului în deplinătatea lui, înțelegere care se realizează prin Duhul Sfânt. Rațiunea însăși se preschimbă și rodește sub influența harului, în încercarea de a exprima Revelația. Așa a luat naștere monumentală dogmatică ortodoxă, care constituie, de altfel, treapta cea mai înaltă a gândirii de Dumnezeu insuflate. De asemenea, pentru a răspunde întrebărilor și nevoilor omului contemporan, teologia trebuie să fie inteligibilă și clară, și în același timp suficient de nuanțată, la măsura exigențelor epocii.

În ce privește relațiile noastre cu eterodocșii, doresc să evidențiez câteva aspecte. În primul rând, a da dovadă de excesivă diplomatie, de menajamente fățarnice generatoare de discursuri ortodoxe minimaliste, înseamnă – pe lângă pierderea propriei coloane vertebrale și a unei identități credibile ca parteneri de dialog – a-i subestima pe partenerii noștri, a-i considera incapabili de a primi și înțelege deplinătatea adevărului. Consider că ei nu au nevoie de politețuri și de false menajamente, ci au nevoie de sinceritatea mărturiei noastre și de dragostea noastră reală. În al doilea rând, ar trebui să ne ferim de orice triumfalism. Atitudinea noastră față de eterodocși în mod firesc ar trebui să fie una fundamental smerită, pentru că majoritatea dintre noi nu avem nici un merit că suntem botezați ortodocși, ci am primit totul în dar; de asemenea, pentru că prin viața și cugetarea noastră suntem departe noi înșine de Ortodoxie. Și nu în ultimul rând, dacă ne întâlnim și dialogăm cu un eterodox care caută sincer adevărul – cum se întâmplă adesea – și acesta nu devine ortodox înseamnă că pur și simplu nu a întâlnit în noi Duhul

adevărului și al iubirii. Ne

rămâne atunci pocăința pentru o îndoită vinovăție și străduința de a crește din puținătatea noastră, fără a renunța însă nici o clipă la această lumină a Ortodoxiei în care ne vedem păcatul.

Concluzie

Misiune adevărată și rodnică se poate face numai prin Duhul Adevăralui, de către cei care au dobândit prin viața și cugetarea lor pe Duhul Sfânt, și întru El cunoașterea adevărată a lui Dumnezeu. Altminteri, „*Cel ce zice: 'L-am cunoscut', dar poruncile Lui nu le păzește, mincinos este și întru el adevărul nu se află*”. (Ioan I, 2,4). Ca să mângâiem sufletele deznădăjduite ale oamenilor trebuie să avem în noi pe Mângâietorul.

[1] „Atât de scăzut este nivelul la care a ajuns viața bisericească și teologia ei, încât oricine vrea să păstreze o elementară seriozitate, ori tace ori denunță ceea ce se întâmplă, înainte de toate punând în pericol și expunându-și el însuși propria persoană. Pentru că este caraghios ca astăzi cineva să acuze pe ceilalți pentru mizeria noastră, când contemporana decădere umană este cazanul în care fierbem cu toții.” (**Phileos Pharos**, *Înstrăinarea ethosului creștin*, Editura Platytera, București, 2004, p.85)

[2] **Valer Bel**, *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2002, pp.197-2004

[3] *ibidem*, pp.181-197

[4] *ibidem*, pp.25-39

[5] *ibidem*, pp.15-24

[6] *ibidem*, pp.45-54

[7] *ibidem*, pp.43

[8] **Arhimandritul Sofronie**, *Mistica vederii lui Dumnezeu*, Editura Adonai, București, 1995, p.145

[9] **Sfântul Isaac Sirul**, *Cuvinte despre nevoiță*, Editura Bunavestire, Bacău, 2001, p.31

[10] *ibidem*, p.53

[11] **Sfântul Grigorie de Nazianz**, *Cele 5 Cuvântări Teologice*, Editura Humanitas, București, 1993, p.13

[12] **Arhimandritul Sofronie**, *Nașterea întru Împărăția cea neclătiță*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2003, p.263

[13] A se vedea **Părintele Porfirie**, *Antologie de sfaturi și îndrumări*, Editura Bunavestire, Bacău, 2004; *Ne vorbește Părintele Porfirie*, Editura Bunavestire, Bacău, 2004;

[14] **Sfântul Isaac Sirul**, *op.cit.*, p.29

[15] **Cuviosul Siluan Athonitul**, *Între iadul deznădejdiei și iadul smereniei*, Editura Deisis, 1994, p.72

[16] *ibidem*, p.61

- [17] *ibidem*, p.71
- [18] *ibidem*, p.112
- [19] *ibidem*, p.125
- [20] **Philoteos Pharos**, *Înstrăinarea ethosului creștin*, Editura Platytera, București, 2004, p.85
- [21], **Placide Deseille**, Pelerin spre izvoare, *Occidentali convertiți la Ortodoxie, Șase ipostaze mărturisitoare*, Ed. Christiana, București, 2002, p.60
- [22] **Arhimandit Dr. Gheorghios Capsanis**, interviu în *Hristianike*, 6 martie 1997, p. 1-4.
- [23] Mai sunt și acolo, ca pretutindeni de altfel, unele voci stridente, de o agresivă superioritate confesională, care rostesc adevărul ortodox, nu însă în Duhul Adevărului.
- [24] **Placide Deseille**, *op.cit.*, p.66
- [25] **Arhimandritul Sofronie**, *op.cit.*, p.41
- [26] **Cuviosul Siluan Athonitul**, *op.cit.*, p.56
- [27] *ibidem*, p.121
- [28] *ibidem*, p.123
- [29] **Philoteos Pharos**, *op.cit.*, p.82
- [30] *ibidem*, p.61
- [31] *ibidem*, *op.cit.*, p.81
- [32] *ibidem*, *op.cit.*, pp.82-83
- [33] *ibidem*, *op.cit.*, p.60
- [34] Raționalismul și pietismul, cele două direcții majore ale protestantismului, sunt de altfel ireconciliabile în cadrele lui.
- [35] prin *parțialitate neasumată* și prin *proiecție spectrală* totalizatoare și definitivă.
- [36] Evident, asta nu înseamnă că nu există un palier de valabilitate a generalului și obiectivului, a conceptului, a categoriilor intelectului, a formelor sensibilității, a facultății de judecare etc. în raportarea cunoașterii umane la lume, dar acestea sunt depășite în cunoașterea duhovnicească. Pledoaria mea nu este deci împotriva uzanței necesare și firești a rațiunii în domeniul ei, ci împotriva extrapolării *dispoziției* ei și formelor ei *ca atare, neschimbate* în abordarea celor duhovnicești, în apropierea celor mai presus de ea. De asemenea, critica mea are principial în vedere *slăbiciunea și inadecvarea* funcționării *concrete* a minții într-un regim restrictiv raționalist (în viața și gândirea curentă a creștinilor), și nu atât conținutul de idei *în sine* din lucrările teologice. A acorda întâietate generalului și impersonalului asupra particularului și personalului în cugetarea noastră reală înseamnă în ultimă instanță a rata întâlnirea cu Dumnezeu.
- [37] (Pentru dezvoltarea acestor idei, ar trebui plecat de la sesizarea faptului că la baza lumii stau *logoi*, care nu sunt rațiuni divine ființiale, ci sunt rațiuni-voințe, rațiuni dinamice, cum arăta Lossky.)

S-a apropiat într-o anumită măsură de această înțelegere știința modernă, observând că fenomenele fizice nu sunt independente de observator, mai

precis de lumina fizică în care observi (principiul de nedeterminare a lui Heisenberg), s-a apropiat cu a sa teorie a relativității, cu ale sale teorii probabilistice. Dar acestea sunt chipuri palide față de cele ce sunt în viața duhovnicească, și aplicate întocmai, ar duce la alte erori.

[38] Din această cauză nivelul vieții bisericești este catastrofal, aproape de apostazie, că noi, care avem comoara Ortodoxiei nu stăm în adevăr și stingem mereu Duhul adevărului. De asta oamenii nu se schimbă cu adevărat, de asta nu ne urmează când îi îndemnăm la cele bune. Ei simt că nu se pot sprijini pe noi, ei văd șubrezimea noastră, ei văd că nu stăm tari pe Piatra cea neclintită, ei văd că nu știm nici noi încotro mergem. Suntem ortodocși prin botez și apartenență formal-tradițională la Biserica Ortodoxă, dar trăim după o înțelegere eretică și în duhul ereziei. De aceea multora ni se pare aproape firească unirea cu catolicii și protestanții, căci la nivelul vieții pe care o trăim și a înțelegerii duhovnicești suntem deja aproape la fel. Suntemeretici prin viața și înțelegerea noastră. *Comoara Ortodoxiei e îngropată și disprețuită în primul rând de noi, episcopi, preoți, teologi.* Ar trebuie să ne punem și noi întrebarea lui Hristos: Va mai găsi oare Fiul omului credință când va veni pe pământ? Că vrem, că nu vrem, se apropie acel ceas. Azi suntem mai aproape ca ieri, mâine mai aproape ca azi, și semnele vremii se adeveresc, sau cel puțin pot în zilele noastre cu repeziune să se împlinescă. Mereu stăm împotriva adevărului, mereu păcătuim împotriva Duhului Sfânt. Nu avem iubire, nu avem iubirea lui Hristos în noi prin Duhul Sfânt, și ce considerăm noi iubire în intimitatea și apropierea noastră de semenii e de cele mai multe ori o scârbă înaintea lui Dumnezeu. E o iubire batjocorită, supusă trupului și morții, terfelită de patimi de ocară. Cine a simțit cu inima măcar o dată iubirea lui Dumnezeu, înțelege aceasta. Rana iubirii Sale nu se mai vindecă niciodată. Și ea ne vedește toate gunoaiile pe care le cultivăm cu încăpățănare.

Mai mult decât atât omul modern a mai inventat prin amestecarea adevărului cu minciuna ceva îngrozitor de fals: *parodia smereniei și a iubirii de semenii căreia îi spune toleranță.* (Ideea de toleranță, chiar dacă are și o rădăcină creștină, se bazează în mai mare măsură pe un *egoism rafinat, civilizată și comod*: omul a învățat din experiența istorică să nu deranjeze pe altul, pentru a nu fi el însuși deranjat. Și îi este convenabil ca sistemul social să protejeze asta.) Extinzând *relativismul* și principiul *diversității* în domeniul adevărului de credință, prin aceasta creștinul raționalist se crede *mai deschis, mai umil, mai înțelegător și chiar mai iubitor* față de cei de altă religie și confesiune. În același timp îi consideră, pe cei care mărturisesc *puritatea, unicitatea și deplinătatea adevărului în Ortodoxie, încremeniți* în proiectul lor confesional, *tradiționaliști și fundamentaliști*. Cu tot regretul, trebuie să mărturisesc că creștinul cerebral contemporan (ortodox sau de altă confesiune)

oricât de tolerant și civilizată ar fi, nu știe despre ce adevăr vorbește și habar nu are ce este smerenia. Nu știe pe Cine pune în discuție, disprețuindu-L și călcând peste jertfa atâtor sfinți și martiri aflați la temelie Bisericii dintotdeauna.

La întâlnirile ecumenice mărturia și comuniunea în Duh și Adevăr care ar fi trebuit să fie *ab initio* între ortodocși a fost adeseori înlocuită cu discuții pur omenești și speculații teoretice relativizante, precedate și urmate de jocuri de politică bisericească, de influență și putere, slujind celor mai diverse interese (unele cu totul străine de Biserică), iar alții reducându-se, în chip jalnic, la niște copioase și luxuriante ospețe și la anumite foloase materiale pentru unii din cei implicați. Aceasta e una din fețele ecumenismului contemporan, o față urâtă și fățarnică – nădăjduiesc să mai aibă și altele, mai bune! – aceasta e erezia ereziilor, suma lor, cum bine a numit-o marele teolog sârb Iustin Popovici. E o erezie subțire și vicleană (poate ultima și cea mai mare din istoria creștinătății) pentru că se îmbracă în haina umanismului, a deschiderii, a reconcilierii, a iubirii și pune înainte imperative creștine majore, cum ar fi cel al unității. Acestora, Hristos le spune „am venit să aduc sabie, nu pacea”, dar ei nu înțeleg. Pentru ei, Hristos nu e decât un apendice, un auxiliar la nevoile de pace, de progres, de civilizație și unitate ale lumii. Ca și cum acestea toate nu s-ar sfârși în mormânt.

Nu e însă de deznădăjduit. Cum zice Apostolul Ioan: toată lumea zace sub puterea celui rău. Dar asta nu e o afirmație statistică, ci absolută privind-ne pe toți în Adamul cel vechi. După cum „... cei păcătoși dintre care cel dintâi sunt eu” nu e un comparativ, ci un absolut. Și pe acesta a venit Hristos, Noul Adam, să-l mântuiască și să-l facă Dumnezeu prin har. Iar Hristos a biruit deja.

Afirm cu tărie: Ortodoxia e una pentru că e deplină. Adevărul e unul pentru că e deplin. Și nu are nici un amestec cu minciuna.

La cele ce s-au spus mai sus despre unicitatea și deplinătatea absolută a Ortodoxiei și despre starea tragică de cădere a lumii, ca și despre înmulțirea rătăcirii și viețuirii eretice între ortodocși, rațiunea căzută răspunde de obicei săvârșind „curvia spirituală” care îi place cel mai mult: dintr-o dată devine umanistă, iubitoare de oameni. Săraca umanitate - se smiorcăie rațiunea fățărind iubirea: oamenii nu pot mai mult, și Dumnezeu care e iubire va mântui pe mulți, căci nu se poate să meargă așa mulți în iad; e împotriva iubirii și e mândrie drăcească să gândim că numai ortodocșii au adevărul și calea mântuirii (și dintre ei numai cei cu viață și înțelegere duhovnicească), căci ceilalți, vai, atât de mulți, ce se va întâmpla cu ei? Dumnezeu are înțelegere pentru neputința și neștiința noastră etc. etc. etc., și astfel *această gândire lasă pe om în același jalnic și nedemn compromis, într-o relativitate fără ieșire, lipsit de*

orice verticalitate spirituală, slujind la doi stăpâni...și justificând în fel și chip păcatul. Astfel, pe Dumnezeu însuși, Care este Iubire infinită, omul Îl face slujitor al păcatului, al răului, al minciunii. Omul contemporan, încrezător în rațiunea lui „bună” și „largă”, stă în păcate împotriva Duhului Sfânt, și nu iese dintr-unul decât pentru a intra în celălalt, *de la deznădejde la așa-numita încredere prea mare care prilejuiește păcatul, și înapoi la deznădejde.* El nu știe ce e nădejdea pentru că s-a născut în deznădejde, zicea un Părinte. Și așa a crescut în duhul lumii. Nu știe ce e iubirea lui Dumnezeu, ea e infinit superioară acestei fățării umaniste a iubirii. Nu numai că e superioară, dar e altceva, și se cunoaște numai prin Duhul Sfânt. Orice umanism e o erezie, orice spiritualism e o erezie, divino-umanismul e singurul adevărat.

Nu (numai) că Dumnezeu are înțelegere pentru căderea omului, dar a murit pe Cruce ca să ne mântuiască. Să ne mântuiască de păcat, de esența însăși a păcatului, cu care El nu are nici cel mai mic amestec, și căruia nu-i primește nici o justificare. Pentru că nu o are. Pentru că răul este minciună. Pentru că este non-sens. Dar iarăși rațiunea omului căzut nu poate primi că există ceva fără justificare. Nu poate primi o asemenea înțelegere, pentru că ea însăși, în profunzime stricându-se, s-a obișnuit cu scârboasa auto-justificare. Și dacă primește un asemenea gând totuși, îl primește nu ca real, ci ca pe o posibilitate. Totul poate primi rațiunea căzută ca posibilitate, dar puține lucruri adevărate ca realitate.

Tot astfel, gândirea trupească, cerebrală, neînduhovnicită nu poate face decât judecăți cantitative și comparative, relativizante. Nu e vorba întâi că puțini se vor mântui și cei mai mulți oameni s-ar duce în iad în această viziune a Bisericii ortodoxe (prin toți sfinții ei), ci că toți, fără excepție, suntem vrednici de iad, și că pe toți fără excepție Hristos ne-a mântuit. Dar asta e o lucrare care se asumă personal, pentru că nu e abstractă, generală ca universul mintal virtual, ci e îndreptată spre fiecare persoană prin Duhul Sfânt. Și nu se poate ajunge la a doua, la mântuire, decât prin prima, adică dintru asumarea iadului veșnic. De ce? Pentru că e un adevăr. Pentru că așa suntem. Și pentru că Dumnezeu a venit să ne mântuiască pornind de la ce suntem. Pe aceștia așa cum suntem, nu pe alții, nu închipuirea noastră despre noi. Și pentru această mântuirea reală, nu imaginară, s-a suit pe Cruce și s-a pogorât la iad. A asumat tot, absolut tot. Și de asta suntem triști și vicleni și pieziși? Că nu ne mai rămâne și nouă bucățica de gunoi ca gunoi, gura de spurcăciune ca spurcăciune, că nu ne mai rămâne spațiul virtual al egoismului și mândriei noastre? că El pe toate le-a purtat, că El pe toate le-a vindecat, că El pur și simplu ne-a spus tot adevărul despre El și despre noi?

Despre teoria catolică a Bisericilor surori a zis inspirat un Părinte: Ce? Hristos este preacurvar? Are două surori ca mirese? Anatema gândului

acesta! Ci o singură Mireasă a lui Hristos, o singură Biserică adevărată, nebiruită de porțile iadului. Dar foarte puțini înțeleg asta cu adevărat. Nu-i lasă rațiunea căzută de care sunt înrobiți, și schemele mentale împietrite în minciuna umanismului. Cerebrali modernii nu înțeleg că numai cugetând atât de deplin ortodox, mărturisind și trăind atât de intransigent –fără nici un compromis, fără ocolișuri și complicații, fără rafinamente și eufemisme, fără fățarnice menajamente ce țin de diplomația ecumenică – pot fi prin Duhul Sfânt capabili de adevărată dragoste pentru oameni, inclusiv pentru cei de alte confesiuni. Și că dacă se vor mântui și din alte confesiuni și religii, va fi cu siguranță în mare măsură prin lucrarea adevăraților ortodocși, și nu prin acea a ecumeniștilor care riscă să ducă pe mulți la pierzare și dintre ortodocși și dintre eterodocși. (Au fost situații când anumiți preoți ortodocși au refuzat convertirea la Ortodoxie a unor creștini de altă confesiune, pe motiv că suntem în esență la fel și că oricum Bisericile noastre se vor uni în viitorul apropiat.)

Ortodoxia e plenitudinea Adevărului și a Vieții. E plenitudine infinită și debordantă. Ce să mai încapă în afara ei, când ea, Biserica vie și adevărată pe toate voiește să le cuprindă dinăuntru și le cuprinde întru răstignită iubire? Noi nu trăim plenitudinea, nu trăim iubirea, nu trăim libertatea, pentru că nu le suportăm pe nici una. Și atunci avem loc și timp să stăm *strâmb* la tratative inutile cu creștini eterodocși, dintre care cu siguranță că mulți caută sincer adevărul. Dar unde să găsească dreapta credință dacă noi nici măcar nu o mai mărturisim în deplinătatea ei? *Pe Cruce ar trebui să stăm – în chip duhovnicesc, nu la masa tratativelor compromițătoare și fățarnice.* Căci în fața Crucii, toate sofisticările și rafinamentele și vicleniile eretice se vădesc. Și mulți din frații noștri din Apus defavorizați de o istorie potrivnică, și deci mai puțin vinovați decât noi, s-ar întoarce atunci la Ortodoxie. Și invers: și dacă ar mai rămâne în lume numai 2-3 ortodocși, ca deplini cugetători și trăitori ai lui Hristos, întru ei Biserica ar fi deplină și fără pată, universală, cuprinzând întreaga lume și pe toți ceilalți oameni. Dar asta în veac nu va putea înțelege și primi rațiunea căzută.

[39] stăpânită de patimi și de cugetul trupesc

[40] împărățind, prin stăpânirea lui Hristos, peste toate și cunoscând prin Duhul tainele negrăite

[41] **Grigorie de Nazianz**, *ibidem*, p.15

[42] De exemplu, conceptele, proiecțiile, lumina minții și chiar dezmarginirea vidă a propriei minți în operațiile ei limită de abstractizare, generalizare, impersonalizare, negare și vacuizare a realității. Este un paradox, dar adeseori când se vrea conceptual mai „ontologică”, mintea devine mai săracă și poate pustii întreg sufletul. Nu mai vorbesc de viziunea abisului sau de alte viziuni spectrale și întunecate specifice duhurilor răzvrătite.

[43] **Sfântul Ioan Scărarul**, *Scara Raiului*, Editura Amarcord, Timișoara, 1994, p.394

ASTROLOGIA LUI DUMNEZEV ȘI ASTROLOGIA OMULUI

Pr. Dan Bădulescu

Nimeni nu se îndoiește că în zilele noastre tulburate, astrologia joacă un rol din ce în ce mai mare, atât în societate, cât și în viețile particulare ale oamenilor. Dacă ne limităm discuția la țara noastră, putem spune că atitudinea aceasta a suferit o schimbare radicală după 1990. Până la acea dată, să spunem că în timpul celor 40 de ani de materialism dialectic, astrologia a fost trecută în rândul pseudoștiințelor obscurantiste, superstițiilor etc. și ca atare, exclusă din zona acceptată de stat (partid) din zona socială vizibilă: școală, literatură, mass media.

Ea a continuat însă să existe în palierul subteran („underground”, un fel de catacombă modernă), fiind perpetuată și întreținută în ascuns, sau cel puțin în particular, de străvechiul păcat al fiicelor Evei: curiozitatea, curiozitate pentru a afla cele oprite: viitorul etc. În afara aspectului divinator, astrologia a avut și o altă parte atractivă: cea psihologică. Aici se încadrează descrierile caracteristicilor nativilor: temperament, aptitudini intelectuale, artistice, calități, defecte etc. În această plasă au căzut deja și o parte din bărbații îndoctrinați materialist și ateist, ce au trebuit să recunoască statistic faptul că mai multe din trăsăturile descrise se potriveau cu cazurile lor personale și ale cunoscuților. Poate s-a mers mai departe și cu analiza compatibilităților diferitelor persoane în funcție de nativ și ascendent. Totuși, cum am spus, aceste preocupări nu vedeau lumina zilei, datorită concepției oficiale. Nu înseamnă că membrii partidului nu făceau uz în particular de aceste cunoștințe. S-a vorbit de exemplu de dependența „tovarășei” Elena Ceaușescu de indicațiile astrologice, lucru cu totul plauzibil. Într-un mediu otrăvit de ateism, astrologia

oferea acel surogat de credință care dădea iluzia unui contact cu cele spirituale.

Lucrurile au luat o întorsătură radicală odată cu 1990. Răsturnarea regimului a dus la o „perioadă de tranziție”, nedefinită precis, dar care ar fi de la comunism la „noua ordine mondială”, sau new age, sau globalism. Centrul de putere moscovit a făcut loc centrelor „euro-atlantice”, și, ca urmare, cele din „underground” au ieșit la lumină, printre care și astrologia. De atunci, ea a dobândit un statut unanim acceptat în societate, mass-media este saturată de astrologi și horoscoape. La televizor apar tot felul de specialiști cu programe întregi dedicate, și spunem din nefericire audiate, acestei preocupări.

În același timp, „clienții” (în continuare peste 80% femei...) frecventează bisericile și își pun din când în când întrebarea dacă în Biserică este loc pentru astrologie, și cum. Unii au văzut semnele zodiacale chiar în cartea *Ceaslov*. Acestora se adresează în primul rând articolul ce urmează. Deoarece autorul este preot ortodox iar sursele folosite sunt întâi de toate cele bisericesti: Sf. Scriptură și Sf. Tradiție, pentru cei care nu pun bază pe acestea, efectul va fi practic neglijabil, deși, nu se știe niciodată cum lucrează Domnul...

Titlul ne dă un prim răspuns la întrebările de mai sus: da, există și o **astrologie a lui Dumnezeu**. Să încercăm să schițăm pe scurt, elementele esențiale ale astrologiei lui Dumnezeu, mai ales dat fiind faptul că ele sunt quasi necunoscute credincioșilor, devenind aproape un fel de arcană.

„Cred într-unul Dumnezeu, făcătorul **cerului și al pământului**...” spune crezul nostru. Iar Cartea Facerii spune:

„De-nceput au făcut Dumnezeu**u ceriul și pământul**... Și să făcu sară și să făcu dimeneață, zi una... (7) Și zise Dumnezeu: „Facă-se întăritură în mijlocul apei, și să fie osebitoare între apă și între apă!” Și să făcu așa. Și făcu Dumnezeu**u întăritura și osebi Dumnezeuu între mijlocul apei care era supt întăritură și între mijlocul apei ce era deasupra întăriturii. Și numi Dumnezeuu întăritura ceriu. Și văzu Dumnezeuu că iaste bine. Și să făcu sară și să făcu dimeneață, zi a doua...**”

Și zise Dumnezeu: „Facă-se **luminători** întru întăritura ceriului, spre luminarea pământului, ca să osebească între mijlocul zilei și între mijlocul nopții și să fie în seamne și în vremi și în zile și în ani. Și să fie spre luminare întru întăritura ceriului, ca să lumineaze pre pământ.” Și să făcu așa. Și făcu Dumnezeu cei doi luminători: **luminătorul cel mare** spre stăpânirea zilei și **luminătorul cel mic** spre stăpânirea nopții, și stealele. Și puse pre dânșii Dumnezeu întru întăritura ceriului, ca să lumineaze pre pământ. Și să stăpânească zilei și nopții. Și să osebească între mijlocul luminii și între mijlocul întunearecului. Și văzu Dumnezeu că iaste bine. Și să făcu sară și să făcu dimeneață, zi a patra”. (Facere I, 1; 7-9; 15-21)... Și să săvârșiră **ceriul și pământul și toată podoaba lor**... Aceasta e cartea facerii ceriului și a pământului, când s-au făcut. În care zi au făcut Domnul Dumnezeu ceriul, și pământul. (Facere II, 1; 4)

Această cosmologie este cea *absolut adevărată*, fiind revelația Duhului Sfânt, și pe care este dator tot creștinul s-o creadă, și s-o mărturisească. Aici se vede că pământul este făcut la început, el fiind centrul creației văzute, iar cerul se află și se rotește în jurul lui. Deci el *nu este o planetă*,¹ ci reper *central și staționar* în jurul căruia apar și se rotesc celelalte corpuri numite luminători și stele. Luminătorul mare este soarele iar cel mic este luna. Dar – atenție! și ei se socotesc a fi planete! Stele se numesc acele corpuri „fixe” ce se rotesc împreună cu cerul de la răsărit la apus.

Pentru cei cu tendințe protestante (*sola scriptura*) ce vor întreba deja: Dar unde scrie așa ceva în Scriptură? vom indica faptul că am folosit și vom folosi în continuare și surse patristice tradiționale: „Dar cei ce sar peste șanțuri² folosesc cuvintele acestea ale Scripturii pentru apărarea horoscopului și spun că viața noastră depinde de mișcările cerești; de aceea și haldeii citesc în stele semne ale întâmplărilor din viața noastră... Ce spun ei? Spun că întâlnirea *stelelor mișcătoare, adică a planetelor*, cu stelele din zodiac...”³

Despre cer ⁴

Ei susțin, că cerul are șapte zone, una mai înaltă decât alta. Ei susțin că cerul are o natură foarte fină, ca fumul și că fiecare zonă, are câte o planetă. Au spus că sunt *șapte planete: Soarele, Luna, Jupiter, Mercur, Marte, Venus și Saturn*”.

S-ar putea pune, pe bună dreptate, și următoarea întrebare: „Referatul din Cartea Facerii este relatat de către Moise la multă vreme de la desfășurarea evenimentelor. (Pentru cei ce primesc cronologia tradițională, ar fi la aprox. 3-4000 de ani de la Facerea lumii.) Dar până atunci ce spunea revelația?”

La această întrebare avem un răspuns, tradițional, ce poate fi numit și apocrif, conținut în cărțile de cronologie bisericească numite Hronograf. Potrivit acestor surse vrednice de crezare, primul om care a primit descoperirea așezării și mișcării corpurilor cerești, deci a cosmologiei și astrologiei a fost Set, în jurul anului 300 de la Facerea lumii:

Cronograf (sec. XVII)

Și să aleasă Sith <om> blând, bun și înțeleptu și dreptu lui Dumnedzău. Acesta <Sith cu> înțelepciunia sa *au pus nume celor șapte planite ale ceriului ș-au priceput și cum să întoarce ceriul*.⁵

Hronograf (sec. XVII)

„Set întru răpirea sa de îngerul a văzut așezarea făpturii celei de Sus, frumusețea Cerului și mișcarea acelor. *Alergarea soarelui și a lunii și a stelelor; tocmirea cereștilor semne, care se numesc planete și lucrările acelea le-a cunoscut și multe lucruri nevăzute a văzut și pe cele neștiute le-a știut, patruzeci de zile învățându-se de îngerul acela...*

De crezut este și aceasta, că Adam și Set după înțelepciunea și cunoștința ce li s-a dat lor de la Dumnezeu, *au așezat anul în zile și în săptămâni și în luni și i-a învățat pe oameni știința înconjurării anului și numărarea zilelor și a săptămânilor și a lunilor și a anilor*.”⁶

Aceasta este desigur inițierea divină în tainele cosmologiei și astrologiei lui Dumnezeu. Observăm și modalitatea ei supranaturală: Set este *răpit la cer* 40 de zile de către înger. În sec. XX oamenii de știință ateï, atât din Occidentul capitalist

(S.U.A.) cât și din Răsăritul

comunist (U.R.S.S.), vor, precum cei din vechime la Turnul Babel, să ajungă la cer prin propriile lor mijloace, cu ajutorul sateliților și rachetelor. Dar în ce scop? Acela declarat de „cucerire a spațiului cosmic”. În felul acesta, se repetă după 1953 ceea ce s-a petrecut cu puterile papistașe apusene după 1453: marile descoperiri geografice, ce au dus imediat la cuceririle acelor teritorii și populații descoperite, și includerea lor în uriașe imperii coloniale. Acum se urmărește același lucru, doar că la o scară planetară. Aceasta este explicația sumelor fabuloase care se alocă acestor programe spațiale, în fruntea cărora se găsește agenția NASA.

Revenind, vom spune că în paralele cu seminția binecuvântată a lui Set – „fiii lui Dumnezeu”, au existat și urmașii lui Cain – „fiii oamenilor”, ce s-au abătut de la poruncile lui Dumnezeu și au fost inițiatorii magiei, ocultismului, vrăjitoriei, ghicitului, ocultismului, idolatriei și politeismului.

Să vedem acum apariția și istoricul astrologiei din perspectiva bisericească:

„Întru aceea au sosit și niște filosofi de la răsărit. Acești filosofi erau crai dela Persida, căci atuncea craii și împărații erau filosofi și știaau *întoarcerea ceriului și umblarea stelelor*: Acest meșteșug îl învățaseră aceștia dela Valaam strămoșul lor, carele prorocise de Hristos și zisese așa⁷: „Străluci-va o stea dintru Iacov și se va ridica un om dintru israilteni și va perde pre toți boerii moavitenilor”.”⁸

„Uitând de unul Dumnezeu, viu și atotputernic, răsăritul căzuse de-a lungul vremii sub stăpânirea firii omului și, întrucât stelele sunt corpurile cele mai puternice din lumea zidită, aceasta înseamnă că ei se aflau sub stăpânirea stelelor. Popoarele răsăritene credeau că stelele erau ființe vii și puternice care stăpâneau atât toate lucrurile făcute de pe pământ, cât și viețile oamenilor. Popoarele răsăritene le idolatrizau privindu-le pe unele ca fiind bune iar altele rele. Ele semnificau zei buni sau răi, care înviorau sau ardeau cu ochii lor învâpăiați, păstrând sau omorând viața. Oamenii aduceau jertfe, chiar și jertfe omenești, atât zeilor buni, cât și celor răi, pentru a câștiga bunăvoirea zeilor buni și a îndepărta vrăjmășia celor răi. Pentru a scăpa de

aceste credințe populare nepotrivite cu înțelepciunea omului, învățații din răsărit au început să caute în stele și să vadă ce pot aduce ele în viețile oamenilor. Ei au fost primii care au făcut știința stelelor: aceea pe care o numim astrologie. Totuși, această știință nu a adus oamenilor libertate, ci a descoperit o înrobire și mai mare și teamă și mai mare. Craii de la răsărit „au descoperit” că stelele nu erau de fapt zei, așa cum credeau oamenii, ci, că influența lor puternică asupra tuturor lucrurilor vii de pe pământ era atât de mare și cu o precizie atât de matematică, încât nici o ființă vie nu era în stare, printr-o fărâmă de spațiu sau printr-o clipă, să se elibereze de această înrobire oarbă și nemiloasă a stelelor. Ca și cum stelele nu ar fi fost făcute pentru om, ci omul pentru stele! Stelele cârmuiau nașterea și viața lui, întâmplările fericite și nefericite, caracterul și transformările lui, fiecare întâmplare din viața lui și chiar moartea! Omul era un rob desăvârșit și fără de ajutor în fața stelelor. El era un vis, în care stelele iarăși i-au întunecat conștiința. Această „știință” a adus sau a îndrumat și a hrănit toate felurile de ocultism, vrăjitorie, precizarea viitorului, descântece și farmece, și toate celelalte lucruri care, pentru creștini, au un singur nume: superstiție. Acesta era un nor întunecat și sufocant care s-a răspândit din răsărit înspre apus și a apăsător asupra întregii lumi cu greutatea lui ucigătoare. Și astfel craii nu au lăsat conștiința omului liberă, ci au înrobit-o și mai tare, alcătuiind un sistem adânc de fatalism, în care omul era sufocat de groaza de a fi singur, lepădat și lipsit de ajutor.”⁹⁹

Scriptura este extrem de săracă în referiri astrologice. Singurul pasaj relevant poate fi găsit la Iov, IX, 7-9: „Cela ce zice soarelui și nu răsare, și asupra stelelor pecetluiuște; Cela ce au întins ceriul singur și umblă ca pre fața pământului pre mare; Cela ce face Găinușa și Luceafăr de sară și Ralița despre miază-noapte și pre țiitoriul răsăritului”.

Se găsesc însă mult mai multe referiri legate de interzicerea mai întâi al cultului politeist al aștrilor, urmată și de oprirea cu strășnicie de către Dumnezeu a „slujirii stelelor”, chiar la nivelul meșteșugului astrologic al magilor persani. Despre ei troparul Nașterii spune: „Nașterea Ta Hristoase Dumnezeul nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinței. Căci într-o dânsa cei ce slujeau stelelor, de

la stea s-au învățat să se închine Ție, Soarelui dreptății, și să Te cunoască pre Tine Răsăritul cel de sus, Doamne slavă Ție!”

Legea lui Dumnezeu dată prin proorocul Moise grăiește astfel: „Ca să nu cauți în ceriu vreodinioară și, văzând soarele și luna și stealele și toate podoabele ceriului, înșălându-te să te închini lor și să *slujești lor*, carele au împărțit Domnul Dumnezeul tău pre dânselle la toate limbile ce sunt supt ceriu.” (Deuteronom IV, 19)... „Iară de se va afla întru tine, întru una den cetățile tale den carele Domnul Dumnezeul tău dă ție, bărbat au fâmeaie carele va face rău înaintea Domnului Dumnezeului tău, să treacă făgăduința Lui. Și, mergând, vor sluji la alți dumnezei și să *vor închina lor, soarelui au lunii, sau la tot ceale dentru podoaba ceriului*, carele nu ți-am poruncit ție, și va spune ție și vei cerca foarte și, iată, adevărat s-au făcut cuvântul, s-au făcut scârba aceasta întru Izrail, și vei scoate pre omul acela sau pre muiarea aceea care au făcut acest lucru rău pre poartă și veți ucide pre ei cu pietri și vor muri.” (Deuteronom XVII, 3-5).

Prescripțiile lui Moise sunt reluate și de către proorocii următori: „Și casele Ierusalimului și casele împăraților Iudii vor fi în ce chip locul cela ce cade de necurățiile lor, în toate casele întru carele au tămâiat preste podurile lor *la toată oastea ceriului* și au turnat turnări la dumnezei striini” (Jeremia XIX, 13-15).

Așa suna legea lui Dumnezeu dată poporului ales. Dar, din păcate, chiar și aceștia s-au abătut în repetate rânduri de la ea, cârmuitori și popor deopotrivă: „Și să întoarse (Manase) și zidi ceale nalte carele surpă Ezichia, tatul lui, și rădică jârtăvnic lui Vaal și au făcut desigurile¹⁰, în ce chip au făcut Ahaav, împăratul lui Israil, și să *închină la toată putearea ceriului și sluji lor*. Și zidi jârtăvnic în Casa Domnului, în ce chip zice Domnul: „în Ierusalim voi pune numele Mie!” Și zidi jârtăvnic *la toată putearea ceriului* într-amândoaă curțile Casii Domnului.” (IV Regi XXI, 3-7)

Împăratului Iosia, ajutat de arhierul Helchia, a luat măsuri deosebit de drastice spre a stârpi idolatria astrologică: „Și porunci împăratul Helchiei, preotului celui mare, și preoților îndoirii și celor ce păzesc pragul, ca să *scoată den* *besearea Domnului toate*

unealtele ceale făcute lui Vaal și desimei și a toată putearea ceriului, și le arse pre eale afară den Ierusalim, în Sadimoth al Chiedrilor, și puse țărâna lor la Vethil. Și au ars pre homarimi¹¹ care i-au dat împărații Iudei și tămâia întru ceale înalte și întru cetățile Iudei și întru împrejurile Ierusalimului și pre cei ce tămâia lui Vaal și soarelui și lunii și la mazorothi și la toată putearea ceriului.” (4 Împărați XXIII, 4-14)

*

Este știut faptul că, nu numai popoarele din Mesopotamia și Persia antică s-au ocupat cu studiul astrelor. Acesta cuprindea în același timp și astrologia și astronomia, cele două despărțindu-se mult mai târziu, în timpul perioadei iluministe (sec. XVIII). Astfel se cunosc realizările egiptenilor, grecilor, chinezilor, aztecilor, druzilor celți, ba chiar și ale dacilor. Sanctuarul de la Sarmisegetuza cuprinde fără tăgadă ruine ale unui observator astronomic.

Preocupările astrologice au avut, desigur, și un aspect foarte pragmatic. Acest lucru este logic, având în vedere înclinația trupească și lumească a întemeietorilor acestei științe căzute, seminția cainită. Chiar dacă aceasta a pierit cu totul în timpul potopului, duhul lor a continuat, continuă și va lucra până la sfârșitul veacurilor.

În ce ar consta atunci diferența între astrologia „bună” și cea „rea”? Vom afla acest răspuns, înțelegând pentru ce a fost necesar ca omul să cunoască mișcările cerului, fiind inițiat în acestea, după cum am văzut de către Dumnezeu: „... Lui, adică omului - în scopul căruia a îngăduit El și mării să se lase străbătută (de corăbii), împodobind totodată pământul cu nesfârșita felurime a plantelor. Lui i-a dat putere peste jivinele care mișună în adâncuri, și peste zburătoare. Pe el l-a înzestrat cu puterea cunoașterii, ca să poată îmbrățișa toate științele, *dându-i spre contemplare până și alcătuirea cerurilor, învățându-l cichurile soarelui, fazele lunii, orbitele planetelor și pozițiile stelelor fixe*”¹².

„Elinii spun că prin răsăritul, apusul și prin conjuncția acestor stele, a soarelui și a lunii se conduc destinele noastre. Cu acestea se ocupă astrologia. Dar noi susținem că ele *sunt semne de ploaie, de secetă, de frig, de căldură, de umezeală, de uscăciune de vânturi și de alte asemenea, dar nici într-*

un caz semne ale faptelor

noastre, căci noi am fost făcuți liberi de Creator și suntem stăpânii faptelor noastre. Dacă facem toate din cauza mișcării stelelor, facem cu necesitate ceea ce facem; iar ceea ce se face cu necesitate nu este nici virtute nici viciu...

Noi spunem că stelele nu sunt cauza celor care se întâmplă, nici a producerii celor care se fac¹³, nici a distrugerii celor care pier, *ci mai degrabă semne ale ploilor și ale schimbării aerului.*¹⁴ Deci, folosul cunoașterii pozițiilor și mișcărilor planetelor și stelelor a fost un legat în primul rând de meteorologie și agricultură, iar mai târziu de călătorii, în special navigația pe mări și oceane.

Așa au folosit astrologia (și calendarul) „fiii lui Dumnezeu”, adică setiții. Dar să nu uităm că în același timp trăiau „fiii oamenilor”, cainiții, care au folosit *aceleași cunoștințe* în scopuri lărgite, nebinecuvântate de Dumnezeu. Care au fost aceste scopuri?

Conform firii căzute în păcatul cunoașterii binelui și răului, curiozitatea cunoașterii viitorului s-a împletit cu dorința de a controla și manipula aceste cunoștințe în folos propriu egoist. Cunoașterea viitorului este în mod firesc inaccesibilă oamenilor. Ea este în mod providențial încredințată de Dumnezeu unor vase alese, proorocii și sfinții cu darul înainte vederii. Dar cainiții, magicienii, ocultiștii, fiind, ca și tatăl lor diavolul, lipsiți de aceste harisme, au căutat să le suplinească prin tot felul de tehnici divinatorii. Una din cele mai importante și folosite a fost tocmai astrologia. Prin studiul amănunțit al pozițiilor și mișcărilor planetelor și stelelor s-au făcut diferite predicții, de la nivel personal, până la cel social. Acestea se potriveau uneori, astfel că cei înșelați de ele căpătau o și mai mare încredințare în valabilitatea „științei” lor.

Un alt domeniu neîngăduit al astrologiei a fost cel al „profilului psihologic”, așa cum am spune astăzi. Și anume, stabilirea în funcție de momentul nașterii a așa numitului horoscop, ce ar determina în funcție de zodie, planete, case, ascendent, etc. anumite trăsături de caracter: însușiri, calități, defecte. Apoi se puteau stabili anumite compatibilități sau incompatibilități ale diferitelor persoane pe baza hărții astrologice natale.

Sfinții Părinți și scriitorii bisericești au întărit la unison osândirea astrologiei:

Tertulian (Sec. III)

„Între diferitele îndeletniciri ale oamenilor nu se poate să nu observăm unele arte sau profesii care înlesnesc închinarea la idoli. De astrologi nici nu se face să mai vorbim, întrucât însă unul din ei a cutezat să se justifice de faptul că continuă să practice această profesie, am de gând să spun câteva cuvinte în legătură cu aceasta. Nu voi spune că a așeza nume de dumnezei falși în cer, a le atribui un fel de atotputernicie și a-i abate pe oameni de la înălțarea rugăciunilor către Dumnezeu, insufându-le credința că destinul lor este invariabil predeterminat de astre – nu voi spune că toate acestea ar fi totuna cu venerarea unor dumnezei falși. Eu afirm însă că astrologia, în acest caz, se aseamănă îngerilor căzuți care s-au îndepărtat de la Dumnezeu pentru a înșela neamul omenesc... Dacă magia este pasibilă de pedeapsă, iar *astrologia reprezintă o varietate a ei*, atunci împreună cu genul este condamnată și specia. Astfel, din timpul apariției Evangheliei, tot soiul de sofiști, astrologi, vrăjitori, magi și ghicitori trebuie să fie obligatoriu pedepsiți”¹⁵

Sf. Vasile cel Mare (sec. IV)

...Cei care au descoperit horoscopul, văzând că în lungimea timpului le scapă multe din pozițiile stelelor, au luat o măsură de timp foarte mică, ca și cum într-un timp foarte scurt - „*ca într-o clipă și în clipită de ochi*»¹⁶, după cum zice Apostolul - ar fi mare deosebire între nașterea unui om și nașterea altui om; și spun: Cel care s-a născut în această clipă de vreme va fi stăpân peste orașe, domn peste popoare, foarte bogat și prea puternic; iar altul, care născut în altă clipă de vreme, va ajunge un cerșetor, un om fără căpătâi, va merge din ușă în ușă ca să-și câștige pâinea cea de toate zilele. De aceea astrologii au împărțit așa-numitul ciclu zodiac în douăsprezece părți; și pentru că soarele străbate în treizeci de zile a douăsprezecea parte a acestei sfere, pe care ei o numesc fixă, au împărțit în treizeci de părți fiecare din cele douăsprezece părți; apoi pe fiecare parte din aceste ultime

părți le-au împărțit iarăși în șaizeci de părți, apoi iarăși pe fiecare din aceste șaizeci le-au tăiat în câte șaizeci de părți.

Să luăm deci nașterile celor care se nasc și să vedem dacă astrologii vor putea păzi cu precizie această împărțire a timpului.

Îndată ce se naște copilul, moașa se uită dacă e băiat sau fată; apoi așteaptă strigătul, semn că cel născut este viu. Câte clipite din cele șaizeci vrei să treacă în această vreme? Moașa îi spune haldeului de noul-născut. Vrei să-mi spui câte clipite de vreme au trecut până a ajuns glasul moașei la urechea haldeului, mai ales dacă haldeul, care însemnează ora, se află în afara camerei unde s-a născut copilul? Că trebuie ca cel care va face horoscopul să noteze foarte exact ora nașterii copilului, fie de se întâmplă ziua, fie noaptea. Câtă mulțime de clipite din cele șaizeci vrei să punem că a trecut în acest timp? Trebuie neapărat apoi să fie găsită steaua horoscopului, nu numai în care parte din cele douăsprezece părți ale zodiacului se găsește, ci și în care parte din această a douăsprezecea parte și în care din cele șaizeci de părți în care am spus că este împărțită; sau, ca să fie măsurătoarea cât se poate mai exactă, în care din cele șaizeci de părți din primele șaizeci de părți se găsește steaua. Și această cercetare amănunțită și neînțeleasă a timpului trebuie neapărat făcută, spun ei, cu fiecare planetă, pentru a afla în ce legătură stă ea cu stelele fixe și ce figură formau între ele atunci când s-a născut copilul.

Deci, dacă este cu neputință să cunoști exact clipa în care s-a născut copilul, iar cea mai mică greșeală a stricat totul, se fac de râs și cei care se ocupă cu această știință, care nu e știință, dar și cei care se uită cu uimire la ei, ca la unii care ar putea să le cunoască destinul lor.

Dar ce concluzie trag ei din toate aceste cercetări? Cutare, spun ei, va fi cu părul creț și cu privirea strălucitoare, pentru că s-a născut în zodia berbecului, că așa arată acest animal; dar va fi și mare la suflet, pentru că berbecul are în el fire de conducător; va fi și darnic, dar și strângător, pentru că animalul acesta leapădă lâna fără părere de rău și și-o dobândește ușor datorită firii sale. Cel născut în zodia taurului va fi răbdător în nenorociri și muncitor, pentru că

taurul trage la jug. Cel născut în zodia scorpionului va fi bățaios prin asemănarea cu acest animal. Cel născut în zodia cumpenii va fi drept, din pricina egalității talerelor cântarelor pe care le folosim. Ce poate fi mai de răs decât acestea? Berbecele, de care tu legi nașterea omului, este a douăsprezecea parte a cercului, în care soarele atinge semnele de primăvară; cumpăna și taurul la fel; fiecare din aceste zodii sunt câte a douăsprezecea parte din așa-numitul ciclu zodiacal. Deci, dacă spui că în ciclul zodiacal stau cauzele principale care determină viața oamenilor, pentru ce atunci caracterizezi firea oamenilor care se nasc după dobitoacele care trăiesc printre noi?

Și astrologii nu se mărginesc numai la atâta! Ci chiar voia noastră liberă, care este stăpâna fiecăruia din noi - adică săvârșirea virtuții și a viciului -, ca și cauzele faptelor noastre sunt și ele făcute de astrologi dependente de cele de pe cer. A-i combate este de-a dreptul ridicol; dar pentru că mulți sunt stăpâniți de această rătăcire, poate că e bine să n-o trecem sub tăcere.

Mai întâi să-i întrebăm pe aceștia: Se schimbă, oare, pozițiile stelelor de nenumărate ori în fiecare zi? Că sunt stele care se mișcă neconținut, așa numitele planete; unele din ele se ajung mai repede unele pe altele; altele își fac mai încet mișcările lor de revoluție, așa că de multe ori în același ceas se și privesc unele pe altele și se și ascund; iar cei care fac horoscopul spun că în timpul nașterilor are foarte mare putere dacă cel care se naște este privit de o planetă făcătoare de bine sau de o planetă făcătoare de rău. Adeseori aceia, negăsind timpul în care să dea mărturie planeta cea făcătoare de bine, din pricina necunoștinței uneia din acele foarte mici secțiuni a zodiacului, atunci ei așază acel moment într-o parte a zodiacului în care se află destinul cel rău. Că mă silesc să folosesc chiar cuvintele lor. În spusele lor însă este *multă prostie și încă mai multă necredință*. Că stelele care fac rău mută cauza răutății lor asupra Creatorului stelelor. Dacă răul vine datorită naturii stelelor, atunci Creatorul este autorul răului; iar dacă fac răul cu voința lor cea liberă, urmează că ele sunt ființe care știu să facă alegerea între fapte și că folosesc mișcările lor în chip liber și cu de la sine

putere. Dar este mai mult decât o nebunie să-ți imaginezi așa ceva despre cele neînsuflețite! Apoi ce mare nesocotință este să nu împărți binele și răul fiecăruia după meritul lui, ci cutare să fie făcător de bine pentru că o planetă s-a aflat în cutare loc, iar cutare să fie făcător de rele pentru că a fost văzut de cutare planetă și iarăși să-și piardă răutatea dacă planeta își schimbă puțin poziția! Dar destul despre acestea! Dacă în fiecare clipită de vreme stelele trec de la o poziție la alta, iar între aceste nenumărate schimbări, adeseori într-o zi, figurile lor formează nașteri împărătești, pentru ce nu se nasc în fiecare zi împărați?”¹⁷

Fericitul Augustin (sec. IV-V)

„...Oare, totuși, prin acel bătrân mi-ai lipsit sau ai încetat să vindeci sufletul meu? În adevăr, deoarece ajunseseam să-i fiu mai apropiat și mă țineam strâns de convorbirile cu el - căci erau plăcute și serioase -, când a aflat din convorbirile cu mine că mă dedasem studiului cărților cu horoscopuri, m-a sfătuit cu bunăvoință și părintește să le arunc și să nu cheltui zadarnic grija și osteneala necesară lucrurilor folositoare, pentru acele deșertăciuni, spunând că el învățase atât de bine acele cărți, încât, în primii ani ai vieții sale, voise să facă din Astrologie o ocupație din care să-și ducă viața și credea că dacă putuse să înțeleagă pe Hippocrate putuse desigur să înțeleagă și acele scrieri. Și nu pentru alt motiv le părăsise după aceea, ca să urmeze medicina, ci numai pentru că înțelesese că sunt foarte false și, om serios cum era, nu voia să-și câștige existența înșelând oamenii. «Dar tu, zice, care ai cu ce să te întreții între oameni, practicând retorica, urmezi totuși această înșelătorie cu liberă pasiune, nu din nevoia de câștig. Cu atât mai mult trebuie să mă crezi în ceea ce am spus despre aceea, eu care m-am silit s-o învăț atât de perfect, încât am voit ca numai din practicarea ei să trăiesc». Întrebându-l eu cum se face că multe adevăruri erau spuse de ea, el mi-a răspuns, cum a putut, ca întâmplarea, care este răspândită peste tot în natură, face acest lucru. Căci dacă din paginile unui poet oarecare, ce cântă și este atent la cu totul altceva, când îl consultă cineva iese de multe ori, în mod minunat, vreun vers în armonie cu tema, zicea el, atunci nu este de mirare dacă într- un suflet omenesc, dintr-o înclinare

superioară, suflet care nu știe ce se petrece în sine, sună ceva, nu printr-un meșteșug, ci prin întâmplare, ceva care să se potrivească cu lucrurile sau faptele celui care întreabă.

...Respinsesem deja prezicerile înșelătoare ale astrologilor și nelegiuitele lor aiureli. ...Nebridius îmi zicea deseori că aceea nu este o artă de a prezice viitorul. Presupuneriile oamenilor - zicea el - au adesea puterea sorții și multe, prin faptul că sunt spuse, au să se întâmple în viitor fără știrea aceluia care le afirmă. Oamenii dau peste ele tocmai prin faptul că nu tac. Tu mi-ai procurat, deci, un prieten care consulta cu stăruință pe astrologi, dar nu cunoștea știința lor, ci, cum am spus, îi consulta din curiozitate, care știa totuși ceva pe care zicea că-l auzise de la tatăl său, dar nu-și dădea seama cât valora acel ceva, ca să dărâme numele acelei arte.

Ei bine, acest bărbat cu numele Firminus, care printr-o învățătură liberală se formase în arta oratoriei, consultându-mă, ca pe unul pe care-l iubea mult, cu privire la anumite afaceri ale sale, în care se mărise speranța lui lumească, m-a întrebat ce cred eu în legătură cu constelațiile sale. Eu însă, care începusem să trec de partea lui Nebridius, în legătură cu această problemă, nu am refuzat de a face presupuneri și de a spune ceea ce îmi venea în minte, dar adăugam că toate acele lucruri, după convingerea mea, sunt vrednice de râs și lipsite de temei.

...Dar faptul că, privind aceleași constelații, spuneam lucruri diferite, dacă spuneam adevărul, iar dacă așa fi spus aceleași lucruri, așa fi spus un neadevăr, îngăduie concluzia foarte sigură că acele lucruri oare se spuneau potrivit adevărului, după cercetarea constelațiilor, nu erau afirmate potrivit unei metode științifice, ci la întâmplare, iar cele afirmate fals nu se datorau cunoașterii metodei științifice, ci minciunii și întâmplării.²¹⁸

Sfântul Grigorie Palama (sec. XIV):

„Nu numai a ști cineva pre Dumnezeu, și a se cunoaște omul pre sine și starea sa (ceea ce și cei mai simpli creștini acum o cunosc), *mai înaltă știință este decât fizica și astrologia* și decât orice filosofie despre aceste învățături, ci și a cunoaște neputința minții noastre și a căuta să o vindecăm, *mult mai bine este cu neasemănare,*

decât a ști de a cerca mărimea stelelor, cuvinte de fizică, și cum s-au făcut cele de jos, și schimbările celor de sus, înturnări și răsăriri de stele, întăriri și răsturnări, depărtări și împreunări, și în scurt, toate legăturile aceii de în multe feluri mișcare. Că cel ce cunoaște neputința minții sale, a aflat pe unde să intre în locul mântuirii sale, și a se apropia de lumina cunoștinței, și va primi adevărata înțelepciune, care și în veacul de acum nu se va dezlega împreună cu dânsul."¹⁹

Sf. Simeon al Tesalonicului (sec. XIV)

„A vorbi despre noroc, despre ursitori, despre explicarea nașterilor, după zodii sau stele și pentru citirile de stele e lucru nebunesc și fără de Dumnezeu... însă bunătățile și răutățile noastre se mișcă după a noastră singură voință”²⁰

Canoanele Bisericii întăresc acestea:

Canon 36 Laodiceia

„Nu se cuvine cei ieraticesți [sfînțiți], ori clericii, a fi vrăjitori ori descântători, ori *matimatici*, ori *astrologi*, sau a face cele ce se zic filactirii [baere] care sunt legături ale sufletelor lor. Iar cei ce le poartă, am poruncit să se arunce din Biserică”²¹

De aici rezultă nu numai interdicția practicilor gen „deschisul cărții”, ci și orice preocupări astrologice, sau încurajarea lor, sau fie și acceptarea lor tacită. La spovedanie ar fi indicată cercetarea mai atentă, în special a femeilor, pentru a vedea dacă nu au căzut în acest păcat, pe care cele mai multe dintre ele nu îl conștientizează ca atare.

Pravila bisericască

„2045. – Astrologia sau căutarea în zodii, expusă atrăgător în horoscop, este pretinsa știință, prin care se poate cunoaște felul de a fi, și soarta cuiva, după zilele planetelor, și a constatărilor astronomice. În realitate este o mistificare ocultistă, contrară adevărului și osândită de Biserică fiindcă n-are nici o legătură cu știința astronomică sau adevărurile revelației”²²

*

Întrucât am amintit la începutul articolului de „new age”, să ne amintim că ideologia acestei mișcări face uz intens de astrologie, numind această eră „era Vărsătorului”:

„În accepțiunea modernă mișcarea new age a apărut în secolul al XX-lea în S.U.A.. Până aici, o afirmație de puțină acribie științifică. Dar am ales în mod intenționat această formulare generală pentru a sublinia caracterul oarecum difuz al mișcării. Dacă în privința spațiului putem specifica statul California, problema datei de naștere a mișcării e mai controversată. În funcție de perspectiva astrologică, antropologică sau psihologică, diferiți cercetători au plasat momentul incipient fie în anul 1904 sau 1910 sau 1917, după alții la 5 februarie 1962 (când s-a produs o anume grupare a planetelor). După Jung, era Vărsătorului începe în 1997 sau 2154. Această totală imprecizie și lipsă de coerență este tipică mișcării și se datorează faptului că are la bază interpretări astrologice ce sunt supuse arbitrariului și subiectivismului celor în cauză”²³

„Erele” la care se referă acești prooroci de sorginte ocultă, francmasonică și teosofică, se delimitează după criteriile astrologice potrivit cărora soarele parcurge în chip regresiv timp de aproximativ 2 160 de ani un sector celest din cele 12 numite zodii. Acest parcurs are consecințe majore ce determină schimbări cu un caracter evolutiv ciclic în mentalitatea, cultura și chiar spiritualitatea omenirii. În momentul de față suntem „martorii trecerii” de la era Peștilor la cea a Vărsătorului sub semnul căruia se va instala noua eră. Se poate constata cum procesul de precesie (mișcare astronomică inversă) devine o utopie de tip dublu milenist (2 000 de ani de fericire în Vărsător). În filmul muzical (operă rock) hippy al anilor ‘60 *Hair* (Broadway 1968) una din temele cheie este piesa programatică *The Age of Aquarius*:

*Când Luna va fi în casa a șasea / Și Jupiter aliniat cu Marte
/ Atunci pacea va călăuzi planetele / Și dragostea va mâna stelele /
Sunt zorii erei Vărsătorului*²⁴

Iar în alt loc:

Armonie, justiție și claritate / Simpatie, lumină și

adevăr / Nimeni nu va pune căluș libertății / Nimeni nu va îngreuiua spiritul / Mistica ne va da cunoaștere / Omul va învăța din nou să gândească / Datorită Vărsătorului, Vărsătorului.

Din punct de vedere astronomic observațiile astrologilor new age suferă de grave fisuri ce fac să apară o multitudine de cronologii diferite cu privire la momentul acestei treceri. Ceea ce ne interesează pe noi în acest studiu sunt însă implicațiile teologice prezente în aceste concepții și efectul lor asupra credinței și învățaturii creștine. Căci, departe de a fi o simplă aberație astronomică și mărunță superstiție, mișcarea new age se conturează ca un periculos adversar al creștinismului la scară mondială.”²⁵

Nu ar strica să ne oprim un moment pentru a cerceta din punct de vedere astrologic/astronomic pe ce se întemeiază aceste presupuneri.

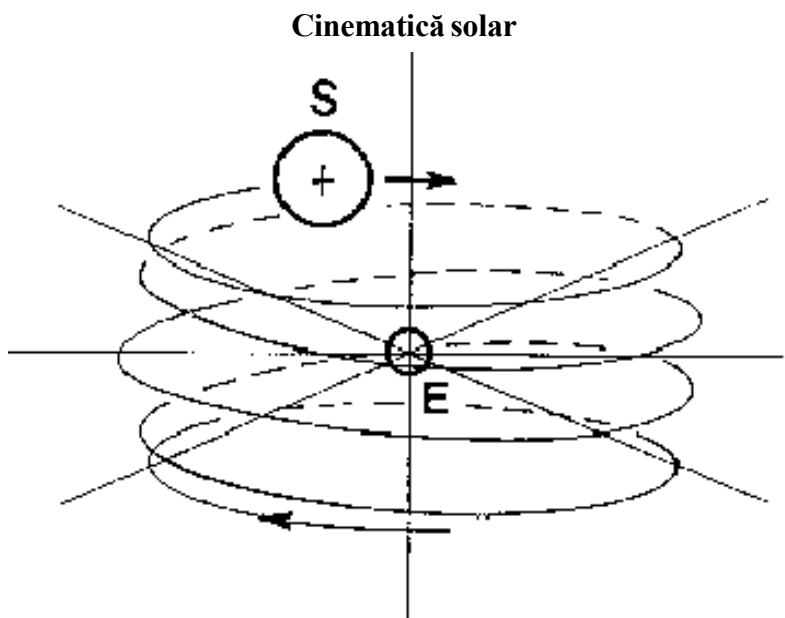
Astronomi vestiți ai antichității, Iparh și Claudiu Ptolemeu, au avut simultan preocupări de astrologie și astronomie. În sistemul lor astronomic ce a dominat cu autoritate timp de peste 1 500 de ani²⁶, zodiacul era un sector pe bolta cerului care se rotea în jurul pământului timp de 24 de ore. El era împărțit în cele 12 sectoare sau zodii.

În linii mari, sistemul clasic astrologic poate fi descris astfel:

„Vlastar când a scris acestea se pare a fi citit fragmentul din regulile pascale ale lui Anatoliu, unui alexandrin de naștere și bărbat foarte savant din secolul al III-lea, care pe la anul 270 deveni episcop în Laodiceea Siriei și trăi încă la anul 282. Fragmentul acesta se află păstrat în *Istoria Bisericească* a lui Euseviu, episcopului Cesareei Palestinei (Cart. VII, cap. 32 [trad. de Iosif Gheorghian, Buc. 1896 p. 244). Sub partea cea opusă a universului este a se înțelege emisfera sudică a globului ceresc, pe care o desparte ecuatorul ceresc, numit de Matei Vlastare în alt loc al tratatului de față cercul cel mai mare al paralelelor, cercul echinoctial, de emisfera nordică. În luna lui martie soarele încheie cursul său prin emisfera sudică și trece în cea nordică. El își are calea sa în zodiac, care este împărțit în 12 părți, numite de Vlastare douăsprezece, 6 în emisfera nordică și 6 în emisfera sudică. Această cale o percurge soarele în

un an trecând de a rândul prin cele 12 douăsprezece și petrecând în fiecare din ele câte o lună. Cele 12 luni ale anului corespund așadar celor 12 părți ale căii solare. Cea dintâi douăsprezece este cea a berbecului, în care intră soarele deodată cu trecerea sa în emisfera nordică. Când se află acesta la începutul ei, atunci este el în unul din cele două puncte, în care calea solară, ecliptica, se taie cu ecuatorul ceresc, cercul echinocțial, și anume în punctul echinocțial cel de primăvară, despre care zice Vlastare în alt loc că se vede la începutul berbecului. De aceea după pascaliograful nostru bărbații cei ce se ocupau cu observarea stelelor, adică astronomii, o și numeau pe aceasta douăsprezece a cercului zodiacal „douăsprezece echinocțială”. În timpul când soarele petrece în douăsprezece amintită, începe în emisfera nordică a crește puterea lui încălzitoare, se deșteaptă în părțile noastre natura din somnul iernii la o viață nouă. Timpul acesta se potrivea foarte bine spre a începe cu el un an nou, și de aceea luna în care cade echinocțiul de primăvară se alege de mai multe popoare de luna întâia a anului; așa începeau evreii vechi anul lor cu luna nisan, romanii vechi cu martie. De aici se explică ușor și numele: „începutul lunilor”, pe care astronomii vechi îl dară după Vlastare douăsprezecei din chestiune. Dela punctul echinocțial de primăvară numără acuma astronomia veche în direcție spre ost gradele lungimii soarelui și a tuturor stelelor dela 0 până la 360. Punctul acesta este punct de mâncare la determinarea *căii soarelui și a planetelor, dintre care toate cele cunoscute în vechime își fac cursul lor în zodiac*. De aici vin numirile: „Capul cercului”, „deschiderea cursului planetelor” pentru douăsprezece întâia. Iar dacă aceasta douăsprezece se însemna cu numirile: „începutul lunilor, capul cercului, deschiderea cursului planetelor”, apoi consecvent douăsprezece premergătoare trebuia să se numească: „Ultima lunilor, douăsprezece cea din capăt, încheierea revoluției planetelor”.²⁷

Soarele parcurge această mișcare aproximativ în felul următor:

„Diagrama de față arată traseul soarelui mișcător în jurul pământului fix în modelul geocentric.

În model, soarele urmează o traiectorie de elice dublă, formată cumva ca un arc scurt, gras, mărunț, ce se întoarce în direcția nord-sud la fiecare capăt, și repetă aproximativ același model anual. Elicea are formă de butoi, cu capătul superior ceva mai mare decât cel inferior.

Soarele călătorește complet în jurul pământului zilnic în direcția acelor de ceasornic (așa cum se vede deasupra polului nord). El se urcă și coboară treptat pe elice în timpul unui an, atingând punctul de jos în decembrie și vârful în iunie, făcând aceasta în 6 luni.

Axa elicei este aceeași ca axa primă²⁸ a universului, cu pământul fixat pe această axă și în centrul elicei. Planul ecuatorial ceresc și terestru taie elicea în două față de capetele din nord și din sud.”²⁹

Între mișcarea anuală a cerului (zodiacului) și cea a soarelui există o diferență explicată de ex. în felul următor:

„Una dintre aceste (căi) constă în observarea momentului exact în care soarele se află la echinocții. În vechime observatorii astronomici erau capabili să facă acest lucru prin notarea zilelor în care soarele răsărea exact la est și apunea exact la vest. Prin observarea răsăritului și apusului de la o zi la alta, ei putea vedea nu numai ziua, ci aproape și ora la care soarele se afla pe ecuatorul celest. Desigur, cu instrumentele noastre mai exacte, noi putem afla acest moment cu o precizie mai mare.

Perioada dintre două sosiri ale soarelui la același echinox se numește *an solar* sau *echinocțial*.

O altă cale de a afla lungimea anului constă în observarea intervalului de timp dintre două treceri ale soarelui în dreptul unei stele de pe cer³⁰ ...

Această metodă pare să implice mari dificultăți când nu putem vedea când este soarele aproape de stea. Dar astronomul are metode de a ști exact unde se află o stea atât ziua cât și noaptea, și poate determina momentul când soarele trece în dreptul ei.

Astronomii antici au obținut același rezultat folosind luna ca obiect de măsurare intermediar. Luna putea fi văzută înainte de asfințit și distanța sa față de soare putea fi măsurată. Apoi, când steaua apărea după asfințit, se măsura distanța de la stea la lună. Luând în calcul mișcarea lunii în acest interval, distanța aparentă dintre soare și stea poate fi aflată de la o zi la alta. În acest fel se poate afla câte zile s-au scurs dintre perioadele în care soarele era la aceeași distanță față de oricare stea strălucitoare aleasă... Această perioadă este numită *an sideral*, din cauză că este fixată de către stele.

Iparh, care a înflorit în jurul anului 150 î.Hr., a fost cel dintâi care a făcut observații exacte asupra lungimii anului. Ptolemeu, care a înflorit aproape 300 de ani mai târziu, a făcut observații similare. Ei au stabilit că lungimea anului, determinată pe aceste două căi, nu era aceeași, și că anul solar, determinat de către echinocții, era mai scurt cu câteva minute decât anul sideral determinat de către întoarcerea soarelui la aceeași stea.

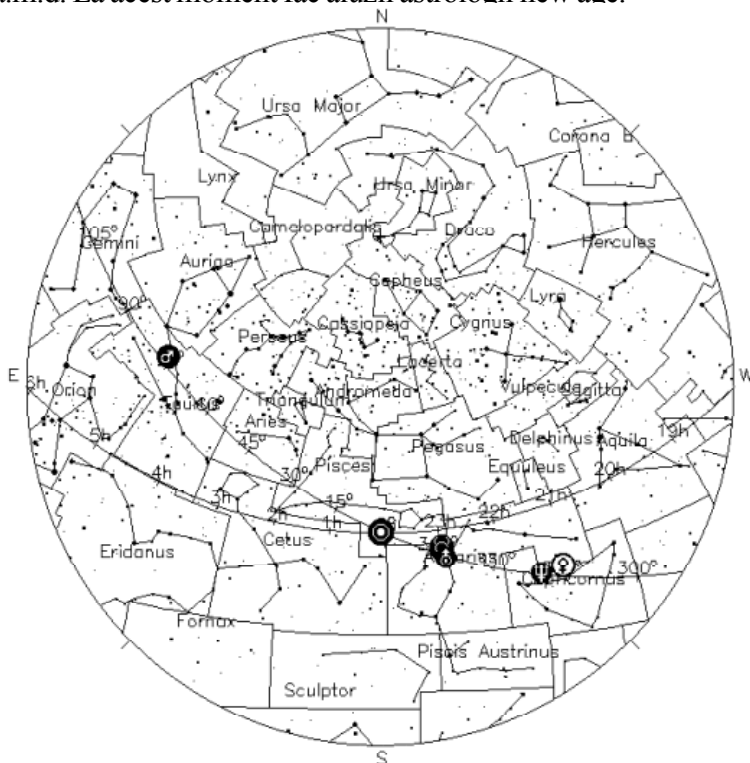

Cu observațiile noastre moderne s-a descoperit că lungimile anilor sunt:

Anul solar,	365	z.	5	h.	48	m.	46	s.
Anul sidereal,	365		6		9		9	
Diferență,			20		m.	23	s.	

Această diferență arată că poziția echinoțiilor printre stele se schimbă de la an la an. Iparh și Ptolemeu au estimat că schimbarea este un grad pe secol. Noi știm că este mai mare decât atât - aproape un grad în 70 de ani³¹.

Această diferență determină fenomenul de precesie al echinoțiilor, adică deplasarea treptată grad după grad în sensul retrograd al zodiacului de ex. de la Berbec la Pești, apoi la Vărsător, ș.a.m.d. La acest moment fac aluzii astrologiei new age.

Situația cerului la data de 21 martie 2006, privit din București, ora locală 12:24. A se observa poziția soarelui, aflat în centrul diagramei în zodia Peștilor (*Pisces*, pe diagramă între $0^\circ - 30^\circ$), și foarte aproape de zodia Vărsătorului (*Aquarius*, pe diagramă între $(0^\circ) 360^\circ - 330^\circ$) Sursă: Your Sky, www.fourmilab.ch

Cei care vor compara această diagramă cu cea a momentului similar, furnizată de un program astrologic de genul celor consultate în prezent de către astrologi, vor fi frapați de decalajul de mai mult de o zodie întregă dintre cele două. Cum pot astrologii explica acest lucru?:

Zodiac tropic și zodiac sideral

O altă chestiune legată de zodiac, care e bine să fie clară de la început pentru oricine are de-a face cu astrologia, este diferența dintre zodiacul tropic și cel sideral, sau dintre zodiile astrologice și constelațiile zodiacale. Mulți le confundă și, astfel, apare pentru ei falsă dilemă: de ce se spune ca un om se naște sub o anumită zodie, deși la nașterea lui Soarele se afla într-o cu totul alta constelație zodiacală?

Confuzia apare din cauză că zodiile și constelațiile poartă nume identice și, astfel, se crede că ar fi unul și același lucru. Numele zodiilor a fost dat, într-adevăr, după cele 12 constelații aflate pe ecliptică, adică pe acea bandă de pe harta cerului în care se înscriu traseele planetelor sistemului solar și ale Soarelui și Lunii, așa cum se vad ele de pe Pământ. Dar, în timp ce constelațiile reprezintă poziții fixe pe cer, date de pozițiile stelelor care le alcătuiesc (și care se deplasează și ele, dar atât de lent față de alte astre încât sunt considerate «stele fixe»), din punct de vedere fizic zodiile nu au în comun cu constelațiile decât numele și ordinea în care se succed în zodiac, precum și faptul ca în ambele cazuri avem Pământul ca punct de observație (de referință).

Avem, astfel, un zodiac al constelațiilor, numit și *zodiac sideral*, și un zodiac al zodiilor astrologice propriu-zise, numit și *zodiac tropic*. În zodiacul sideral, zodiile corespund aproape exact cu cele 12 constelații zodiacale, așa cum se vad ele pe cer, în timp ce în zodiacul tropic, zodiile reprezintă cele 12 arce de cerc egale (corespunzând, deci, unor perioade de timp egale) parcurse de Soare de la un echinocțiu de

primăvară până la următorul echinocțiu de primăvară, practic într-un an zodiacal. Aceste intervale de timp nu corespund fizic constelațiilor, *ci numai simbolic și vibrațional*. Ne putem imagina aceste 2 zodii ca fiind două cercuri suprapuse, care se rotesc cu viteze constante dar diferite, astfel încât la un moment dat zodiile și constelațiile se suprapun exact, dar acest moment are loc la intervale de circa 26.000 ani.

Ca să explic ceva mai clar, voi spune că punctul în care se află Soarele pe zodiacul sideral la echinocțiul de primăvară se numește în astronomie punctul vernal. Acest punct se deplasează continuu pe zodiacul sideral și face un tur complet al constelațiilor în circa 26.000 ani. La ora actuală, acest punct se găsește cam la 7 grade în constelația Peștilor și se deplasează invers, apropiindu-se de constelația Vărsătorului. De aceea se spune că epoca actuală este Era Peștilor și că se apropie Era Vărsătorului (se simte deja începutul trecerii spre ea).³²

Această explicație pare a lămuri lucrurile și a-i scoate din impasul jenant pe astrologi, dar în realitate lucrurile se complică și mai mult pentru ei. Zodiile de pe zodiacul tropic devin simple intervale „simbolice și vibraționale”, în vreme ce constelațiile, adică „zodiile” din zodiacul sideral rămân realități vizibile! În mod curent și astrologii și clienții lor amestecă și confundă cele două zodii, mai ales că zdrobitoarea majoritate a celor din urmă nici măcar nu are habar de existența lor diferită. Și atunci ne mai putem mira de datările fanteziste gen „1904 sau 1910 sau 1917, după alții la 5 februarie 1962 (când s-a produs o anume grupare a planetelor)³³ ... 1997 sau 2154³⁴” Acestea ne aduc aminte de datările la fel de serioase ale sfârșitului lumii, așa cum au fost ele expuse din același spațiu otrăvit de ereticii mileniști mormoni, adventiști și martori ai lui Iehova...

Ca și când nu ar fi fost îndeajuns de rătăciți, astrologii contemporani și adepții lor înșelați, cad și în alte erezii: hermetismul, kabbala, heliocentrismul, evoluționismul, reîncarnarea, karma, ufolatria, new age:

- *Hermetismul*. Legile universale (principiile adevărului): 1. legea mentalismului; 2. legea corespondenței; 3. legea vibrației; 4. legea polarității; 5. legea ritmului; 6. legea cauzei și a efectului; 7. legea genului.³⁵

- *Evoluționismul*. „Dar, ca orice știință, astrologia este și ea în evoluție și de-a lungul secolelor au apărut continuu schimbări și îmbunătățiri ale sistemului de lucru cu zodiacul”.³⁶

- *Heliocentrismul*. Printre aceste „îmbunătățiri” se numără, - se putea altfel? – abandonarea perspectivei clasice geocentrice și preluarea fără pic de șovăire a modelului copernican: „Zodiacul european împarte anul în 12 zodii, prima dintre ele începând întotdeauna la Echinoctiul de Primăvară. Cele 12 zodii poartă numele a 12 constelații aflate pe ecliptică, adică pe traseul pe care - *aparent* - îl parcurge Soarele pe cer în jurul Pământului. Dar, în timp ce constelațiile au poziții spațiale fixe pe harta cerului, zodiile sunt în realitate segmente de timp, raportate la echinocții și solstiții, adică *de fapt la mișcarea de revoluție a Pământului în jurul Soarelui*. Doar la circa 26.000 ani, zodiile și constelațiile ajung să coincidă în continuumul spațio-temporal.”³⁷ Astfel, astrologii își minează singuri baza astronomică de referință pentru calculele mișcărilor și pozițiilor cerești.

- *Reîncarnarea, karma*. „Care este scopul final al omului și al umanității după această doctrină? După atâtea vieți, după atâtea morți, renașteri, liniștiri și redeșteptări dureroase, există oare un hotar pentru munca aceasta neostenită a sufletului? Da, fără îndoială că da...”³⁸

- *New age*. „La orizont se ridică acum semnul *Vărsătorului de Apă, semnul iubirii și al inițierii în tainele ocultismului*.”³⁹

*

Să ia aminte acei ce cred, înșelați fiind de vrăjmașul, că pot fi în același timp și cu Hristos și cu veliar, adică și buni creștini și adepți ai astrologiei.

Acest tip de credincios se întâlnește din ce în ce mai des după 1990 mai ales în rândul femeilor, ce vin la biserică și cercetează în paralele și diferite publicații și persoane implicate în astrologie. Și – culmea! – primesc uneori de la acești „specialiști” îndemnul de a cere preotului să le citească moliftele Sf. Vasile cel Mare, fie în biserică, fie la domiciliu legat de sfeștanie. Acolo se zice:

„Așa, Dumnezeuule, gonește de la robul tău (N) toată lucrarea diavolului, toată vrajba, toată fermecătura, slujirea idolească, *vrăjirea cu stelele, căutarea în stele...*”

Ce cred aceștia că poate să însemne: „vrăjirea cu stelele, căutarea în stele”, dacă nu astrologie și horoscop?

Cercetarea serioasă, atât cea teologică-duhovnicească, cât și cea științifică astronomică, dovedește cu prisosință că „astrologia omului” este o rătăcire în ambele direcții, făcând parte din domeniul magiei, ocultismului și divinației, având aceleași trăsături inspirate de același izvor: diavolul.

Nu putem sluji în același timp la doi stăpâni, iar lumina și întunericul nu au nici o părtășie. Și cu atât mai puțin Hristos cu veliar...

NOTE

1 Corp rătăcitor.

2 Manuscrisul *Parisinus graecus 476* are pe margine, în dreptul acestui text: „Proverb despre cei care încearcă cele imposibile” (cf. *BSG*, p. 348, nota 2). *Grigorie Dascălul* comentează: „Cuvânt cu pildă grăit, pentru cei ce trec hotarul întru orice lucru, precum unul ce vrea să sae peste vreo groapă sau șanțu, făcut spre opreală, și apoi cade înăuntru. Iar aicea să înțâlege cum că cei ce fac socoteale strâmbe.” (*CGD*, F. 27, nota 2).

3 Sf. Vasile cel Mare *Omilii la Hexaïmeron*, Soffba, București, 2004, p. 135

4 Sf. Ioan Damaschin *Dogmatica*, Ed. Librăriei teologice, București, 1938, pp. 67-69; 72-74

5 *Cronograf*, Ed. Minerva, București, 1998, p. 13

6 *Hronograf*, Pelerinul Român, Oradea, 1992, pp. 57-58

7 Numerii XXIV, 17: „răsări-va stea den Iacov și să va scula om den Israil și va zdrobi pre căpeteniile lui Moav.”

8 Cazanie la 25 decembrie, *Cazanie*, București, 1929, p. 513

9 Sf. Nicolae Velimirovici, *Predică la Nașterea Domnului*

10 Dumbravă. Jertfelnic idolesc. Cf. *Biblia 1688*, p. 937

11 Homarim: preot, slujitor al idolilor.

12 Eusebiu de Cezareea *Viața lui Constantin cel Mare*, Ed. IBM al BOR, București, 1991, pp. 191-192

13 Tradus prin corectarea textului ediției din MG, adică după ediția de la Verona, 1531, f 32v.

14 Sf. Ioan Damaschin *Dogmatica*, Ed. Librăriei teologice, București, 1938, p. 69

15 Apud. Pr. Rodion, *Oameni și demoni*, Mănăstirea Slătioara, 1996

16 I Corinteni XV, 52: „întru necurmată vreme, întru clipeala ochiului.”

17 Sf. Vasile cel Mare *Omilii la Hexaïmeron*, , Σοφία, București, 2004, pp. 135-142

18 Fer. Augustin *Confessiones (Mărturisiri)*, Ed. I.B.M. al B.O.R., București, 1994, pp. 138-140

- 19 Sf. Grigorie Palama, „150 de capete firești, teologhicești, năravnice și practice” în *Filocalia*, vol. II, „Universalia”, 2001, pp. 257-263
- 20 Ierom. Nicodim Sachelarie, *Pravila bisericească*, Parohia Valea Plopului, Prahova, 1999, p. 516
- 21 *Pidalion Neamț*
- 22 Ierom. Nicodim Sachelarie, *Pravila...*, p. 512
- 23 Pr. Dan Bădulescu *New age Împărăția răului*, Christiana, București, 2001, p.38
- 24 *When the moon is in the seventh house/ And Jupiter aligns with Mars/ Then peace will guide the planets/ And love will guide the stars/ This is the dawning of the Age of Aquarius.*
- 25 *Ibidem*, p. 57
- 26 O perioadă de timp impunătoare, mai ales pentru cei ce adoptă cronologia bisericească tradițională, potrivit căreia ne aflăm în anul 7 512 de la facerea lumii!
- 27 Prof. Constantin Popovici nota 1), p. 2 în Matei Vlastar : „Despre Săntele Pasce”, Cernăuți, 1900.
28. Axis mundi, axa lumii (n.tr)
29. Sursă internet: <http://www.geocentricity.com/ba1/no92/laborofthesun.html>
30. Aici putem pune cu siguranță în locul stelei „constelație” sau „zodie”.
31. <http://www.physics.csbsju.edu/astro/newcomb/II.6.html>
32. Sursă: http://www.eastrolog.ro/astrologie-abc/initiere-in-astrologie/002_ce-este-zodiacul.php
33. Vezi nota 23. Dar la acea dată, soarele se afla în... Capricorn (zodiacul sideral, cf. *Your Sky*). El se afla în Vărsător conform „zodiacului tropic”, dar aici astrologii se contrazic, întrucât „erele” de câte 2 160 de ani sunt determinate de precesia echinoțiilor *exclusiv* în ... zodiacul sideral!
34. În sfârșit, data corectă în zodiacul sideral! (Pe cel tropic, se menține cu hotărâre Berbecul). Dar ce ne facem cu new age-ul început în sec. XX? Mai sunt vreo 100 de ani până atunci, noi aflându-ne în continuare în „era veche” a zodiei Peștilor (creștinism, dualism, conflicte, etc.) „Zorii” se întind cam mulțișor, iar datele propuse în sec. XX mai au oare vreo însemnătate?
35. http://www.eastrolog.ro/astrologie-abc/initiere-in-astrologie/002_ce-este-zodiacul.php
36. *Idem*
37. *Idem*
38. Armand G. Constantinescu *Cer și destin* Ananda Kali, 1999, p. 297
39. *Ibidem*, p. 298

TWIN PEAKS – Pisc dublu (frica și iubire)

Ioan Cișmileanu

Traducând numele orașelului și al filmului TWIN PEAKS (ce rulează în serial pe AXN) prin “Pisc dublu” și transpunându-l într-o lume spirituală (interioară nouă), vom recunoaște în acest pisc dublu două stări sufletești gemene, aflate la maximum (piscul) activității lor: frica și iubirea. Și, într-adevăr, în acest orașel oamenii se iubesc și sunt îngroziți în aceeași măsură.

Se spune că înțelepciunea este ca o funie cu două capete: primul capăt este “frica de Dumnezeu”, iar al doilea capăt este “iubirea lui Dumnezeu”. Creștinul trebuie să străbată acest drum (funie) de la un capăt la celălalt. Începutul pieirii lui ar fi lipsa fricii de Dumnezeu.

Aici, însă, e vorba de frica și iubirea de oameni și de necunoscut, adică de o treaptă inferioară fricii și iubirii de Dumnezeu. Iubirea și frica de oameni se raportează, de obicei, la binele și răul pe care oamenii îl fac unii altora. Dintr-un dialog al polițiștilor cu agentul FBI se deduce că toate răutățile ce li se întâmplă oamenilor din TWIN PEAKS nu au altă cauză decât însăși răutatea din ei, care, când atinge maximum (piscul) ei de manifestare, această răutate se *personifică* în persoana lui Bob, Duhul Rău - extraterestru. Idei asemănătoare găsim și în noul serial de televiziune LOST (Naufragații). Atenție mare însă, deoarece ideile new-age-iste din aceste filme pot produce mari tulburări sufletești pentru cei nestatornici în credința ortodoxă.

Diana, adică acea treaptă din Yoga numită meditație, este și ea *personificată*. Ei îi spune agentul FBI tot ceea ce face, bune și rele, adresându-se nu ca agent FBI, ci ca ființă umană, cum însuși o spune. Ca urmare a acestei meditații, îi vor apare imaginile spirituale ale Eului său inferior (*personificat* prin pitic) și Eului său superior (*personificat* prin uriaș). Eul inferior încearcă să-i “ucidă” sufletul ispitindu-l,

iar Eul superior încearcă să-i “ucidă” (slăbească) trupul (prin care are loc ispitirea), împușcându-l.

Conform teoriei metempsihoziei, reîncarnarea (respinsă de ortodoxie) se poate produce în stare de fetus, dar și după naștere, și anume - în stare de hipnoză, moarte aparentă, catalepsie, somn profund etc., adică în acele stări în care Eul (Sinele) este plecat din trup sau este slab legat de acesta. Aceste stări se pot autoinduce printr-o disciplină spirituală care, însă, aplicată incorect, duce la o dereglare a raportului dintre minte (gândire), inimă (sentiment) și voință. Urmarea: - stările de mai sus devin “stări alterate de conștiință”, stări patologice. Orice gând, afect sau dorință, dacă sunt negative (imorale, egoiste, senzuale, materialiste) ne expun la pericole deosebite când ne aflăm în una din stările patologice de mai sus. Căci, aceste gânduri se *personifică* apărându-ne sub forma unor imagini spirituale (ca într-un vis). Aceste pericole existau și înainte, dar nu le vedeam. Acum, că le vedem, ne este frică, o frică excesivă. Iar *personificările* interioare, devin exterioare, reale, precum Bob.

În film, intrarea în stare de hipnoză are loc atingând cercul înconjurat de cei 12 platani. Din acest moment este nevoie de curaj pentru a învinge gândurile și dorințele negative (*personificarea* lor). Căci, în lumea spirituală, trebuie să iubim și oamenii și pe Dumnezeu, dar frică trebuie să ne fie numai de Dumnezeu și de nici o altă persoană sau personificare. În această lume, dacă avem curaj, învingem întotdeauna, iar dacă ne e frică, suntem învinși și, uneori, putem fi luați în stăpânire (posedați) de una din aceste personificări. Cu alte cuvinte, în cazuri extreme se poate produce o “reîncarnare”, Eul superior luând o nouă formă a Eului inferior. De aceea, când în timpul unor exerciții spirituale omul are senzația că niște ființe vor să intre în el sau vor să pună stăpânire pe creierul sau pe inima lui, e bine ca omul să întrerupă aceste exerciții pentru totdeauna sau măcar până când își face viața mai curată. De obicei senzația este că aceste ființe sunt... extraterestre. De aceea, probabil, în film sunt implicate și persoane care au studiat OZN-urile.

Agentul FBI, prin puterile câștigate în urma practicării meditației, ajută la exorcizarea (expulzarea) diabolicului Bob din Leland Palmer (tatăl Laurei). Și, astfel, iubirea lui Leland pentru fiica sa poate învinge în sfârșit setea de putere care l-a dus la Sălașul Negru. Culmea ironiei este că în finalul filmului și agentul va fi posedat de Bob. Aici intervine însă și o părere personală a regizorului, și anume, că viața nu are sens și deci nici finalitate și atunci filmul de ce să aibă sens și finalitate? Câte deosebire de regizorul Tarkovski, care ne spune că el nu poate face un film dacă acesta nu reprezintă, atât pentru el cât și pentru spectator, un veritabil “act de purificare”!

Totuși, ne putem aștepta ca agentul FBI să se elibereze de diabolicul Bob înaintea morții, ca și Leland. Putem crede că agentul tindea, în final, să ajungă la Sălașul Alb, ori pentru aceasta trebuie trecut întâi prin Sălașul Negru. Dar l-a acceptat pe Bob, atras fiind de setea de puteri supranaturale, puteri pe care spera să le țină în frâu. Ori, acest lucru nu era posibil nici chiar pentru el, pentru că viața lui nu era încă destul de curată din punct de vedere spiritual (vezi plăcerea de a savura cafeaua, de a degusta plăcinta și atracția sexuală față de Anni, în legătură cu care Uriașul l-a avertizat, făcându-i semne disperate cu mâinile și cu capul, să nu se culce cu ea).

Revenind la cele două extreme, frica și iubirea, observăm că ele, odată atinse, devin (în film) două porți de intrare, în Sălașul Negru și, respectiv, în Sălașul Alb, sălașe ce reprezintă două lumi spirituale în care poate pătrunde sufletul nostru. Și așa cum frica și iubirea sunt îngemănate, tot așa și cele două sălașe, prima dată putând intra în cel negru, care servește ca o probă înainte de a intra în cel alb. De aceea, aici, agentul își va întâlni atât Eul Superior (Uriașul) cât și Eul Inferior (Piticul). Dar n-a trecut nici măcar de proba cu cafeaua.

Această îngemănare paradoxală, de frică și iubire, de rău și de bine, de ispită și dorință de desăvârșire, care umplu filmul de mister, este acompaniată de o muzică armonioasă și cu acorduri disonante care sporesc tensiunea.

Ne putem întreba acum ce înțeles are fraza: “Focule, urmează-mi mie”? - Probabil că răspunsul îl putem avea urmărind filmul cu

același nume, al aceluiași regizor. Dar putem bănuși că focul este expresia dorinței și plăcerii sexuale amplificată la maxim (în timpul actelor sexuale), cu ajutorul catalizator al fricii. În același timp poate fi și expresia setei de puteri supranaturale a celor ce nu au încă sufletul curat. Bob, după ce aprinde acest foc în sufletul omului, îl îndeamnă să-l urmeze în Sălașul Negru pentru a pune stăpânire pe el.

Dar ce se poate întâmpla cu cei care intră în Sălașul Negru? Sufletul lui Earle, întruchiparea răului, a fost luat imediat în stăpânire de Bob, Laura având o mare putere de iubire, a putut refuza puterea lui Bob, dar a plătit cu viața. Leland și Cooper l-au primit pe Bob dintr-o sete de puteri supranaturale, pe care, însă, nu le pot ține în frâu cu puterea lor de a iubi. Și, probabil, Annie și maiorul l-au refuzat pe Bob și au avut și puterea de a rămâne în viață, aceasta echivalând, probabil, și cu intrarea în Sălașul Alb. Maiorul avea o temere, și anume că s-ar putea ca iubirea să nu-i fie de ajuns pentru a învinge. Dar imaginea din visul lui, a castelului din marmură albă (a Sălașului Alb - deci) la care ajunsese și în poarta căruia stătea fiul lui, ne îndreptățește să credem că a învins.

Care ar fi însă semnificația bufniței întâlnite de cei ce caută Sălașul Negru? - În mitologia populară românească, bufnița s-ar fi născut din metamorfoza copilului pe care părinții l-au părăsit în pădure. Ea este un vestitor al răului, rareori interpretată și ca semn benefic. Uneori simbolizează înțelepciunea care își caută "hrana" în noaptea păcatelor. Este un simbol al păcatului, emblemă a păgânilor care l-au refuzat pe Dumnezeu, continuând să creadă în zei și idoli (vezi *personificările* de mai sus), rămânând să trăiască în întunericul vieții. Este, deci, și o imagine a ereziei, figurând (mai ales în Occident) printre semnele de ispitire ale diavolului.

"Inițierea" (pătrunderea în lumile spirituale) din acest film seamănă cu inițierea rosicruciană descrisă de întemeietorul antropozofiei, Rudolf Steiner. Ori, antropozofia încearcă o împăcare a creștinismului cu reîncarnarea (metempsihoză) și cu sistemul Yoga. Mircea Eliade, ca istoric al religiilor, ca observator al religiilor din exteriorul lor, neangajat solid în nici una dintre ele, a afirmat că, pentru căutătorul

spiritual care încă n-a cunoscut creștinismul autentic, antropozofia îi apare ca fiind cea mai bună cale de urmat.

Petre Țuțea însă, deci un creștin autentic, ne spune că antropozofia este o escrocherie filozofică, că fără credință omul e ca un animal rațional care vine de nicăieri și merge către nicăieri (sau, cum crede regizorul acestui film: fără sens și finalitate), că fără Biblie dormeam încă pe crăci.

Așa cum despre teoria darwinistă s-a glumit spunându-se că “dacă omul s-a tras din maimuță, maimuța încă nu s-a retras din om”, tot așa putem spune că, dacă acum suntem sub influența Legii Noi a lui Hristos, aceasta nu înseamnă că Legea Veche a lui Moise și Legea Karnei (reîncarnării) s-au retras din noi. Acestea se retrag doar când acceptăm și urmăm de bunăvoie Legea Nouă sub a cărei influență ne aflăm acum.

Ce ne oferă Europa?

de IPS Mitropolit Bartolomeu Anania

Marile Puteri ne iau puterea și autoritatea!

Am meditat mai adânc gândindu-mă la vremurile noastre, dacă nu cumva procesul (de admitere a României în Europa) se prelungește, dacă nu cumva viziunea dostoevskiana a mers dincolo de comunism. Dumnezeu ne-a ajutat și am scăpat de povara comunismului, prin jertfele din Decembrie '89, intrând într-o altă eră. Iată însă că avem o altă perspectivă: dacă ne-am confruntat cu Răsăritul bolșevic, de data aceasta ne îndreptăm cu fața către Occidentul European - care se autodefinește drept “Europa” însăși și care ne invită să intrăm în ea, ca și cum noi n-am fi fost niciodată europeni.

În privința aceasta - dacă trebuie să fac o paranteză și vreau să o fac - doresc să afirm că noi am fost întotdeauna europeni și că nu poate fi vorba de o “intrare” a noastră în Europa, ci de regăsirea noastră

în Europa, sau mai precis de regăsirea Europei în noi.

Ne e greu sa fim tratați ca niște primitivi, cu toată sărăcia noastră, uitându-se că dacă suntem astăzi săraci și înapoiți datorita comunismului, este și prin faptul că Occidentul ne-a livrat, aproape gratuit, acestuia. Lucrurile acestea sunt știute. Cred că Apusul nu are dreptul să ne umilească, așa cum a încercat și încearcă; fără să fac politică, trebuie să subliniez atitudinea tot mai demnă a țării noastre în acest context european.

Nu așteptăm spiritualitate din Occident, pentru că nu o are. Uneori suntem tratați ca niște “balcanici”, uitându-se că suntem la nordul Dunării și, că, geografic, nu facem parte din Balcani. Ei, și dacă am face?

Alexandru Paleologul spune că, la urma urmei, chiar dacă am fi balcanici ce este rușinos în asta? Platon, Aristotel și Sofocle au fost balcanici. Iar eu aș adăuga: toată doctrina teologică a lui Toma d’ Aquino s-a sprijinit pe Aristotel, pe un balcanic. Iar dacă este vorba de civilizație, ar trebui să ne amintim că, în jurul anului 1000, basileii și principesele Bizanțului aveau băi de marmură, în timp ce curtenii lui Carol cel Mare se scărpinau de păduchi și râie.

Așadar dacă este vorba de o Europă, și anume de adevărata Europă, noi am avut întotdeauna viziunea și trăirea ei. Europa este sinteza gândirii elene, a spiritualității creștine și a civilizației romane. Este singura Europă pe care o recunoaștem, dar și singura Europă care ni se refuză. Ni se propune în schimb o Europă construită eminent pe economie și politică; nici cea mai mică adiere de cultură, că de religie nu mai vorbim. Dacă aceasta este Europa care ni se îmbie, nu avem nevoie de ea! Mai degrabă o invităm să se îndrepte ea către noi, pentru ca să se redescopere pe ea însăși; noi nu avem de cerșit, ci de oferit.

Ce ni se propune (în schimb)? **Economicul** (pâinea). Prin pâine ni se cere libertatea. De aici, pretențiile aberante care ni se pun în față, a fi acceptați în această Europă: homosexualitatea, viciu, avortul, desfrâul, sexualitatea, pornografia, adică tot ceea ce poate fi mai rău în viața unei societăți, niște rele pe care noi, ca popor, în frunte cu

Biserica și din fericire în frunte cu tineretul nostru creștin ortodox, le respingem cu toata fermitatea, pentru că nu vrem ca, cu prețul “ințării” noastre în Europa să ne pierdem propria identitate națională. Așadar: economie (mai avansată), pâine, robire.

În al doilea rând (ni se oferă): “*miracolul*”. Nici pomeneală de vreun miracol în numele lui Dumnezeu, așa cum încerca cel puțin, marele inchișitor. Nu, “ci miracolul” zborului cosmic, al electronicii, al calculatorului, al ingineriei genetice: un miracol perpetuu, pe care, fascinați, va trebui să-l acceptăm în locul minunilor lui Dumnezeu.

Și în al treilea rând, tot prin economic: (ni se ia) puterea și prin putere, autoritatea. Nu mai este aceea a comunismului, ci așa-ziselor “Mari Puteri”, cele îndrituite să hotărască pentru popoarele mici.

”Toleranța” mea trebuie să înceteze atunci când ceilalți abuzează de ea.

Iubiți ascultători, verbul “a corupe”, în accepția termenului grecesc, înseamnă a altera nu numai prin descompunere ci și prin amestec. Toate aceste forme de sincretism religios care ni se propun, începând cu New Age și terminând cu tot felul de combinații între diferite secte neo-protestante care alcătuiesc Federații “evangelice” și “evangelizatoare”, și care caută să ne amețească prin aceste oferte foarte comode, seducătoare, deseori toate acestea sunt forme și manifestări ale *corupției spirituale*.

E bine să știți că, pe măsură ce aceste invazii devin tot mai radicale, dar ne propun (concomitent), în mod repetat și stăruitor, “toleranța”, e bine să știți că toleranța trebuie să funcționeze până în clipa când începe abuzul! Din momentul în care celălalt abuzează de toleranța mea, aceasta încetează și trebuie să înceteze.

De aceea, personal, voi deveni intolerant, chiar cu riscul de a fi catalogat drept fundamentalist. La urma urmei, dacă e vorba de “fundamentalism”, primul fundamentalist a fost Însuși Iisus Hristos: “Înapoia Mea, satano!”. (<http://www.romfest.org/rost/sep2004/europa.shtml>)

Nume din Cartea Vieții

Iov

Corneliu C.

„Domnul a zis satanei: Ai văzut pe robul meu Iov? Nu este nimeni ca el pe pământ. Este un om fără de prihană și curat la suflet, care se teme de Dumnezeu și se abate de la rău” (Iov 1,8).

*

Știm cu toții că aici pe pământ fiecare avem parte de multe suferințe și nimeni din cei ce au trăit vreodată nu a fost scutit de ele. Unul din cei ce au avut parte de multe suferințe și grele încercări a fost **Iov**. El a fost unul din cei trei stâlpi ai Vechiului Testament (Iez. 14, 20).

Se ridică, însă, întrebarea: cum se explică faptul că tocmai acest om, așa de bine văzut în ochii lui Dumnezeu, a avut parte de asemenea încercări?

Încercările lui **Iov** au survenit pe fondul atitudinii de apreciere a lui Dumnezeu față de Iov. Dumnezeu afirmă despre **Iov**: „Nu este nimeni ca el pe pământ. Este un om fără prihană și curat la suflet”. Dumnezeu l-a apreciat pe servul Său și a adus cuvinte de laudă la adresa lui. Aceasta n-a fost pe placul satanei. De aceea, satana l-a lovit pe Iov așa cumplit, dorind prin aceasta să-l facă să cadă. Dar n-a reușit, căci Iov era așa cum a spus Dumnezeu despre el: „neprihănit și curat la suflet” și, în toate încercările lui, Iov a proslăvit pe Dumnezeu.

Suferințele lui *Iov* pot fi grupate după cum urmează:

1. *Suferințele datorate de pierderea bunurilor sale.* Într-o singură zi, Iov a pierdut tot. Grea zi a fost pentru el atunci când primul slujitor i-a adus vestea că cirezile de vite au fost nimicite de vrăjmași (Iov 1, 15). Apoi, al doilea slujitor a venit și i-a spus:

„Focul lui Dumnezeu a căzut din cer, și a aprins oile și pe slujitorii tăi și i-a ars de tot” (Iov 1, 16). Dar, ca și cum s-ar fi înțeles între ei, a venit și al treilea sol, care i-a dat vestea că turmele sale de cămile au fost și ele nimicite (Iov 1, 17). N-au terminat bine de vorbit acești soli, căci un al patrulea a intrat aducându-i lui Iov cea mai tristă veste: „Fiii tăi și fiicele tale erau în casa fratelui lor întâi-născut și deodată a venit un vânt mare și a izbit casa. Casa s-a prăbușit peste tineri și au murit” (Iov 1, 18-19).

Ne putem imagina oare o asemenea situație? Iată-l pe Iov între zece sicrie cu cei zece copii ai săi – șapte băieți și trei fete – apoi iată-l în fața celor zece morminte. Cât de mare a fost încercarea lui! Nu un copil a pierdut Iov, ci pe toți zece!

Care a fost reacția lui Iov în aceste clipe grele de încercare, o găsim în Iov 1,21: *„Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat!”* Câtă deosebire între noi și Iov! În încercări infinite mai mici, noi n-am putut binecuvânta pe Domnul, ci mai degrabă am cântit împotriva Lui. Să-L rugăm să ne ierte!

2. Suferința trupească

Satana știa că această încercare este cea mai grea. Ce nu dă omul ca să scape de boala care îi secătuiește viața? Iată-l pe Iov acum zăcând bolnav pe o grămadă de gunoi, cu trupul vlăguit de suferință. Desigur, el s-ar fi rugat lui Dumnezeu să-l vindece, dar n-a primit răspuns. Și cum s-ar fi bucurat atunci stăpânul iadului împreună cu slujitorii lui.

Dar care a fost reacția lui Iov și la această încercare? El nu se descurajează, ci găsește un argument logic: dacă primim pe cele bune, de ce să nu primim și pe cele rele, cele ce nu ne fac plăcere? Și Iov n-a păcătuit deloc în viața lui. Suntem și noi oare gata să rămânem liniștiți și încrezători în Dumnezeu și atunci când trecem prin anumite suferințe trupești, în boli?

Biblia ne încurajează în această privință, căci este scris că *„Dumnezeu toate le lucrează spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu”* (Rom. 8, 28).

3. *Suferințe pricinuite de tensionarea relațiilor cu soția sa, care amenință să destrame căsnicia lui.* Femeia poate ridica și întări pe bărbatul ei. Sunt multe femei despre care Biblia vorbește în acest sens, și noi credem că acesta era și cazul cu femeia lui Iov. Ea a fost alături de soțul ei în clipe grele, când și-au condus la groapă cei zece copii.

Cum se face că deodată această femeie care a fost totdeauna alături de soțul ei, acum se apropie de el și-i spune: „Blestemă pe Dumnezeu și mori!” (Iov 2, 9). Încercările ce s-au abătut asupra căminului lor au slăbit credința ei în așa măsură, încât, în clipa când a văzut pe soțul ei grav bolnav, n-a mai rezistat.

Greu de suportat este să auzi pe soția ta că te îndeamnă să părăsești pe Dumnezeu. De aceea, răspunsul lui Iov a fost dur: „Vorbești ca o femeie nebună. Ce, primim de la Dumnezeu binele și să nu primim și răul?” (Iov 2, 10). O asemenea atitudine a lui Iov amenința să ducă la destrămarea căsniciei. Dar nu a fost așa. Faptul că s-a împotrivit unei propuneri ca cea făcută de soția sa, dovedea cât de mult îl iubea Iov pe Dumnezeu.

4. *Suferințe pricinuite de pierderea prestigiului între semenii săi*

Știm că Iov era la vremea lui un om cu mare prestigiu, stimat de toți, așa cum afirmă chiar el mai târziu: „Urechea care mă auzea, mă numea fericit, ochiul care mă vedea mă lăuda” (Iov 29, 11). Aceasta era starea lui Iov înainte. Acum, însă, era părăsit de toți. Dar, și în aceste momente, de pe buzele sale arse de suferință se desprind cuvinte pline de convingere: „Știu!” Ce știa Iov, acum când totul era pierdut, când fiorii morții îl cuprindeau? Iov spune: „Dar știi că Răscumpărătorul meu este viu și că El, în ziua cea de pe urmă, va ridica iar din pulbere această piele a mea ce se destramă. Îl voi vedea și-mi va fi binevoitor; ochii mei Îl vor vedea și nu ai altuia” (Iov 19, 25-27).

Câtă convingere a avut acest credincios al lui

Dumnezeu! Ce încredere nelimitată! Când se părea că totul este pierdut, atunci el a biruit. La fel ca și Domnul Iisus, Fiul lui Dumnezeu, la Cruce: când se credea că e înfrânt prin moarte, când diavolul se bucura, crezându-L înfrânt, tocmai atunci a câștigat cea mai mare biruință. Așa s-au petrecut lucrurile și cu Iov, care L-a iubit pe Dumnezeu. În toate suferințele sale n-a păcătuțit împotriva lui Dumnezeu, ci i-a rămas credincios.

Oare suntem și noi așa în suferințele noastre? Care este fidelitatea noastră, ca și copii ai lui Dumnezeu, față de El, atunci când trecem prin încercări? Dumnezeu este Sfânt și Atotputernic, El poate să ne ajute atunci când nimeni nu mai poate. El ne dă putere să trecem biruitori prin încercările care vin din partea celui rău. Să fim plini de încredere, așa cum a fost Iov, plini de răbdare și cu convingerea neclintită că Răscumpărătorul nostru este viu.

„În cei din urmă ani ai săi Iov a primit de la Domnul mai multe binecuvântări decât primise în cei dintâi” (Iov 42, 12).

„Fiți îndelung răbdători, întăriți-vă inimile, căci venirea Domnului este aproape. Ați auzit de răbdarea lui Iov și ați văzut ce sfârșit i-a dat Domnul” (Iacov 5, 8-11).

„Să nu vă părăsiți, dar, încrederea voastră pe care o așteaptă o mare răsplătire! Căci aveți nevoie de răbdare, ca după ce ați împlinit voia lui Dumnezeu, să puteți căpăta ce v-a făgăduit” (Evrei 10, 35-36).

„Și făgăduința pe care ne-a făcut-o El, este aceasta: viața veșnică” (I Ioan 2, 25).

POEZII

Să mă învii, Măicuță Sfântă!

Maria Gabor

Azi, Maica mă privește cu fața-nrouată,
 În ape de vitraliu simt că mă limpezesc,
 Albastrul mă scufundă, mi-e chipul sub o pată,
 O crăpătură-n sticlă abia deosebesc.
 Sub genele atinse de firul de lumină,
 Măicuța ține-aprinse priviri dumnezeiești,
 Mă simt străfulgerată în păcătoasa tină,
 Dar Maica nu se uită la-nvelitori lumești.
 Privirea Ei pătrunde departe, vede-n mine...
 Pieptul mi se desface, întunecos tunel,
 Mă sparg în cioburi roșii și cad fără lumină,
 Ferestre din ferestre se tot deschid la fel.
 Eu trec din casă-n casă prin inima-mi străină
 Și mă lovesc de praguri, de bolți și de pereți,
 Într-o cădere lungă în mine se dezbină
 Cărările greșite de zeci de mii de vieți.
 Vai mie, ce hotare mă-nchipuie pe ape!
 Vai mie, câte valuri mă tot izbesc de mal!
 N-am punte la răgazuri, morminte să mă sape
 Și n-am deasupra stele, ajuns-am în ce hal!
 Nu mă primește raiul, nici iadul nu m-adună,
 Scrâșnesc din oase trunchiuri de poame îndoiiți,
 Se-ncolăcesc pe vine tulpini de mătrăgună,
 Și merele mă mușcă, toți pomii-s otrăviți.
 Nu am văzduh în sânge, mi s-angroșat pământul,
 Am apa murdărită de veacuri de noroi,
 De moarte îmi e somnul, îmi putrezește gândul
 Și sunt eu mie însămi o groapă de gunoi.

.....
 Când mă trezesc, la ziuă, am ochiul plin de sânge,
 Vederea-ntunecată și-auzul risipit,
 Pe buze rugăciunea de-aseară mi se frânge.
 Măicuță, fie-Ți milă, fă-mi cugetul smerit!
 Când dorm, să te apropii de patul meu, Preasfântă,
 Să mă atingi cu poala-Ți, să uit de răul vis,
 Să plâng, să plâng întruna și, când de plâns sunt frântă,
 Cuvântul să se-aprindă în Sfântul Paraclis.
 Din lacrimile multe să strâng atâta sare,
 Să mă-nvelesc la poale de munte stâlp uimit,
 Când raiul nu mă ține, nici iadul cu dogoare,
 Să mă învii, Măicuță, din stâlp când m-am trezit!

2 noiembrie 2005

Cu sicomorul meu...

Maria Gabor

În visul meu adesea sunt copac.
 Cu crengi, cu ramuri, Doamne, mă desfac,
 S-adun seninul cerului în mine.
 Cu anotimpul cresc copac la Tine!
 Tu îmi îngădui râvna, îmi dai soare,
 Îmi speli cu ploaie crengile murdare,
 Mă ții sub vânt, puternic în tulpină,
 Sporești izvorul de la rădăcină.
 Îmi scrijelește scoarța un cuțit,
 Ce migălos mă vreau eu pomenit...
 Și plâng cu lacrimile de rășină
 Nimicnicia mea fixată-n tină.
 Dar am în frunze strâns atâta dor

De la străbunul mare sicomor,
 Ce l-a ținut în ramuri pe Zaheu.
 Când trece-va iar Domnul Dumnezeu
 Și va striga: “Veniți de luați lumină!”,
 Îl voi urma cu tot cu rădăcină.

30 ianuarie 2006

Ochi de copil

Ion Duță Novaci

Ochi de copil, colindă sfântă,
 Revarsă-n jur lumină caldă,
 Viața în ei se frământă
 Cu răul să se ia la trântă,
 În ape tulburi nu se scaldă.

Candizi și calzi, fereastră vie,
 Deschisă larg spre Dumnezeu
 Și lăcrămoși ciorchini de vie,
 Broboni de rouă argintie
 Sticloși ca peștii-n eleșteu.

Mici iezere în ierburi crude
 Privind o rugă și-o cinstire,
 Mari rugăciuni sub gene ude,
 Zglobii, zbatându-se s-asude
 Ca luminițe-n mânăstire.

Mă tot privesc în ei și doare
Că nu mai sunt și-ai mei la fel,
Că nu-i mai am lumini solare,
Prinos la zi de sărbătoare,
Candide flori de testemel.

Că azi sunt triști de vinovați
Muițați în lacrimi de păcat
De-atâtea rele întinați,
De-atâtea viscole călcați
De poftete ce-au adunat.

Privind cu jind la baiadere
Sau la nu știu ce harțaba,
Creând iluzii efemere
Pentru alinturi de plăcere
Și mofturi de prin mahala.

Ochi de copil! Eu v-am pierdut
Și am rămas cu-’a fost odată”,
V-aș fi păstrat de-aș fi știut
Pentru un timp necunoscut
Făclii la marea judecată.

Minunea din Siria

„...și morții se vor scula nestricați...” (1Cor.15:52)

În decembrie 2004, un arab saudit, musulman, s-a înfățișat la mai multe agenții de presă pentru a relata următoarea întâmplare de necrezut, care i s-a petrecut și care i-a schimbat viața. Povestea aceasta a apărut la televiziune, la radio, pe internet, a circulat în ziare, reviste și broșuri în întreaga Arabie Saudită, în Siria, Palestina și în țările vecine.

Acum câțiva ani, acel bărbat s-a căsătorit cu o musulmană foarte bogată, însă stearpă. Anii au trecut și în pofida tuturor străduințelor și a cheltuielilor medicale însemnate, făcute la mulți doctori, au rămas fără copii. Părinții lui i-au propus să se căsătorească cu o altă femeie, păstrându-o și pe întâia sa soție (legea locală îngăduie până la patru căsătorii concomitente).

Obosit, neliniștit și deznădăjduit, bărbatul nu a primit sfatul părinților săi, ci a ales să plece în vacanță, cu soția sa, în Siria. Ajunși acolo, au închiriat o limuzină și un șofer care să îi poarte ca ghid în călătoriile lor prin Siria. De-a lungul vacanței, șoferul a observat că perechea saudită părea amărâtă, îndurerată, mâhnită. Deoarece devenise apropiat de pereche, șoferul i-a întrebat îngrijorat de ce sunt nefericiți – poate pentru că nu sunt mulțumiți de felul în care conduce excursia?

Perechea i-a mărturisit șoferului că pricina nefericirii lor este neputința de a avea copii. Șoferul, care era și el musulman, le-a spus atunci că, în Siria, creștinii – și anume creștinii ortodocși – au o mănăstire numită Panaghia Saidnaya (nume compus dintr-un cuvânt grecesc care înseamnă Preasfânta și un cuvânt arab care înseamnă Doamna noastră) și că mulți oameni care nu pot avea prunci se îndreaptă către icoana ei făcătoare de minuni. Ei merg la mănăstire și li se dă să mănânce din fitilul candelii care arde înaintea icoanei celei minunate. Iar apoi „Maria” creștinilor le dă cele ce doresc, după credința lor.

Însuflețiți de emoție, arabul saudit și soția sa i-au

cerut șoferului să îi ducă la mănăstirea „Saidnaya” a „Doamnei Creștinilor”, spunând: „*Dacă vom avea un copil, mă voi întoarce și îți voi da 20.000 de dolari SUA, iar mănăstirii 80.000 de dolari SUA*”. Astfel, s-au dus la mănăstire și au făcut precum li s-a zis. Mai apoi, s-au întors la ei acasă și după ceva vreme, femeia a fost găsită însărcinată. După câteva luni, a născut un băiețel minunat. A fost cu adevărat o minune a Doamnei noastre, de Dumnezeu Născătoarea.

Acum, de îndată ce soția sa a născut, bărbatul saudit a vrut să se întoarcă în Siria, ca să-și țină făgăduințele pe care le făcuse. La întoarcere, l-a sunat pe același șofer și i-a cerut să îl ia de la aeroportul din Damasc. Însă șoferul era un om viclean și rău, și i-a convins pe doi prieteni ai săi să meargă împreună cu el la aeroport ca să îl ia pe bogatul arab saudit, să îi ia banii și să îl omoare. Așadar, l-au luat pe bogătaș de la aeroport, iar el, în timp ce conduceau, fără să își dea seama că plănuiseră să îl omoare, le-a spus prietenilor șoferului că le va da fiecareia dintre ei 10.000 de dolari SUA.

Fiind ei tot nemulțumiți, s-au abătut de la drumul către mănăstire și au mers într-un loc pustiu, unde l-au omorât pe bărbatul saudit, apoi i-au tăiat capul și celelalte părți ale trupului său (măinile și picioarele) în bucăți. Orbiți de patimă și copleșiți de fapta groaznică pe care tocmai o săvârșiseră, au pus rămășițele bărbatului în portbagajul mașinii, în loc să le părăsească acolo. După ce i-au luat banii, ceasul și tot ce mai avea, au purces să caute un alt loc pustiu pentru a scăpa de rămășițe.

Apoi, pe când se aflau pe autostrada națională, mașina a făcut o pană și s-a oprit în mijlocul drumului. Cei trei s-au dat jos ca să vadă ce se întâmplase cu motorul. Un trecător s-a oprit să îi ajute, însă ei, temându-se ca nu cumva să se descopere fapta lor cea groaznică, au spus că nu au nevoie de ajutor. Însă în timp ce pleca, motociclistul în trecere a observat sânge picurând din spatele vehiculului, și a chemat poliția pentru investigații, căci întreaga scenă și cei trei oameni dădeau de bănuit. Polițiștii au sosit și, văzând sângele de sub mașină și de pe asfalt, au ordonat

deschiderea portbagajului.

Ei bine, atunci când au deschis portbagajul, dintr-odată!, bărbatul saudit s-a sculat, în chip vădit și minunat în viață și teafăr, zicându-le: „*Chiar acum această Panaghia a isprăvit să-mi coasă gâtul, chiar aici (și le-a arătat zona mărului lui Adam), după ce mi-a cusut restul trupului*”. Văzând aceasta, cei trei ucigași și-au pierdut de îndată mințile – au înnebunit. Poliția le-a pus cătușele și în timp ce erau purtați către un spital de nebuni, criminalii strigau că este cu neputință ca bărbatul saudit pe care îl omorâseră, decapitaseră și măcelăriseră să mai fie în viață.

Sauditul a mers la un spital pentru a fi examinat de către doctori, iar aceștia au confirmat și au întărit faptul că cusăturile erau făcute de puțină vreme, validând astfel această întâmplare minunată. Cusăturile erau, și sunt încă, evidente. Atunci când sauditul a ieșit din portbagajul mașinii, părea a fi, literalmente, făcut din nou (pus laolaltă), mărturisind într-una că Panaghia a pus la loc trupul său și l-a înviat cu ajutorul Fiului ei.

Imediat după aceasta, arabul saudit și-a chemat rudele în Siria, și au mers toți împreună la mănăstirea Panaghiei Saidnaya, dând laudă, slavă și rugăciuni, iar în locul darului inițial de 80.000 dolari SUA (pe care îl făgăduise), a dat 800.000 de dolari SUA pentru Născătoarea de Dumnezeu.

Astăzi, atunci când bărbatul acesta istorisește amănuntele acestei minuni copleșitoare, își începe povestirea cu cuvintele: „*Pe când eram musulman, mi s-au petrecut cele ce urmează...*” – ceea ce arată că nu mai este musulman, nici el, nici familia sa.

Această minune a covârșit cu înfricoșată surprindere toată lumea arabă – musulmană și întreg Orientul Mijlociu.

„SLAVĂ DOMNULUI DUMNEZEULUI NOSTRU,
DOMNUL PUTERILOR”

